

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Vklad do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným

Contribution to registered capital of limited liability company

Konzultant: JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Zpracovatel: Mgr. Renata Řeháková

Říjen 2011

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití a řádné citace pramenů a literatury v ní uvedených a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1.10.2011

Mgr. Renata Řeháková

Tímto děkuji panu JUDr. Danielu Patěkovi, Ph.D. za velmi vstřícnou, pohotovou a podnětnou pomoc při zpracování mé rigorózní práce.

Obsah:

Obsah:	4
Úvod:	6
Kapitola 1.: Společnost s ručením omezeným	9
Oddíl 1.: Osobní a kapitálové obchodní společnosti	9
Oddíl 2.: Volba formy společnosti vhodné pro konkrétní podnikatelský záměr	13
Oddíl 3.: Povaha společnosti s ručením omezeným	17
Kapitola 2.: Vklad	26
Oddíl 1.: Pojem vkladu	26
Oddíl 2.: Druhy vkladů	30
1. Vklady peněžité	31
2. Vklady nepeněžité	32
Oddíl 3.: Oceňování vkladu	43
Oddíl 4.: Vklad jako závazková povinnost	45
1. Kapitalizace pohledávek	49
Oddíl 5.: Vklad jako součást základního kapitálu	50
1. Pojem základního kapitálu	50
2. Zásada zachování základního kapitálu	61
3. Vklad a základní kapitál	64
4. Právo společníka společnosti s ručením omezeným na přednostní převzetí vkladu na zvýšení základního kapitálu	90
5. Povinnost společníka společnosti s ručením omezeným převzít uvolněný podíl	91
6. Americké pojetí základního kapitálu a ochrany věřitelů	93
Kapitola 3.: Návrh zákona o obchodních korporacích	96
Oddíl 1.: Obecná východiska	96
Oddíl 2.: Koncepční změny	98
Oddíl 3.: Konkrétní změny	99
Závěr:	100
Seznam zkratk:	103
Seznam literatury:	104

Resumé:	107
Summary:.....	109
Název práce v anglickém jazyce:.....	111
Klíčová slova:	112
Keywords:	112

Úvod:

Zvolit téma rigorózní práce pro mě bylo ze všech následujících úkolů, spojených s vypracováním této práce, tím nejsnadnějším. Již v průběhu zpracovávání diplomové práce mě zaujala tematika společnosti s ručením omezeným, vkladů do společnosti s ručením omezeným, ustupující funkce základního kapitálu této formy společnosti a na ni navazujících změny v navrhovaném zákoně o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Právě společnost s ručením omezeným v tomto návrhu zákona ze všech forem obchodních společností doznává největší proměny.

Návrh zákona o obchodních korporacích je přijímán společně s návrhem nového a přirozeně velmi živě diskutovaného občanského zákoníku. Právě v době, kdy dlouho připravovaná reforma soukromého práva a jeho stěžejních zákonů dospívá do svého zdárného konce, je porovnání současné úpravy společnosti s ručením omezeným a navrhované budoucí úpravy tématem pro mě zajímavým a aktuálním. Oba tyto zákony mají a musí být přijaty společně. Zákon o obchodních korporacích si totiž zachovává formu speciálního zákona k občanskému zákoníku tak, jak tomu bylo doposud. Zákon o obchodních korporacích do budoucna zůstává zákonem s ryze obchodněprávní tematikou, tematikou obchodních korporací, když celá dosavadní úprava závazkového práva a jednotlivých smluvních typů bude napříště upravena jednotně pouze v občanském zákoníku. Tuto změnu a sjednocení úpravy závazkového práva osobně vnímám jako největší klad celé soukromoprávní reformy.

Ještě v průběhu vypracovávání této práce se návrh zákona o obchodních korporacích měnil. Návrh byl v dubnu 2009 odeslán do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, prošel připomínkovým řízením a následně byl odeslán Legislativní radě vlády, která ho v květnu roku 2011 přijala. Ze znění přijatého Legislativní radou vlády poté tato práce vychází a na toto znění je v práci odkazováno.

Jednou z nejviditelnějších proměn prochází právě vkladová povinnost společníků společnosti s ručením omezeným, která fakticky téměř zaniká a s tím spojené změny ve funkci základního kapitálu.

Nejzásadnější změnou v konceptu společnosti s ručením omezeným je snížení vkladové povinnosti jejích společníků na 1,-Kč, nestanoví-li společenská smlouva vklad vyšší. Základní kapitál společnosti pak může být ve výši pouhé jedné koruny české a

ztrácí tak svou dosavadní garanční funkci. Tato ochranná funkce základního kapitálu byla v minulosti diskutována a v souladu s evropskými tendencemi bude také potlačena. Toto potlačení ochranné funkce základního kapitálu v souladu s jinými evropskými úpravami je opakem druhé tendence projevující se v návrhu zákona o obchodních korporacích, a to tendence tzv. „racionální implementace evropského práva“. Zmíněná tendence totiž naopak vedla k odstranění některých zbytečných restrikcí a tvrdostí evropské úpravy dopadajících na společnost s ručením omezeným, když evropská legislativa tato omezení a pravidla vztahovala pouze na společnost akciovou nikoli již na společnost s ručením omezeným. Ve snaze zefektivnit a zpružnit formu společnosti s ručením omezeným je toto krok správným směrem.

K povinnosti tvorby a zachování základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným se hodí říci, že v poslední době docházelo k diskuzím o jeho proklamované garanční funkci. Výše základního kapitálu sama o sobě totiž nevyovídá nic o reálných majetkových poměrech společnosti. Z právního hlediska je tvrzení o garanční funkci základního kapitálu správné, z ekonomického hlediska však společnost vyžaduje likvidnější podobu majetku. V evropském právu tyto pochybnosti o funkci základního kapitálu způsobily novelizaci Druhé směrnice a to Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/68/ES. Cílem směrnice je zjednodušení a modernizace směrnice k podpoře a efektivnosti podnikání a konkurenceschopnosti, aniž by došlo ke snížení její ochranné funkce.

V předkládané práci jsem nejprve přestřela problematiku dělení obchodních společností, především jejich dělení na společnosti osobní a kapitálové. Jedním z nejdůležitějších nastíněných rozdílů těchto forem společností je právě koncepce vkladové povinnosti a funkce základního kapitálu v nich. Dále jsem rozebrala jednotlivé charakteristické znaky společnosti s ručením omezeným, zamyslela se nad tím, kdy je vhodné a zároveň zákonodárcem zamýšlené zvolit tuto formu společnosti pro konkrétní podnikání, a zaměřila se především na problematiku vkladů do společnosti s ručením omezeným. Na závěr práce jsem pak zařadila samostatnou kapitolu o návrhu zákona o obchodních korporacích, jeho koncepčních východiscích i konkrétních změnách, čímž jsem se pokusila tuto jinak relativně vývojově konstantní tematiku zaktualizovat a zatraktivnit. Zároveň jsem se vždy snažila poukázat na evropskou úpravu, její

implementaci do českého právního řádu a případný soulad navrhované české úpravy s ní.

Cílem této práce je pro začátek co nejpřesněji charakterizovat společnost s ručením omezeným, vymezit ji a ukázat jednotlivé její rozdílnosti, výhody či nevýhody vůči ostatním formám obchodních společností. Dále je mým záměrem detailně rozebrat různé aspekty vkladů do této formy společnosti a nakonec i popis budoucí úpravy společnosti s ručením omezeným. Pomocí komparace a odkazů na budoucí úpravu poukazuji na její klady, zápory a řešení dosud sporných či neřešených otázek.

Celou prací se pak prolíná též tematika základního kapitálu a jeho ustupující ochranné funkce, což s vklady do společnosti s ručením omezeným a jejími změnami úzce souvisí. Zcela záměrně jsem pak z důvodu přiměřené délky práce opomenula vkladovou povinnost společníků do společnosti mimo základní kapitál.

Ke všem sporným otázkám a tendencím budoucí právní úpravy se snažím vyjádřit vlastní názor a tak je a jejich dopad na praxi zhodnotit.

Kapitola 1.: Společnost s ručením omezeným

Oddíl 1.: Osobní a kapitálové obchodní společnosti

Podle českého obchodního zákoníku mohou být zakládány pouze obchodní společnosti taxativně vyjmenované v § 56 odst. 1 ObchZ. Zahraniční právní řády navíc umožňují vznik i dalších forem obchodní společnosti v českém právním řádu neupravených, jako je například komanditní společnosti na akcie. Tuto formu společnosti pro české právo upravoval naposled hospodářský zákoník v § 106t. Dnešní obchodní zákoník komanditní společnost na akcie nejen neupravuje, ale zároveň v § 766 odst. 1 ObchZ stanovil povinnost zakladatelů převést takovou formu společnosti na obchodní společnost či družstvo dle platného obchodního zákoníku. Důvodem pro opuštění této formy společnosti byla její ekonomická neatraktivnost a následná nevyužívanost praxí.¹ Jedno ze základních, klasických a nejčastěji používaných dělení obchodních společností vznikajících dle českého práva je jejich rozdělení na obchodní společnosti osobní a kapitálové.²

Osobní obchodní společnosti se vyznačují neomezeným solidárním ručením jejich společníků za závazky společnosti, jejich povinnou osobní účastí na správě společnosti spojenou se zánikem společnosti při ukončení takové účasti a v neposlední řadě neexistencí povinně tvořeného základního kapitálu. Záležitosti osobní obchodní společnosti typicky řeší společně všichni společníci. Při rozhodování má každý společník jeden hlas a přijmout některá zásadní rozhodnutí je dokonce možné pouze jednomyslně. Pokud zde fakultativně vkládá společník do společnosti vklad, jeho výše není upravena zákonem a v zásadě ani neovlivňuje jeho podíl na zisku ani ručení za závazky společnosti. Společník je tedy zejména povinen se osobně účastnit na činnosti společnosti a záležitosti společnosti spravují společníci společně každý jedním svým hlasem. Společník sice může ze společnosti jednostranně vystoupit, současně ale toto ukončení účasti ve společnosti vede k zániku společnosti. V osobních společnostech

---

¹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 5.

² Např. Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 80.

totiž logicky bývá zachována velká míra rozhodovací volnosti společníků. O skupině osobních společností lze tedy tvrdit, že to jsou společnosti zakládané výlučně za podnikatelským účelem a důležitým prvkem jejich podnikání jsou požadavky na vlastnosti a schopnosti společníků. Podnikání společnosti totiž zcela závisí na jejich osobní práci a výkonnosti.³

V případě kapitálové společnosti společníci naopak nemají povinnost se na správě společnosti podílet a jejich účast může spočívat pouze ve vložení zákonem předepsaného vkladu do základního kapitálu. Za závazky společnosti pak společníci neručí vůbec nebo jen omezeně. Z toho vyplývá, že společníci mají povinnost splatit nejméně takový vklad do společnosti, jehož minimální výši určuje zákon. Zákon stanovuje i minimální výši základního kapitálu vytvořeného vklady společníků, která je nutná pro založení společnosti. Společníci se na činnosti společnosti nemusí osobně podílet, a proto fungování společnosti zajišťují její orgány. Taktéž struktura orgánů společnosti je stanovena zákonem. Po dobu trvání společnosti sice společník nemá možnost žádat vrácení vkladu, ale naproti tomu může za určitých podmínek svůj podíl na společnosti převést a na jejím podnikání se tak přestat podílet. Převod podílu ani smrt společníka zde nevedou k zániku společnosti. Ručení společníků za závazky společnosti je omezené a věřitelé společnosti mají být právě proto navíc chráněni úpravou manipulace se základním kapitálem společnosti, jako je úprava jeho snižování a zvyšování či jeho zákonem požadovaná minimální výše. Další ochranu věřitelů do určité míry poskytuje také povinná tvorba rezervního fondu. Prostor pro uplatnění svobodné vůle je zde v porovnání s osobními společnostmi více omezen. Kogentní normy se v případě kapitálových společností objevují například v úpravě práv menšinových společníků. Systém orgánů kapitálové společnosti bývá tvořen:

- shromážděním všech společníků, které rozhoduje o základních otázkách existence společnosti,
- dále výkonným orgánem společnosti řešícím běžné denní záležitosti a zavazující společnost navenek a
- orgánem dozorčím.

---

³ Eliáš, K.. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 38.

Kapitálové společnosti tedy lze charakterizovat jako společnosti povinně vytvářející základní kapitál minimálně ve výši zákonem předepsané, jejichž zakladatele z toho důvodu postihuje vkladová povinnost a jejichž ručení za závazky společnosti je omezené. Podnikatelský úspěch společnosti zde pak nezáleží na osobních vlastnostech společníků, ale na profesionálním aparátu, který společnost řídí. Hospodářské úspěchy společnosti závisí nejvíce na síle kapitálu, kterou společníci do společnosti vloží.⁴ Uvnitř kategorie kapitálových společností vidíme podstatné odlišnosti mezi na jedné straně akciovou společností a na druhé straně komanditní společností na akcie a společností s ručením omezeným. U posledně jmenovaných se některé prvky osobních společností zachovaly. U společností s ručením omezeným bývá v praxi velmi časté, že společníci se na podnikání společnosti zároveň i dobrovolně podílí. U komanditních společností na akcie je jejich osobní účast na společnosti dokonce nutná. Z toho důvodu teorie někdy hovoří o personalistických kapitálových společnostech či korporativně strukturovaných osobních společnostech.⁵

Dle většinového názoru teoretiků, je mezi osobní společnosti řazena veřejná obchodní společnost i komanditní společnost, která však má některé prvky společnosti kapitálové. Mezi kapitálové společnosti poté řadíme společnost akciovou, ale také společnost s ručením omezeným a komanditní společnost na akcie, jejichž úprava obsahuje naopak prvky společnosti osobní. Z praktické potřeby rozdělení obchodních společností se k výše uvedenému dělení přikláním. Striktní oddělování a zařazování jednotlivých forem společností do jedné či druhé skupiny však dle mého názoru nemá velký praktický význam, ani není příliš vypovídající právě vzhledem k dispozitivnosti úpravy obchodních společností a smíšením prvků osobních a kapitálových společností u některých forem obchodních společností.

Dle návrhu budoucího zákona o obchodních korporacích společnosti a družstvo jsou nadále označovány a považovány za obchodní korporace. Za osobní společnosti návrh označuje veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost. Kapitálovými společnostmi jsou poté společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Osobní společnosti mohou být na rozdíl od těch kapitálových založeny pouze za

---

⁴ Eliáš, K.. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 39.

⁵ Reiser, T. *Recht der Kapitalgesellschaften*, Verlag Franz Vahlen, München, 1992, s. 2 a tam cit. literatura v pozn 3) a 4).

podnikatelským účelem. Na obchodní společnosti se nebudou vztahovat ustanovení o spolcích dle občanského zákoníku, ledaže by zákon o obchodních korporacích stanovil jinak. Obecné pojetí obchodních společností především jako subjektů obchodního práva a právnických osob typu korporace, jejichž primárním úkolem a účelem je podnikání, zůstalo tedy nezměněno. Také možnost založení kapitálové společnosti za jiným účelem, než je podnikání, zůstala i do budoucna zachována. Regulace spolků občanského zákoníku se subsidiárně užije v případě, kdy na ni zákon odkáže. Odkazy na občanský zákoník nalézáme například u přezkumu usnesení valné hromady a u vyloučení společníka ze společnosti z důvodu prodlení se splácením vkladu. Jinak se z občanského zákoníku užívá pouze obecná úprava právnických osob. Liší se také systematika návrhu. Návrh zákona je rozdělen na tři části a šest hlav. První část obsahuje úvodní ustanovení, druhá část úpravu obchodních společností a družstva a třetí část pak tvoří společná a závěrečná ustanovení. Zachován zůstal ten koncept, že úvodní obecná a společná ustanovení zákona o obchodních korporacích jsou napříště vztažena jak na obchodní společnosti, tak na družstva. Naopak oproti stále platné úpravě obchodního zákoníku vypadla např. úprava podniku, obchodního jmění, firmy a tajemství, obchodního rejstříku, účetnictví podnikatelů a hospodářské soutěže. Návrh také oficiálně do právního předpisu zavádí legislativní zkratky jako například osobní či kapitálová společnost. Tyto zkratky, jak je vidět z výše popsaného již běžně užívaného dělení obchodních společností, však nejsou žádným novem. Pojetí obchodní korporace tedy navazuje na českou doktrínu a nepřibližuje se k pojetí anglickému, kde se užívá pojem „corporation“ ve smyslu pouze kapitálové společnosti. Obchodní korporace je návrhem chápána jako smluvní institut, který je otevřený a v čase proměnný. Cílem zákona je sice maximálně podpořit funkčnost společnosti a dosažení jejího účelu, ale také nezbytné zajištění ochrany slabší strany.⁶ Všechny typy společností i v návrhu zákona zůstávají navzájem silně odlišné. Též mezi kapitálovými společnostmi jsou zachovány již v této práci zmiňované rozdílnosti. Proces vzniku korporace i její existence obecně podléhají přísnější regulaci, ale právě pro společnost s ručením omezeným návrh nadto přináší relativně širokou možnost odchylek od zákonné úpravy. Právní úpravy společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti se však přesto

---

⁶ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 546.

k sobě částečně přiblížily. Důvod této harmonizace legislativní úpravy je ten, že panuje riziko arbitráže těchto dvou forem obchodních společností, především pak díky zavedení druhovosti podílů a kmenových listů v případě společnosti s ručením omezeným.⁷

Oddíl 2.: Volba formy společnosti vhodné pro konkrétní podnikatelský záměr

Volba založení konkrétní formy společnosti záleží především na zvážení ekonomických, právních a organizačních důsledků jednotlivých forem společnosti na konkrétní plánované podnikání. Výběr konkrétního typu společnosti, kterou zakladatelé hodlají založit, se odvíjí především od odpovědi na 3 základní otázky, které dle mého názoru velice trefně vyjádřila J. Pokorná.⁸ První z indicií pro vhodnou volbu formy zakládané společnosti je rozsah kapitálu, který bude mít zakládaná společnost k dispozici ihned po jejím vzniku. S tímto kapitálem hodlá společnost podnikat a vytvářet budoucí zisk. Důležité je vzít v potaz také předpokládaný vývoj potřeb kapitálu do budoucna. Potřeba kapitálu je nutně vyšší tehdy, pokud je kapitál vázán v surovinách nebo hotových výrobcích. Jinak řečeno, jeho potřebná výše závisí především na časovém posunu mezi výdaji a příjmy společnosti. Obecně platí, že při malé časové prodlevě mezi výdaji a příjmy a kde činnost společnosti nevyžaduje velké kapitálové zdroje, tedy v situaci relativně rychlého obratu kapitálu, může být zvolená forma společnosti jednodušší a důraz je kladen spíše na její pružnost. V opačném případě, kdy je potřeba shromáždit velké množství kapitálu od většího množství nezávislých subjektů, bude nutno zvolit sice formu složitější, která ale také zároveň bude více chránit majtkové zájmy na ní se účastnících subjektů.

Druhá důležitá otázka, kterou si zakladatelé nutně musí položit, zní, zda se společníci chtějí na podnikání společnosti osobně podílet. Pokud má být podnikání

---

⁷ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 546.

⁸ Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 77.

společnosti závislé na osobních předpokladech, znalostech či dovednostech konkrétních společníků, vhodnější formou společnosti bude společnost osobní, vyžadující také osobní účast na chodu společnosti. Zároveň taková forma společnosti logicky musí dát společníkům v co nejširší míře právo jednat jménem společnosti, též právo osobně a bezprostředně spravovat její záležitosti a následně se rovným dílem rozdělit o výnosy. Také existence společnosti je do značné míry závislá na účasti společníků ve společnosti. Oproti tomu společnosti založené pouze na povinnosti poskytnutí kapitálových vkladů, jak jsem již výše uvedla, zapojení společníků nepožadují. Zpravidla sice mají zákonem danou strukturu vnitřních orgánů, ale umožňují pomocí prodeje podílů průběžně měnit počet i složení svých společníků.

Poslední, ale neméně důležitou otázkou, kterou je třeba zodpovědět, je preferovaná forma ručení za závazky společnosti. Neomezené ručení v osobních společnostech je vyváжено tím, že zákon nepožaduje ke vzniku společnosti určitou minimální výši základního kapitálu a založení společnosti je tak relativně snadnější. Omezené ručení za závazky společnosti sebou pak nese povinnost vytvořit v zákonem dané minimální výši základní kapitál společnosti a určení minimální výše vkladu společníka nutné pro vznik společnosti a účasti společníka na ní. Tyto ekonomicko-právní problémy a jejich vyřešení jsou v konečném důsledku podkladem pro rozhodnutí, kterou formu společnosti pro konkrétní podnikání zvolit.

Charakteristika konkrétních právních forem společnosti je určována primárně poměrem kogentních a dispozitivních norem, které obchodní zákoník v jejich právní úpravě obsahuje.⁹ To znamená, že větší dispozitivnost úpravy dává také větší prostor pro rozhodovací autonomii zakladatelů a společníků společnosti. Ti si tak mohou konkrétní vnitřní strukturu společnosti a její vztah k třetím osobám vymodelovat ve společenské smlouvě dle vlastních potřeb. Pokud takové možnosti nevyužijí, podpůrné řešení přináší právě dispozitivní zákonné normy. Kogentní normy pak mají především ochranou funkci. Tam, kde je třeba, kogentní ustanovení mají chránit zájmy společníků nebo věřitelů společnosti a veřejný zájem. Ideální forma společnosti pro každý jednotlivý případ jistě neexistuje a ve většině případů je tedy nutné přistoupit na kompromis, který nejlépe odpovídá představám zakladatelů. Bude proto třeba zvolit,

---

⁹ Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 80.

kteřé z výše popsaných kritérií je pro volbu společnosti rozhodující. Významnou otázkou ohledně právní úpravy společnosti s ručením omezeným je proto dispozitivnost či kogentnost jednotlivých ustanovení.

K povaze právní úpravy obchodních společností se obchodní zákoník bohužel explicitně nevyjadřuje. Použitelné pravidlo pro rozlišení kogentní a dispozitivní normy sice stanovuje obchodní zákoník v § 263 ObchZ, ale ten lze aplikovat pouze na jeho třetí část, upravující obchodní závazkové vztahy. Z toho důvodu je nutné vycházet z obecného pravidla § 1 odst. 2 ObchZ. Toto pravidlo stanovuje, že nelze-li řešit některé otázky dle ObchZ, řeší se podle předpisů práva občanského. Následně použijeme také § 2 odst. 3 ObčZ, který říká, že účastníci občanskoprávních vztahů si mohou vzájemná práva a povinnosti upravit odchýlně od zákona vždy, když to zákon výslovně nezakazuje nebo z povahy zákonného ustanovení neplyne, že se od něj odchýlit nelze.¹⁰ Zde se projevuje důležitá zásada soukromého práva, do jehož skupiny je obchodní právo řazeno, že každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Tento výklad potvrdil i Ústavní soud ČR, který judikoval, že v případě mezer právní úpravy je nutno při interpretaci platného práva vycházet i ze zásad již dnes zrušeného zákoníku z roku 1811.¹¹ Takovou zásadou je zásada smluvní svobody a dispozitivnosti norem soukromého práva. Důležité je však též dodat, že z povahy velké části ustanovení nemožnost odchýlení a kogentnost úpravy vyplývá.

Společnost s ručením omezeným je typicky využívána pro menší společnosti s malým počtem společníků, kteří navíc nechtějí ručit za závazky společnosti osobně a neomezeně. Jako velmi častý případ vedoucí k založení právě společnosti s ručením omezeným uvedme podnikatele spojujícího jeho know-how s menšími vlastníky kapitálu. Právě omezené ručení spolu s povinnými vklady dává společnosti větší možnosti při rizikovějších investicích. Hodí se tedy spíše k dosahování skromnějších hospodářských cílů. Malé a střední podniky proto logicky dávají přednost formě, v níž převažují rysy kapitálové společnosti, ale která obsahuje i osobní prvky. Společnost s ručením omezeným dle D. Ševčíka: „*ovládá jakési střední pásmo mezi menšími*

---

¹⁰ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 4.

¹¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8.7.1997, sp. zn. III. ÚS 77/1997, Ústavní soud ČR Sbírka nálezů a usnesení. Svazek 8. Praha : C. H. Beck, 1998, s. 361.

*provinčními podniky rodinného typu, jako je veřejná obchodní společnost, a největšími podnikatelskými subjekty s vyššími finančními a mnohdy i mocenskými ambicemi, reprezentované kapitálově silnější společností akciovou. Zachovává si tak pružnost při změnách ve vnitřní struktuře společnosti, a přitom tato společnost nemusí být podmíněna osobní účastí společníků na činnosti společnosti.*¹² Společnost s ručením omezeným tedy bývá založena k nejrůznějším účelům a předmětům podnikání, i za účely neziskovými. Hodí se jak pro podnikání členů rodiny, tak i k podnikání veřejnoprávních subjektů, jako jsou například obce či kraje.¹³ Pozitivně je hodnocena relativní volnost její úpravy, z pohledu, že umožňuje vytvořit takové vnitřní uspořádání společnosti i její vztahy navenek, které konkrétní předmět činnosti společnosti vyžaduje. Na druhé straně právní volnost poskytnutá této formě společnosti a omezené ručení společníků může lákat i nepoctivé a nesolidní podnikatele, čehož si obchodní partneři společnosti s ručením omezeným musí být vědomi. Úprava poskytuje i možnost relativně jednoduchého omezení odpovědnosti a proto nejsou výjimkou úpadky, které sice postihly společnost, ale osoby jejích společníků se nedotkly. Několikrát zmíněná relativní jednoduchost založení, malá finanční náročnost založení společnosti s ručením omezeným, dispozitivnost její úpravy a možnost individuálního nastavení její vnitřní struktury tak dnes bohužel vede i k tomu, že jsou společnosti s ručením omezeným zakládány účelově a po splnění svého účelu zanikají s cílem, aby se jejich společníci vyhnuli odpovědnosti. Mravnost obchodního života tak často utrpí a je nutné toto negativum vykompenzovat zavedením vyšší míry odpovědnosti jednatelů. K tomuto řešení a zvýšení ochrany věřitelů pomocí zavedení vyšší odpovědnosti jednatelů se přiklání návrh zákona o korporacích. Nevýhodou této formy společnosti pak může být menší objem kapitálu, který do jisté míry nutně musí limitovat její podnikatelské aktivity.

---

¹² Ševčík, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : PROSPEKTRUM spol. s.r.o., 2001, s. 18.

¹³ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 169.

Oddíl 3.: Povaha společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je novodobou formou společnosti, která nevznikla tak, jako například akciová společnost, postupným historickým vývojem, ale byla vytvořena uměle zákonodárcem. Společnost s ručením omezeným vznikla z důvodů potřeby spojení omezeného ručení společníků a zároveň zjednodušené vnitřní struktury oproti akciové společnosti jako „*mladší sestra a.s.*“¹⁴ nebo také „*reformovaná komanditní společnost bez komplementářů*“.¹⁵ Vznikla na myšlence, že reforma osobních společností ani společně s reformou akciové společnosti, jako jejich protipólu, požadavkům podnikatelského prostředí nebude dostačovat a mezi oběma krajními formami je prostor pro vznik nového typu společnosti, který by se pokusil výhody obou skupin společností spojit.¹⁶

Společnost s ručením omezeným je vzhledem k jejímu povinnému zápisu do obchodního rejstříku vždy právnickou osobou s právní subjektivitou. Zápisu do obchodního rejstříku nebrání ani fakt, že společnost s ručením omezeným byla založena za jiným účelem, než je podnikání. Přes založení za jiným účelem než je podnikání, a to vzhledem k zmíněnému povinnému zápisu společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku, je taková společnost dle § 2 odst. 2 ObchZ vždy podnikatelem alespoň dle formy.¹⁷ Praktické je si naopak uvědomit, že společník společnosti s ručením omezeným není jen z důvodu účasti v této společnosti podnikatelem.¹⁸ Podmínkou zápisu je splacení vkladů alespoň v zákonem stanovené výši, což je důsledek kapitálové povahy společnosti. Zápisem vzniká právnická osoba nesoucí plnou odpovědnost vůči svým věřitelům.

Na tomto místě zmíním, že nový návrh zákona o obchodních korporacích vzhledem k detailní úpravě vzniku právnické osoby v navrhovaném občanském

---

¹⁴ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 17.

¹⁵ Dvořák, T. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha : Aspi-Wolters Kluwer, 2008, s. 1.

¹⁶ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 168.

¹⁷ Pelikánová, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 2. díl. Praha : Linde, 1995, s. 25.

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.4.1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/1997.

zákoníku upravuje založení a vznik obchodní korporace pouze v nezbytné míře. Nově stanovuje, že není-li příslušnými osobami podán návrh na zápis do obchodního rejstříku ve lhůtě 6 měsíců od založení, platí nevyvratitelná domněnka, že zakladatelé od smlouvy odstoupili. S tímto odstoupením je spojena také odpovědnost za škodu způsobenou osobami, které zákonnou povinnost podat návrh nesplnily. Ze zákonem přiznané právní subjektivity pro obchodní společnost vyplývá přípustnost samostatně jednat, zavazovat se a také být subjektem odpovědnosti.

V odborné literatuře se objevily názory, že společnost s ručením omezeným není ve všech případech vzhledem k možné existenci jednočlenných společností s ručením omezeným sdružením osob a tím pádem ani právníčkou osobou typu korporace. Mohli bychom tak dle teoretiků dojít až k dovození, že se jedná spíše o zvláštní typ korporace, neboť na druhou stranu by bez alespoň jednoho společníka nemohla společnost existovat.¹⁹ Dle mého názoru jde spíše o teoretickou otázku, která nemá v praxi velkého významu, a proto bych společnost s ručením omezeným bez váhání označila za korporaci i v případě jejího možného vzniku jako společnosti jednočlenné.

Jednočlenné společnosti nejsou ani dnes akceptovány všemi právními řády. Logicky je pojem jednočlenné společnosti sice nesmyslný, když společnost je vždy spojením alespoň dvou osob, nicméně je pojmem přijímaným a používaným. K účelu jednočlenné společnosti teoretici smířlivě říkají: „stejně jako se v právním vývoji objevila společnost s ručením omezeným jako prostředek umožňující vyhnout se nevýhodám jiných forem společností, je také jednočlenná společnost podnikatelskou formou otupující nevýhody individuálního podnikání fyzických osob.“²⁰ Příčinou tolerování jednočlenných společností je tedy snaha přiblížit podmínky pro podnikání jednotlivce podmínkám podnikání ve společnosti. Jednotlivec zde neručí celým svým majetkem, jako je tomu u podnikání fyzické osoby. Toto je důvodem, proč v rámci harmonizace práva členských států Evropské unie byla přijata směrnice, která ukládá, aby členské státy buď dovolily jednočlennou společnost s ručením omezeným, nebo aby upravily možnost oddělení majetku jednotlivce pro podnikatelské účely. Jednočlenná

---

¹⁹ Dědič, J., Kunešová-Skállová, J. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha : BOVA POLYGON, 1999, s. 29.

²⁰ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 224.

společnost může vzniknout ve formě společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti.

V případě společnosti s ručením omezeným některé právní řády při splnění některých přísnějších podmínek umožňují již založení této formy obchodní společnosti jako jednočlenné. Toto řešení přijal též český obchodní zákoník. Dnešní vývoj směřuje spíše k toleranci jednočlenných společností a rušení požadavků na minimální počet zakladatelů.²¹

Český obchodní zákoník jednočlenné společnosti zmiňuje na více místech. Největší část této úpravy se pak týká kapitálových společností.

Pramenem komunitární úpravy je Dvanáctá směrnice. Tato směrnice je považována za stručnou a relativně benevolentní, když členským státům dovoluje vznik jednočlenné společnosti nepovolit. Avšak zákaz vzniku jednočlenné společnosti je přípustný za podmínky, že zákonodárství členského státu předvídá, že individuální podnikatelé mohou založit podnik s ručením omezeným pomocí majetkového vkladu za účelem výkonu určité činnosti. Zároveň ale musí být splněna také doplňující podmínka, že ohledně těchto podniků členský stát zajistí stejné záruky ochrany věřitelů, jaké jsou požadovány Dvanáctou směrnicí a dalšími směrnicemi, které se společnosti s ručením omezeným dotýkají. Nastíněná situace tedy umožňuje vyčlenit určitý majetek jednotlivce za účelem podnikání a zároveň nepožaduje vznik fiktivního subjektu, jakým jednočlenná společnost je. V českém zákonodárství se harmonizace s touto směrnicí projevuje především v § 105 odst. 2 ObchZ, § 132 ObchZ a § 190 ObchZ.

Dle článku 2 Dvanácté směrnice může mít společnost s ručením omezeným jediného společníka již při svém založení nebo až následně v důsledku soustředění všech podílů v rukou jediného společníka. Článek není kogentní povahy a teorie pochybuje i o jeho povaze normativní.²² Je tedy vnímán spíše jako doporučení členským státům, kterým je dána ne povinnost, ale pouhá možnost upravit sankce pro případ, že by se jedna fyzická osoba stala jediným společníkem více společností nebo jednočlenná společnost nebo jiná právnická osoba byla jediným společníkem společnosti. Tento obsah přejímá již zmiňovaný § 105 odst. 2 ObchZ. Pokud se společnost stane jednočlennou na základě soustředění všech podílů v rukou jediného společníka, ukládá

---

²¹ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 42.

²² Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 225.

článek 3. Dvanácté směrnice povinnou publikaci této skutečnosti. Důraz je kladen také na zveřejnění identifikačních údajů o osobě takového společníka. Reakcí na tento požadavek je § 36 ObchZ, který zavedl povinnost zapsat do obchodního rejstříku společníky společnosti s ručením omezeným a rovněž údaje o jediném akcionáři. Ze zápisu je tedy možné jednočlennou společnost bez obtíží rozpoznat. Působnost v případě jednočlenné společnosti neexistující valné hromady logicky přebírá jediný společník. Všechna jeho rozhodnutí v působnosti valné hromady musí být dle Dvanácté směrnice zapsána v protokole nebo musí být učiněna v písemné formě. Taktéž smlouvy uzavírané mezi jediným společníkem a společností musí tento požadavek splňovat. Český zákonodárce v souladu s tendencí evropské právo aplikovat co nejpřísněji této možnosti nevyužil a veškeré smlouvy uzavírané mezi společníkem a společností musí být uzavřeny v písemné formě.

Český zákonodárce taktéž využil možnosti nabízené Dvanáctou směrnicí a v zájmu předejití vytváření nepřehledných struktur zakázal řetězení jednočlenných společností a zakázal účast jedné fyzické osoby na více než třech jednočlenných společnostech s ručením omezeným. Důvodem nevztažení tohoto zákazu na osoby právnické je nevhodnost omezování vytváření koncernových struktur, kterých se jednočlenné společnosti často účastní.²³ Tento zákaz obsažený v § 105 odst. 2 ObchZ platí dle teorie i pro zahraniční společnosti a společníky, pokud jako zahraniční osoby podnikají na našem území. Pro takové zahraniční osoby totiž dle § 21 odst. 1 ObchZ a § 24 odst. 3 ObchZ platí české právo. Další vyvstalou nejasností je platnost tohoto zákazu také pro jednočlenné akciové společnosti. Teorie zde nenachází racionální argumentaci, leč se přiklání k interpretaci působnosti zmíněného zákazu pouze pro společnost s ručením omezeným.²⁴ Na to, jaké následky bude mít případné porušení zákazu uvedeného v § 105 odst. 2 ObchZ, se soustředil J. Dědič. Zákon tuto situaci výslovně neřeší, a proto dovozujeme, že na základě § 68a odst. 2 písm. f) ObchZ by bylo společnost možné prohlásit za neplatnou z důvodu rozporu se zákonem, když počet zakladatelů společnosti je menší, než dva.²⁵ Rozpor nespátřujeme v tom, že fyzická osoba zakládá čtvrtou jednočlennou společnost a počet zakladatelů je zde nižší než dva,

---

²³ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 452.

²⁴ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 453.

²⁵ Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. II. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 961.

tedy v počtu zakladatelů, ale v rozporu se zákonem je skutečnost, že jde již o čtvrtou takovou společnost.²⁶ Po zápisu společnosti do obchodního rejstříku a tedy po jejím vzniku, lze navrhopvat zrušení společnosti dle § 68 odst. 6 ObchZ z důvodu zániku předpokladů nutných pro vznik společnosti. Jinou možností je postupovat dle § 29 odst. 6 ObchZ a podnikatele pouze vyzvat ve stanovené lhůtě k nápravě. Jediný zakladatel je, jak říká § 111 odst. 2 ObchZ, povinen splatit celý základní kapitál před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Není ani možné vyloučit převoditelnost obchodního podílu, obchodní podíl jediného společníka je dle § 115 odst. 2 ObchZ a § 117 ObchZ vždy volně převoditelný a v případě dědění rozdělitelný. Zakladatelskou smlouvou nelze vyloučit dědění podílu. Také zrušení účasti dědice jednočlenné společnosti je dle § 116 ObchZ nepřipustné. Stane-li se společnost jednočlennou až teprve v průběhu své existence, jediný společník bude buď nucen ve stanovené lhůtě splatit celý základní kapitál nebo část obchodního podílu převést na jinou osobu. Sankcí za nedodržení této lhůty by poté bylo zrušení společnosti a nařízení její likvidace.

Společnost s ručením omezeným má znaky jak kapitálové tak i osobní společnosti, je tzv. „společností smíšenou“, pro zjednodušení ji ale teorie nejčastěji řadí mezi společnosti kapitálové.²⁷ K tomuto bych ráda upozornila, že společně s akciovou společností a Evropskou společností definitivně řadí společnost s ručením omezeným mezi kapitálové společnosti návrh zákona o obchodních korporacích, čímž dosavadní tendenci teorie zcela potvrzuje.

K zařazení společnosti s ručením omezeným mezi kapitálové společnosti teorii vede především povinné vytváření základního kapitálu a existující vkladová povinnost společníků, kteří se poté na správě společnosti nemusí osobně účastnit, ani uhrazovat ztrátu společnosti. Kromě obligatorní tvorby základního kapitálu je znakem kapitálové společnosti také na společnost s ručením omezeným vztažená zásada zachování základního kapitálu. Tato zásada se primárně projevuje v úpravě vkladové povinnosti společníků, u níž jsou nepřipustné některé formy zániku závazku jako například započtení, které se jinak v závazkových vztazích běžně užívají.²⁸ Povinně tvoří základní

---

²⁶ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 453.

²⁷ Např. Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997.

²⁸ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s.171.

kapitál také akciová společnost, ta ale v podstatně vyšší minimální výši. Stejně tak komanditisté komanditní společnosti tvoří základní kapitál, jeho minimální výši zákon naopak nestanovuje vůbec. Proto lze tvrdit, že pouze samotná povinnost tvorby základního kapitálu pomocí vkladů společníků do společnosti společnost s ručením omezeným dostatečně od ostatních společností neodlišuje. Vkladová povinnost společníků společnosti s ručením omezeným ji poté odlišuje od veřejné obchodní společnosti i od společnosti komanditní. V akciové společnosti je sice vkladová povinnost taktéž zavedena, ale výše vkladu je navíc představována jmenovitou hodnotou cenného papíru. Umožnění vyjádření obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným cennými papíry patří k nejdiskutovanějším změnám, které přináší návrh zákona o obchodních korporacích. Dalším znakem kapitálové povahy společnosti s ručením omezeným je většinový princip jejího rozhodování. Společnost s ručením omezeným nerozhoduje na stejném principu jako společnosti osobní tedy na principu jeden společník má jeden hlas a pro změnu společenské smlouvy je potřeba jednomyslného schválení. Většina při hlasování se zde počítá v závislosti na velikosti vkladu. Tato podmíněnost velikostí vkladu je jasným projevem zdůraznění významu vneseného kapitálu oproti osobnosti společníka.

Při použití dělení obchodních společností na společnosti osobní, kapitálové a smíšené je pak možné společnost s ručením omezeným společně s komanditní společností zařadit do skupiny společností smíšených. Právě vybalancovaný mix prvků obou typů společností ze společnosti s ručením omezeným činí v České republice velmi oblíbenou formu obchodní společnosti, která v poslední době zaznamenává velký nárůst počtu nově založených společností s ručením omezeným.

Mezi prvky osobní společnosti projevující se v úpravě společnosti s ručením omezeným řadíme například ručení společníků, byť je časově i co do výše omezené, rozhodování společníků mimo orgány společnosti, omezenou převoditelnost obchodního podílu a jiné. V návaznosti na omezenou převoditelnost obchodního podílu tak společníci mohou rozhodovat i o tom, kdo se stane či nestane společníkem společnosti. Pokud společnost podniká v menším rozsahu a společníci si přejí se na podnikání osobně účastnit a mít nad ním maximální kontrolu, prvky osobní společnosti se uplatní například úpravou ve společenské smlouvě o to intenzivněji. Také přístup k informacím o činnosti společnosti je jednodušší v porovnání se společností akciovou,

čímž je podpořena osobní kontrola orgánů společnosti jejími společníky. Důraz na větší provázání společníka se společností s ručením omezeným, než je tomu u akciové společnosti, a snahu o zjednodušení přístupu k informacím o společnosti můžeme dokladovat také na diskutované otázce přístupu společníka k informacím tvořícím obchodní tajemství. Výkladové problémy totiž působí vztah mezi § 122 odst. 2 ObchZ, upravující právo na informace společníků společnosti, a § 17 a následujících ObchZ o ochraně obchodního tajemství. Teorie se zabývala tím, zda právo podnikatele provozujícího podnik, kterého se obchodní tajemství týká, výhradně s obchodním tajemstvím disponovat, se uplatní taktéž vůči společníkům společnosti. Pro akciovou společnost je právo akcionářů na informace, které jsou zároveň obchodním tajemstvím, upraveno v § 180 odst. 4 ObchZ. Akcionáři může být informace představující obchodní tajemství zcela či částečně odmítnuta. Dle názoru I. Štenglové ale fakt, že dřívější novela upravila právo na poskytnutí obchodního tajemství pouze pro akciovou společnost a nevztáhla tuto úpravu též na společnost s ručením omezeným a také odlišná struktura postavení akcionáře a společníka společnosti s ručením omezeným, nahrává interpretaci, že společník společnosti s ručením omezeným má právo na více informací než akcionář.²⁹ V konkrétních situacích tedy bude muset rozhodovat soud. Úpravu by dle mého názoru v tomto místě bylo vhodné sjednotit. Nová úprava pak právo na informace společníka společnosti s ručením omezeným daleko detailněji upravuje v § 163- 164 a tím na popsané nedostatky současné úpravy reaguje. Společník má právo na valné hromadě i mimo ni požadovat od jednatelů informace o společnosti, nahlížet do dokladů společnosti, kontrolovat údaje obsažené v předložených dokladech a další práva na informace určená společenskou smlouvou. To platí obdobně pro společnickova zástupce, bude-li zavázán alespoň ke stejné mlčenlivosti jako společník a společnost tuto skutečnost doloží. Návrh zde již hovoří obecně o zástupci nikoliv přímo o auditorovi či daňovém poradci jak dnes činí § 122 ObchZ. Jednatelé mohou poskytnutí informace podle § 163 zcela nebo zčásti odmítnout jen tehdy, pokud a) by její poskytnutí mohlo přivodit společnosti nebo jí ovládaným osobám újmu, b) jde o vnitřní informaci nebo utajovanou informaci podle jiného právního předpisu, c) by poskytnutí informace zakládalo jejich trestní odpovědnost, nebo d) je požadovaná

---

²⁹ Najdi obch tajemství v knížce u štenglové

informace veřejně dostupná. V případě sporu rozhodne na návrh společníka o tom, zda je společnost povinna informaci poskytnout soud.

Změna společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným je dle obchodního zákoníku následně možná na základě dohody všech společníků a společníci mohou být smlouvou zavázáni k tomu, aby svou osobní činností uskutečňovali účel, pro který byla společnost zřízena. Společnost s ručením omezeným je také označována za „uzavřenou“, to znamená, že společník je vázán ke společnosti a zásadně nemůže jednostranně ukončit svou účast, stejně jako společnost nemůže bez zákonného důvodu ukončit účast společníka. Společnost s ručením omezeným nemůže být jako právní forma použita pro některé druhy podnikání. V této formě nelze založit např. pojišťovnu či banku.

Speciální úprava společnosti s ručením omezeným je dnes obsažena v § 105-153 ObchZ. Výhody této formy společnosti jsou spatřovány především v relativně malém rozsahu povinně tvořeného základního kapitálu, který je potřeba k založení společnosti a obecně nízké náklady spojené s jejím založením. Mezi další pozitiva se řadí spojení dobrovolné osobní účasti ve společnosti a omezeného majetkového rizika, pružnost v jejím rozhodování, existuje-li jeden či malý počet jednatelů, a tím vytvořené užší sepjetí společníků se společností, než je tomu u společnosti akciové. Jinými slovy společnost s ručením omezeným je vyprofilována jako: „*flexibilní a nenáročná forma spojená s pouze omezeným ručením společníků, kde hranicí ručení je velikost vkladu každého společníka.*“³⁰

Právě omezené ručení společníků ve spojení s přiznanou odpovědností společnosti za své podnikání vedlo zákonodárce také k zavedení vkladové povinnosti a povinné tvorbě základního kapitálu. Obchodní podíl společnosti s ručením omezeným není na rozdíl od akciové společnosti vyjádřen cennými papíry a jeho převod je proto složitější, což mimo jiné také zajišťuje větší stabilitu složení společníků. Toto může být výhodou v případě, že předmět podnikání společnosti vychází z osobních dovedností společníků.

Společnost s ručením omezeným je dle § 105 odst. 1 ObchZ společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky

---

³⁰ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 381.

společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení všech vkladů do obchodního rejstříku. V úpravě ručení společníků za závazky společnosti došlo k velmi podstatné změně novelou č. 370/2000 Sb. Dosavadní ručení společníka pouze do výše jím nesplacených vkladů bylo nahrazeno ručením do výše všech nesplacených vkladů, které daleko více zdůrazňuje solidaritu společníků. Pojmy základní kapitál a vklad společníka taktéž naznačují, že v případě společnosti s ručením omezeným jde o společnost kapitálovou.³¹ Z tohoto ustanovení vyplývá, že za své závazky primárně odpovídá společnost a to celým svým majetkem, sekundárně přichází na řadu společník. Společník má poté postavení stejné jako ručitel, který se zaručil za závazek dlužníka dle § 303 ObchZ. Společník společnosti s ručením omezeným ručí ze zákona za závazky společnosti do výše všech nesplacených vkladů zapsaných v obchodním rejstříku a plnění za společnost poskytnuté se mu započítává na splacení vkladu a pro rozsah ručení společníka je proto rozhodující výše nesplaceného vkladu zapsaná v obchodním rejstříku.³² V řízení o zaplacení pohledávky společností společníkem, který ručí za její závazky, nemůže soud přezkoumávat, zda byly skutečně splaceny vklady v rozsahu, v jakém je zapsáno v obchodním rejstříku.³³ Z tohoto judikurního závěru také vyplývá, že je-li v okamžiku, kdy soud rozhoduje o uplatněném nároku z titulu ručení společníka společnosti s ručením omezeným již zapsáno do obchodního rejstříku splacení celého vkladu, nemůže soud uplatněný nárok přiznat.³⁴ Za férové řešení pro věřitele bych poté považovala jim přiznat zákonný nárok na úhradu nákladů, které s oprávněným uplatněním svého nároku vůči ručiteli měli.

---

³¹ Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997, s. 160.

³² **PP 10 1998**

³³ **SJ 11/2000 428**

³⁴ **SJ 11 2000 428**

Kapitola 2.: Vklad

Oddíl 1.: Pojem vkladu

Dle starší komercionalistiky byl vklad neboli illace považován za: „*právní jednání, kterým společník převádí do jmění společnosti majetkové právo nebo právo toto společnosti zřizuje, jednáje ve své vlastnosti jako společník a plně tím závazek, který převzal smlouvou společenskou*“.³⁵ Termín vklad ale není zdaleka tak jednoznačný, jak by mohl být na první pohled vnímán. Tento právní termín může být chápán ve více významech.

Především chápeme vklad jako právní úkon, jímž společník převádí či zcizuje majetkové právo, nebo jednotlivé kusy, které se odevzdávají do vlastnictví společnosti.³⁶ Předmětem vkladu mohou být peněžitá nebo nepeněžitá plnění. Vkladovou povinností poté označujeme ty skutečnosti, které vedou k založení společnosti, zvýšení základního kapitálu popřípadě zvýšení počtu společníků.

Pojem vkladu lze taktéž použít jako označení součástí základního kapitálu, tedy číselné vyjádření majetkových zdrojů, které byly společníkem do společnosti poskytnuty.³⁷ Také druhé zmíněné pojetí má pro tuto práci velkého významu, a to právě vzhledem k diskutované otázce ústupu funkce základního kapitálu a navrhované budoucí úpravě společnosti s ručením omezeným, která již neukládá ani minimální výši povinně tvořeného základního kapitálu a velikost vkladu společníka společnosti s ručením omezeným snižuje na absolutní minimum.

Velikost vkladu je určující především pro sílu právního postavení společníka a jeho participaci na výsledcích hospodaření společnosti i pro velikost rozhodovacího vlivu, který bude společník na společnost mít. Vklady tvořící základní kapitál zůstávají ve společnosti po celou dobu jejího trvání, v konstantní výši a mění se pouze procesem zvyšování a snižování základního kapitálu. Dnešní obchodní zákoník definuje vklad v §

---

³⁵ Malovský-Wenig, A. *Průručka obchodního práva*. Praha : Československý kompas, 1947, s. 333, pozn. 102).

³⁶ Forejt, A. *Obchodní společnosti*. Praha : Prospektrum, 1992, s. 21-22.

³⁷ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 20.

59 odst. 1 ObchZ jako souhrn peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot, které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Institut vkladu užívá obchodní zákoník při úpravě vnitřních vztahů společnosti a společníků. Vyjadřuje jeho prostřednictvím to, že tyto vztahy jsou majetkové povahy a právní postavení společníka ve společnosti má v zásadě majetkový základ.³⁸ V případě vkladu jde o majetek, který je vkládán do společnosti s účelem nabytí či zvýšit svou účast na ní, tedy o majetek, který je nepřímým předmětem závazku vložit majetek do společnosti. Toto lze chápat i tak, že nejde pouze o majetek, jehož hodnota je započítávána na tvorbu základního kapitálu, ale všechen majetek, díky kterému nabudeme či zvýšíme podíl na společnosti, jako je například emisní ážio.³⁹ Zcizování majetkového práva poté zákon označuje termínem splacení vkladu. Tento termín kritizuje v případě nepeněžitých vkladů K. Eliáš, který ho považuje v souvislosti s nepeněžitým vkladem za násilný a nelogický.⁴⁰ Povinnost upsat a splatit vklad je stanovena ve společenské smlouvě. Zcizení předmětu vkladu na společnost se sice může podobat smlouvě směnné, kdy za vklad společník nabývá obchodní podíl, ale souhlasím s názorem, že jde svou povahou spíše o zcizení *sui generis*.⁴¹

Pojetí vkladu zůstává v podstatě beze změn také v návrhu zákona o korporacích. Lze však vysledovat, že je přeformulováno a sjednoceno pro obchodní společnosti a družstva. Vklad je do budoucna definován jako peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. U akciové společnosti se vklad označuje jako jmenovitá hodnota akcie. Předmětem vkladu je věc, kterou se společník nebo budoucí společník (dále jen „vkladatel“) zavazuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní (dále jen „vkladová povinnost“). Vkladovou povinnost lze splnit splacením v penězích (dále jen „peněžitý vklad“) nebo vnesením jiné penězi ocenitelné věci (dále jen „nepeněžitý vklad“). Dle mého názoru již formálně správně nehovoří návrh o vkladu společníka, ale pouze o vkladu. Při vzniku korporace jsou totiž vkladateli zakladatelé, nikoli společníci, jak dnešní definice nelogicky

---

³⁸ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 20.

³⁹ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 362.

⁴⁰ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 189.

⁴¹ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 189.

nasvědčuje. Zákon výslovně doplnil, že společník, tedy též akcionář a člen družstva, nemůže po dobu existence společnosti požadovat vrácení splaceného vkladu.

Způsobilým předmětem vkladu je dle stávající úpravy statek mající způsobilost být předmětem soukromoprávních vztahů. Vkladem tedy mohou být věci, práva i jiné majtkové hodnoty. Ustanovení § 118 odst. 2 ObčZ do zvláštní kategorie předmětů občanskoprávních vztahů vyčleňuje byty a nebytové prostory. Ustanovení § 59 odst. 3 ObchZ výslovně uvádí, že vkladem může být i podnik či jeho část. Vkladem naopak nemohou být věci neovladatelné, extra commercium či práva nepřevoditelná a nezpeněžitelná. Tato nemohou být vkladem právě z důvodu, že by s nimi společnost nemohla volně obchodovat a z nich těžit jako např. z neovladatelných živelných sil či nedovolených omamných a psychotropních látek. Nebo tato práva nelze převést a zvětšit tím majetek společnosti. Proto by vkladem nemohly být například nepostupitelné pohledávky dle § 525 ObčZ ani osobní autorská práva. Nezpůsobilým předmětem vkladu by byla také firma, která může být dle § 11 odst. 4 ObchZ převáděna pouze s podnikem. Zakázány jsou též vklady spočívající ve výkonání práce nebo poskytnutí služby. Důvodem pro vyloučení této formy vkladu je jejich spojení s osobou vkladatele a jejich nepřevoditelnost na společnost. Vkladem mohou být navíc pouze věci ocenitelné, tedy takové, jejichž majtková hodnota je zjistitelná a které může společnost hospodářsky využít a to jen ve vztahu k předmětu podnikání. Užší vymezení požadavku využitelnosti vkladu na využitelnost vkladu ve vztahu k předmětu podnikání společnosti je účinné od 1.1.2001. Z toho by bylo možné dovodit, že zákon nepřipouští nepeněžitě vklady do společností, které jsou založeny za jiným účelem než podnikání. Dle mého názoru by ale toto omezení bylo velmi striktní a nelogické, proto se přikláním k interpretaci J. Dědiče, který říká, že toto nebylo záměrem zákonodárce a postačí, pokud je předmět vkladu využitelný vzhledem k předmětu nikoli podnikání nýbrž činnosti takové společnosti.⁴² Požadavek zjistitelnosti hospodářské hodnoty vkladu do společnosti povinně tvořící základní kapitál vyplývá z Druhé směrnice a předjímá nutnost jeho znaleckého ocenění. Uvedený požadavek jistě platí také pro vklady do veřejné obchodní společnosti a vklady komplementářů, i když na ně se už nutnost

---

⁴² Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 363.

znaleckého ocenění nevztahuje.⁴³ Původní znění § 59 odst. 1 ObchZ definující nepeněžitý vklad velmi extenzivně jako jakoukoli penězi ocenitelnou hodnotu působilo problémy od počátku jeho aplikace a brzy se ukázala nutnost přesně vymezit, co může či nemůže být nepeněžitým vkladem do základního kapitálu. Nutnost hospodářské využitelnosti vkladu byla vztažena k předmětu podnikání, což se dříve prosazovalo velmi složitě pouze judikatorně. Vložení pochybných hodnot jako například souboru dovedností či vědomostí nebo věci, která nemá pro společnost žádnou užitkovou hodnotu, je tedy dnes velmi chvályhodně a nezbytně zákonem zakázáno. Vklady jsou společnosti poskytovány při jejím založení i následně například při přistoupení dalšího společníka či zvyšování základního kapitálu.

Jak již bylo výše naznačeno, pokud bychom pojímali vklad jako vkladovou povinnost, tedy závazek, v němž na sebe společník bere povinnost poskytnout společnosti majetek, mohli bychom také rozlišit další dvě základní pojetí pojmu vklad.⁴⁴ Prvním takovým pojetím je vklad jako povinnost společníka, který poskytuje plnění směrem do společnosti, plnění bez ohledu na jeho povahu. Tuto povinnost je proto možné založit jakoukoli smlouvou a společnost není vždy povinna za takové plnění platit. V oblasti vnitřních vztahů poté mohou tato plnění tvořit majetek společnosti, ale ne vždy jsou součástí základního kapitálu. Druhým v užším slova smyslu pojímaným chápáním pojmu vklad je vklad, jako vkladová povinnost společníka, který poskytuje společnosti vždy zdroj vlastního financování a souhrn těchto plnění tvoří základní kapitál. Za takové plnění společník nabývá obchodní podíl. Oba tyto znaky vkladu, vklad jako součást základního kapitálu, jehož účelem je vždy založit účast na společnosti, se odráží v § 58 odst. 1 ObchZ a § 59 odst. 1 ObchZ.

V návaznosti na užší pojetí pojmu vklad můžeme konstatovat, že vklad je charakteristický dvěma základními znaky. Prvním z nich je jeho sepětí se základním kapitálem. To znamená, že v penězích vyjádřený souhrn všech vkladů se rovná peněžnímu vyjádření základního kapitálu. Proto se při změně výše vkladů jednotlivých společníků zároveň mění i výše základního kapitálů. Druhým znakem je poté rozsah

---

⁴³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 229.

⁴⁴ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 21.

plnění, ke kterému se společník zaváže. Takové plnění je základem vzniku jeho účasti ve společnosti, nabytí i velikost společníkova podílu.⁴⁵ Charakter vkladu v užším pojetí proto nemá každá povinnost společníka poskytnout společnosti majetkové statky. Vázanost vkladu na jejich účel, tedy nabytí či zvýšení účasti na společnosti, vede teoretiky k názoru, že hodnoty poskytnuté společnosti za jakýmkoli jiným účelem nebo dokonce bezúčelně nemohou být vkladem ani dodatečně za tento vklad prohlášeny, protože právě úmysl nabytí či zvýšit účast na společnosti vkladateli v rozhodném momentě chyběl.⁴⁶ Souhlasím, že tento výklad nebrání tomu, aby osoba, která hodlá založit či zvýšit svou účast na společnosti, poskytla určité hodnoty, které hodlá vložit do společnosti dříve, než se upíše ke vkladu. Podmínkou však zůstává prokazatelná účelnost tohoto poskytnutí, a proto je nutné o něm uzavřít jasnou dohodu v tom směru, že je plnění poskytované právě na budoucí vklad za zmiňovaným účelem nabytí či zvýšení účasti. V případě, že by k nabytí ani zvýšení účasti na společnosti nedošlo, takto dříve poskytnuté hodnoty by se staly bezdůvodným obohacením, které by společnost byla povinna vkladateli vrátit.⁴⁷ Zajímavé je doplnit, že uvedený charakter, charakter určení míry účasti, nemá vklad v případě veřejné obchodní společnosti. Ve veřejné obchodní společnosti nejsou totiž vklady povinné a zásadně proto nepředstavují základ pro nabytí ani velikost podílu. Stejná situace nastává i u komplementářů komanditní společnosti.⁴⁸

Oddíl 2.: Druhy vkladů

Vklady lze dělit různými způsoby. Jedno z možných dělení je na vklady obligatorní a fakultativní. Obligatorními nazýváme takové vklady, jejichž převzetí je podmínkou platnosti společenské smlouvy a platného založení společnosti. V případě

---

⁴⁵ Autorský kolektiv. *Obchodní právo*. Praha : ASPI, 2005, s. 183.

⁴⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 228.

⁴⁷ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 229.

⁴⁸ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 22.

společnosti s ručením omezeným zákon vyžaduje nejen minimální hodnotu vkladu, ale také, aby souhrn všech vkladů pokryl minimální hodnotu základního kapitálu. Fakultativními jsou například nepovinné vklady do veřejné obchodní společnosti.

Jiným pro praxi významným dělením je rozlišení vkladů na peněžité a nepeněžité. Toto dělení se odráží především v úpravě jejich splácení a oceňování. Nepeněžité vklady jsou pak dále děleny na vklady věcné, vklady v právech a ostatní vklady.⁴⁹ Jaký typ vkladu společníci do společnosti přinesou je zcela na jejich uvážení, časté jsou i jejich kombinace.

Vklady lze dělit také na *ty quoad dominium*, kdy se společnost stává při svém vzniku jejich vlastníkem a *quoad usum*, tedy vklady určené pouze k užívání. Předmětem vkladu *quoad usum* není dle K. Eliáše statek, ale samo užívací právo k předmětu vkladu jako hodnota penězi ocenitelná.⁵⁰

1. Vklady peněžité

Vklad zde představuje určitá peněžítá částka, která je společníkem dána společnosti k dispozici. Peněžítý vklad lze poskytnout jak v korunách, tak v zahraniční měně. Pokud je vklad poskytován v měně zahraniční, z § 58 odst. 1 ObchZ vyplývá, že musí být stanovena i jeho ekvivalentní výše v korunách, aby základní kapitál mohl být v souladu s požadavkem tohoto ustanovení vyjádřen v jednotkách české měny. Upozornit je třeba na fakt, že vklady, kde není poskytována přímo peněžítá částka, ale zároveň jsou titulem pro peněžité plnění, a jsou ohodnoceny nominální hodnotou jako například dluhopisy a směnky, jsou většinou teorií považovány za vklady nepeněžité. Jejich předmět totiž netvoří peníze. Peněžité vklady není nutné oceňovat, což vyplývá z jejich povahy. Vytvářet základní kapitál peněžítými vklady se tedy zdá jako nejjednodušší způsob.

I návrh zákona o obchodních korporacích se vyhýbá konstatování, zda pohledávka je předmětem vkladu peněžitého či nepeněžitého. Dosud preferované posouzení takového vkladu jako nepeněžitého není však zcela jednoznačné zvláště

---

⁴⁹ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 192.

⁵⁰ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 192-193.

proto, že diskuse probíhající u Evropského soudu dovozují, že pohledávka by se měla považovat spíše za vklad peněžité. V důsledku jde totiž přeci jen o peníze.⁵¹ Z mého pohledu současná praxe považování pohledávky za vklad peněžité není jistě nerozumná a bezdůvodná, naopak spíše odpovídá účelu právní úpravy oceňování nepeněžitých vkladů. Pohledávky jsou sice titulem pro peněžité plnění, ale jejich hodnota je nejistá. Více se proto hodí považovat je za vklady nepeněžité a takto zkoumat jejich reálnou hodnotu.

Z důvodu toho, aby společnost získala hodnotu majetku základním kapitálem deklarovanou, je Druhou směrnici stanovena povinnost splatit peněžité vklady alespoň z 25% ještě před vznikem společnosti a povinnost poskytnutí nepeněžitých vkladů v plné výši do pěti let po vzniku společnosti. Česká úprava je ještě přísnější, když formuluje povinnost splatit alespoň 30% peněžitých vkladů a nepeněžité vklady v plné výši před zápisem základního kapitálu do obchodního rejstříku. To znamená, že toto pravidlo platí jak při zakládání společnosti, tak při zvyšování základního kapitálu. Stejný účel má také regulace předpokladů pro vznik práva společnosti, aby rozdělovala zisk mezi akcionáře. Tato pravidla jsou obsažena v § 178 ObchZ, který přiměřeně platí i pro společnost s ručením omezeným. Dále směrnice upravuje podmínky pro vyplacení záloh na dividendy, pokud je zákonodárství členského státu povoluje. Český obchodní zákoník v § 178 odst. 1 ObchZ vyplacení záloh na podíl na zisku zakazuje.

2. Vklady nepeněžité

a) Vývoj právní úpravy vkládání nepeněžitých vkladů

Dnešní úprava týkající se nepeněžitých vkladů je výsledkem poměrně dlouhodobého vývoje. Legislativní vývoj je tak obrazem teoretických poznatků o významu vkladu a základního kapitálu. Na počátku nebyl problém nadhodnocování vkladů příliš reflektován a úprava se k jeho předmětu i oceňování stavila velmi benevolentně. Tehdejší znění § 59 odst. 2. ObchZ pouze stanovovalo, že způsob ocenění nepeněžitého vkladu má obsahovat společenská smlouva nebo zakladatelská

---

⁵¹ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 548.

listina. Na toto navazoval § 109 ObchZ, který pro společnost s ručením omezeným zaváděl povinnost uvést ve společenské smlouvě předmět vkladu, způsob stanovení jeho ceny v penězích a částku, kterou se započítává na vklad společníka. Pro akciové společnosti bylo ohledně ocenění nepeněžitých vkladů v § 163 odst. 1. písm. e) ObchZ v tehdejší znění stanoveno, že je nutné jeho doložení odborným odhadem. Pravidlo, určující co může být předmětem nepeněžitého vkladu, tedy vůbec neexistovalo a jeho ocenění zákon ponechal na libovůli společníků. Novelizace provedená zákonem č. 142/1996 Sb. přinesla změnu v tom směru, že předmětem nepeněžitého vkladu mohla napříště být jen penězi ocenitelná hodnota, kterou může společnost hospodářsky využít a vklady v podobě provedení prací či poskytnutí služeb byly napříště zakázány. K požadavku vyjádření hodnoty nepeněžitého vkladu ve společenské smlouvě, zakladatelské smlouvě či zakladatelské listině byla přidána povinnost stanovit hodnotu nepeněžitého vkladu do společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti na základě posudku zpracovaného znalcem. Nově bylo také vymezeno, kdy se vyžadují posudky dvou znalců, a určeno, jaký obligatorní obsah má posudek mít. Společný posudek dvou nezávislých znalců na společnosti byl vyžadován v případě, že hodnota nepeněžitého vkladu přesáhla 10 000 000 Kč nebo předmětem vkladu byl podnik, jeho část nebo know-how nebo také pokud byla založena společnost s ručením omezeným jen jedním zakladatelem nebo měla jen jednoho společníka. Dnes je toto ustanovení vypuštěno a ve všech případech postačí posudek jediného znalce.

Druhou významnou novelizací byl zákon č. 370/2000 Sb., který stávající stav ponechal a pravidla oceňování nepeněžitých vkladů ještě více zpřísnil. Znalec tak musel být navíc stanoven soudem a to pro každý jednotlivý případ. Jmenování znalce soudem pro každý jednotlivý případ bylo v minulosti kritizováno pro svou komplikovanost, kterou zdržuje samotný vznik společnosti. Povinnost dodržení tohoto procesu, procesu jmenování znalce pro každý jednotlivý případ a nepřipuštění pouhého výběru znalce společností ze seznamu vedeného soudem, na přímý dotaz České republiky potvrdilo Evropské společenství a odkázalo při tom na čl. 10 Druhé směrnice, ze kterého tento požadavek vyplývá. Řízení o jmenování znalce soudem se zahajuje na návrh oprávněné osoby, kterou je zakladatel společnosti a při zvyšování základního kapitálu sama společnost. Účastníky řízení stanovuje speciálně obchodní zákoník. Jsou jimi navrhovatel a znalec, o jehož jmenování se jedná. Nejedná se o rejstříkové řízení a

obecná ustanovení OSŘ se zde proto nepoužijí.⁵² Účastníci mohou navrhnout osobu znalce, ale soud vzhledem k účelu sledovaným Druhou směrnicí není návrhem vázán, jak také vyčteme z § 59 odst. 3 ObchZ. Pokud by soud navrhovaného znalce vypracováním posudku nepověřil a vybral znalce jiného, připojují se k tvrzení teorie, že účastníkem řízení by v takovém případě byli znalci oba.⁵³ Na návrh společnosti, a též, jak dovodila teorie, na návrh jiné oprávněné osoby jako je zakladatel, soud znalce může odvolat. Souhlasím s argumentací, že bez možnosti navrhnout odvolání znalce zakladatelem by byl znalec před vznikem společnosti prakticky neodvolatelný, což by v praxi působilo značné problémy.⁵⁴ Odvolán bude znalec v případě, že porušuje závažným způsobem své povinnosti. Výkladem dospějeme k názoru, že znalce je možné odvolat i z jiných důvodů, jako například nemůže-li zpracovat znalecký posudek pro nemoc.⁵⁵ O odvolání znalce musí soud rozhodnout do 15ti dní od doručení návrhu. Lhůta pro stanovení či odvolání znalce počíná běžet od okamžiku, kdy je návrh perfektní. Nezbytností je proto též předchozí uhrazení soudního poplatku.⁵⁶ Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním.⁵⁷ Odměnu za zpracování posudku znalcem hradí společnost a stanovena je na základě domluvy. V situaci, kdyby společnost nevznikla, odměnu by společně a nerozdílně uhradili zakladatelé. Pokud by se na výši odměny strany neshodly, její určení by přešlo do kompetence soudu, který znalce jmenoval. Řízení o určení odměny znalce se zahajuje na návrh kteréhokoli účastníka. Soud není při určení výše odměny zákonem limitován, nicméně s největší pravděpodobností bude vycházet z odměny v těchto případech obvyklé. Na tomto místě bych ještě poznamenala, že se ztotožňuji s názorem, že nelze obecně dovozovat, že nezávislým znalcem není pouze

---

⁵² Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 42.

⁵³ Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 42.

⁵⁴ Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 42.

⁵⁵ Autorský kolektiv. *Obchodní právo*. Praha : ASPI, 2005, s. 184.

⁵⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010 s. 232.

⁵⁷ R 1/1998

osoba společníka, funkcionáře, zaměstnance společnosti nebo osoba k nim mající vztah popsany v § 196a ObchZ. Závislost znalce jistě může být založena i jinak než v těchto obecně vymezených případech například vzhledem k uzavření smlouvy mezi znalcem a společností. Naopak smlouva o zpracování posudku však logicky nemůže být jediným argumentem pro založení závislosti znalce na společnosti, i když za ni znalec obdrží odměnu.⁵⁸ Tímto bylo dosaženo nejen kompatibility s evropskou úpravou obsaženou v Druhé směrnici, ale česká úprava se stala dokonce náročnější. To proto, že naše úprava popsaná pravidla vztáhla i na společnost s ručením omezeným, přestože samotná Druhá směrnice se dotýká pouze společnosti akciové.

Určení hodnoty nepeněžitýho vkladu a její uvedení v zakladatelském aktu je i v návrhu zákona o korporacích nadále předpokládánou a povinnou součástí společenské smlouvy, listiny nebo rozhodnutí ustavující schůze družstva. Oceňování předmětu nepeněžitýho vkladu znalcem, jak je dnes upraveno v § 59 ObchZ již návrh nekopíruje. V souladu s požadavky ekvity se nadále jmenování znalce ponechává administrativnímu orgánu v případě akciové společnosti. U společnosti s ručením omezeným a družstva je úprava odlišná. Nepeněžitý vklad do společnosti s ručením omezeným ocení znalec vybraný ze seznamu znalců vedeného podle jiného právního předpisu. Odměna znalci za zpracování znaleckého posudku se určí dohodou a hradí ji společnost. Vedle odměny náleží znalci náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s vypracováním znaleckého posudku. V případě, že společnost nevznikne, hradí odměnu společně a nerozdílně zakladatelé. Znalce vybírají při zakládání společnosti zakladatelé, jinak jednatel. Posudek znalce obsahuje alespoň popis nepeněžitýho vkladu, použité metody ocenění a částku, na kterou se nepeněžitý vklad oceňuje. Rozdíl mezi cenou nepeněžitýho vkladu určenou posudkem znalce a výší vkladu společníka, tvoří vkladové ážio, ledaže společenská smlouva nebo rozhodnutí valné hromady určí, že se tento rozdíl nebo jeho část vrací vkladateli nebo se použije se souhlasem společníka na tvorbu rezervního fondu.

Zopakujme, že nepeněžitým vkladem může dle současného znění § 59 odst. 2 ObchZ být tedy jen majetek, jehož hospodářská hodnota je zjistitelná, který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání a jenž slouží

---

⁵⁸ Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 40.

k naplňování jeho účelu. Předmět poskytovaný jako vklad by proto měl mít vztah k předmětu podnikání společnosti. Jeho využitelnost nesmí spočívat pouze v možnosti nepeněžitý vklad prodat a použít až takto získané prostředky. Využitelnost nepeněžitých vkladů v konkrétních případech posuzují rejstříkové soudy při posuzování návrhů na zápis nově vznikajících společností nebo při zápisech zvýšení základního kapitálu novými nepeněžitými vklady. Důkazní břemeno v tomto případě leží na společnosti, která musí hospodářskou využitelnost prokázat. Zakázány jsou vklady spočívající v provedení prací a poskytnutí služeb. Taktéž tento zákaz je obsažen ve Druhé směrnici. Účelem tohoto omezení je zamezit vzniku fiktivních vkladů, u nichž by byla jejich hodnota těžko zjištělná a objektivizace jejich oceňování velmi obtížná. Nepeněžitý vklad je nutné splatit ještě před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Z dikce § 59 odst. 2 vyplývá, že povinnost splácet nepeněžitý vklad v plné výši ještě před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku platí jen pro akciovou společnost a společnost s ručením omezeným, neboť pouze tyto formy společnosti povinně svůj základní kapitál do evidence zapisují.⁵⁹ Novela provedená zákonem č. 370/2000 Sb. rozšířila povinnost tvorby základního kapitálu také na komanditní společnost. U této formy ale ustanovení § 97a výslovně upravuje, že komanditista je povinen splatit vklad ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou nebo bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti či nabytí účasti na ní. Tato dikce společně s faktem, že komanditní společnost povinně základní kapitál do obchodního rejstříku nezapisuje, je dle mého názoru dostatečným argumentem pro tvrzení, že povinnost splatit nepeněžitý vklad před zápisem základního kapitálu do obchodního rejstříku, se na komanditní společnost nevztahuje.⁶⁰ K návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku má proto být přiložen doklad prokazující splacení vkladů, a to prohlášení správce vkladu dle § 60 odst. 4 ObchZ. Taktéž při zvyšování základního kapitálu je třeba splacení doložit.

Znalcem oceňujícím nepeněžitý vklad může být jen osoba, která splňuje požadavky zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Znalecký posudek musí

---

⁵⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 230.

⁶⁰ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 230.

dle § 59 odst. 4 ObchZ obsahovat alespoň popis nepeněžitěho vkladu, použité způsoby jeho ocenění a údaj o tom, zda hodnota nepeněžitěho vkladu, ke které vedou použité způsoby ocenění, odpovídá alespoň úhrnnému emisnímu kurzu akcií, které mají být vydány jako protiplnění za tento nepeněžitý vklad, nebo částce, která se má započítávat na vklad do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným a částku, kterou se nepeněžitý vklad oceňuje. Dikce § 59 odst. 4 písm. b) ObchZ užívající množné číslo a také výraz způsoby ocenění by se tak mohla zdát jako určující, že každý nepeněžitý vklad má být oceněn více způsoby. Připojím se zde k výkladu, že zákon sice užívá množné číslo a jazykovému výkladu tedy naznačená interpretace nejvíce odpovídá, avšak znalec spíše bude mít pouze možnost užít více způsobů ocenění a to tam, kde se takové vícečetné oceňování bude jevit účelným. V opačném případě, kde ocenění více způsoby nebude nezbytné a již vybraná metoda poskytne dostatečně pravdivý obraz o ceně, logičtěji postačí jeden způsob ocenění.⁶¹ Fakultativně pak posudek obsahuje i jiná vyjádření znalce. Nakonec je možné doplnit pravidlo § 59 odst. 7 ObchZ o povinnosti společníka doplnit hodnotu nepeněžitěho vkladu, pokud v době vzniku společnosti nedosahuje částky stanovené při založení společnosti. Nestanoví-li společenská smlouva jinak, doplnění se provádí v penězích. Zákon neuvádí, zda je možné při vytváření minimálního základního kapitálu peněžité a nepeněžité vklady kombinovat, proto zastávám názor, že vzhledem k zásadě co není zakázáno, je dovoleno, je toto možné. To by znamenalo, že i případná změna předmětu vkladu z peněžitého na nepeněžitý a naopak je přípustná.⁶²

b) Definice nepeněžitěho vkladu

Zde bych ráda poznamenala, že pojem vkladu nepeněžitěho nelze ztotožňovat s pojmem vkladu věcného. Důvodem pro rozlišení těchto dvou pojmů je zaprvé fakt, že dle českého práva jsou věcmi též peníze a zadruhé následné dělení nepeněžitých vkladů

---

⁶¹ Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 43.

⁶² Eliáš, K., Bartošiková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 27.

právě na vklady věcné neboli hmotné, a nehmotné.⁶³ Nepeněžitě vklady tedy dělíme na hmotné, mezi něž řadíme movité a nemovité věci, a nehmotné, kam patří práva a jiné majetkové hodnoty. Zmíněné dělení je důležité také vzhledem k převodu vlastnického práva k vkladům. Typickými příklady nehmotných vkladů jsou cenné papíry, obchodní podíly ve společnosti s ručením omezeným, průmyslová práva nebo know-how. Smlouva o vkladu, která uskutečňuje vklad spoluvlastnického podílu k nemovitosti, je převodem spoluvlastnického podílu dle § 140 ObčZ. Pokud společník jako spoluvlastník vloží svůj podíl do společnosti, bez toho aniž by spoluvlastnický podíl nabídl k odkoupení ostatním spoluvlastníkům, porušil svou právní povinnost a předkupní právo spoluvlastníků.⁶⁴ Pro vklad do obchodní společnosti musí být poznatky označované za know-how oddělitelné od jejich nositelů a zachytitelné na hmotném substrátu, v dokumentaci. Poznatky v know-how obsažené musí umožňovat převod či přechod. Otázka, zda se jedná o know-how v technickém smyslu je otázkou znaleckou, otázka, zda se jedná o know-how jako nepeněžitý vklad do základního kapitálu společnosti, tedy zda předmět vkladu je ve skutečnosti know-how v právním smyslu, je otázkou právní, kterou nemůže řešit znalec, nýbrž soud.⁶⁵ V případě nepeněžitých vkladů je třeba jejich ocenění a zároveň zabránění jejich nadhodnocování. K tomu slouží jak regulace toho, co může být předmětem nepeněžitě vkladu, tak i úprava jejich oceňování. Výkladem dojdeme k závěru, že nepeněžitým vkladem dnes dle § 59 odst. 2 ObchZ může být pouze majetek společností využitelný. Využitelný buď při činnosti společnosti nebo též zabezpečení chodu společnosti jako například budova, ve které společnost sídlí. Za hospodářskou využitelnost judikatura nepovažuje pouhou možnost věc prodat a až tímto následným způsobem získat prostředky pro chod společnosti. Nicméně v případě, že předmětem podnikání společnosti je koupě a následný prodej zboží, je možné takové zboží do společnosti vložit. To jistě lze říci například o materiálu, který společnost zpracovává v rámci své podnikatelské činnosti. Hospodářskou využitelností není, jak jsem již zmínila, jen možnost předmět vkladu prodat. Výjimku tvoří vklady spočívající v peněžitě pohledávce, která je výslovně

---

⁶³ Pokorná, J. *Obchodní společnosti a družstvo*. Brno : Masarykova univerzita- právnická fakulta, 1993, s. 21.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.4.2001, sp.zn. 22 Cdo 1143/2000.

⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.11.2005, sp. zn. 7 Cmo 209/2005.

zákonem prohlášena za způsobilou stát se předmětem vkladu. Toto lze vztáhnout pouze na peněžité pohledávky, pokud se její ocenění nebude rovnat nule. Dle teorie ji lze totiž těžko přiřknout jiný režim než takový, jaký má peněžitý vklad.⁶⁶ Pokud jde o peněžité pohledávky, směnky, šeky či jiné cenné papíry na peněžité plnění, hospodářská využitelnost je spatřována v možnosti získat peněžní prostředky, které představují. Rozdíl od předchozího případu pouhého prodeje je takový, že zde jde o přímý nárok vůči dlužníkovi.⁶⁷ Nepeněžitým vkladem nemůže dle § 59 odst. 8 ObchZ být ani pohledávka vůči společnosti. Započíst tuto pohledávku proti pohledávce společnosti na splacení vkladu nebo emisního kurzu lze pouze, pokud tak stanoví zákon.

K otázce nepeněžitých vkladů se vyjadřuje také evropské zákonodárství, konkrétně Druhá Směrnice, která se snaží zajistit, aby jejich ocenění odpovídalo reálné hodnotě, kterou v nich společnost získává. Nepeněžité vklady proto musí být předmětem zprávy vypracované před založením společnosti nebo schválením zahájení její činnosti. Zprávu má vypracovat jeden či více znalců, které jmenuje soud či správní orgán. Obsahem zprávy má obligatorně být popis vkladu, způsob jeho ohodnocení a znalec navíc musí uvést, zda jmenovitá hodnota akcií protihodnotou obdržených a případné emisní ážio odpovídají určené hodnotě vkladu. Nepeněžité vklady v podobě provedení činnosti či poskytnutí služeb jsou logicky zakázány vzhledem k obtížnosti jejich ocenění. Český obchodní zákoník je se směrnicí v souladu, teorie ale považuje za nevhodné systematické zařazení uvedené úpravy. Ustanovení § 59 ObchZ je totiž obecné povahy, z čehož vyplývá jeho aplikovatelnost na všechny formy obchodních společností i na družstva. Takový široký dopad úpravy je nevhodný a například zákaz vkladů spočívajících v činnosti u veřejné obchodní společnosti lze správně považovat za nedůvodný.⁶⁸

---

⁶⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 229.

⁶⁷ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 36.

⁶⁸ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 197.

c) Vklad práva

Právo může být předmětem vkladu pouze za předpokladu jeho převoditelnosti a možnosti ho ocenit penězi. Nejčastěji zde půjde o práva věcná, jako jsou například věcná břemena, práva oblihační a práva k nehmotným statkům. Jako právo k nehmotnému statku uvedu například právo k vynálezu, k ochranné známce a jiné. Je-li vkladem věcné nebo jiné právo podléhající evidenci v katastru nemovitostí, je nutné ho do katastru vložit. Nutno dodat, že i jiná práva jako například právo k ochranné známce může být předmětem veřejnoprávní evidence. Práva z průmyslového a duševního vlastnictví mohou být předmětem nepeněžitého vkladu pouze za splnění zákonem stanovených podmínek a jejich hospodářská využitelnost bude v praxi myslitelná především při vytváření koncernových struktur.

d) Vklad pohledávky

Pohledávky vkládané do společnosti mohou být jak peněžité, tak nepeněžité, i když ty budou nejspíše řidčeji užívané. Navíc u nepeněžitých pohledávek bude třeba uplatnit zmiňovanou zásadu jejich využitelnosti pro společnost vzhledem k jejímu předmětu podnikání. Vkládat do společnosti lze pohledávky splatné i nesplatné. U splatných pohledávek můžeme vidět riziko v tom, že vzhledem k již nastalému prodlení dlužníka pohledávka s větší pravděpodobností nebude splacena a následně bude nutno spoléhat na její vymožení. Toto riziko je nutné zohlednit například při oceňování takové pohledávky při jejím vkladu do základního kapitálu. Podle názoru některých teoretiků nemohou být vkladem do společnosti pohledávky promlčené, protože není možné je ocenit, záleží-li pouze na dlužníkovi, zda pohledávku uhradí či namítne prodlení a učiní ji bezcennou.⁶⁹ Bezpochyby dle § 525 ObčZ vložit do společnosti nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnil zároveň se změnou věřitele. Stejně tak jsou z vkladů do společnosti vyloučeny pohledávky, které nemohou být postiženy výkonem rozhodnutí. Postoupení pohledávky by bránila také dohoda věřitele s dlužníkem. Vklad pohledávky teorie označuje za úplatný převod, protože

---

⁶⁹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 38.

postupitel obdrží jako protiplnění podíl na společnosti. Proto se při vkladu pohledávky uplatní taktéž § 527 odst. 1 ObčZ.⁷⁰ Uvedené ustanovení říká, že vkladatel je odpovědný společnosti za to, kdyby se společnost nestala věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem, že bylo dlužníkem plněno dříve, než mu vznikla povinnost plnit společnosti a stejně tak je vkladatel pohledávky odpovědný za situaci, kdy by pohledávka zanikla započtením dlužníka vůči vkladateli. Pokud by jedna z popsaných situací a tedy ručení vkladatele nastalo, vzniklá situace by se řešila dle § 57 odst. 7 ObchZ doplacením vkladu vkladatelem v penězích. Námitky dlužníka, které mohl uplatnit v době postoupení, mu zůstávají zachovány i po jejím vkladu do společnosti. Započtení je dle § 529 ObčZ možné i u způsobilých pohledávek, které měl vůči vkladateli v době, kdy mu bylo oznámeno či prokázáno postoupení. Takové právo má dlužník, i když pohledávka ještě nebyla v této době splatná. Navíc může dlužník přirozeně započíst i své pohledávky vůči společnosti, která se stane věřitelem jeho pohledávky. Na základě žádosti společnosti je možné, aby pohledávku svým jménem ale na účet společnosti vymáhal sám vkladatel. Toto by však nebylo možné v případě, kdy by bylo postoupení dlužníkovi oznámeno či prokázáno a již by pohledávku vymáhala sama společnost nebo nebyl prokázán souhlas společnosti s vymáháním její pohledávky vkladatelem. Vymáhá-li pohledávku vkladatel, dlužník může k započtení použít i své způsobilé pohledávky, které má vůči vkladateli v době vymáhání, nikoliv však ty, které má vůči společnosti. Za dobytost pohledávky ručí dle § 59 odst. 6 ObchZ vkladatel a to omezeně až do výše jejího ocenění. Ustanovení § 59 odst. 8 ObchZ výslovně zakazuje vklad vlastní pohledávky vkladatele vůči společnosti. Takovou pohledávku lze však započíst proti pohledávce společnosti na splacení vkladu nebo emisního kurzu, pokud tak stanoví zákon. V případě společnosti s ručením omezeným je dle § 108 odst. 2 ObchZ takové započtení možné se souhlasem valné hromady v případě zvyšování základního kapitálu.

---

⁷⁰ Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 60.

e) Vklad podniku

Dle ustanovení § 59 odst. 5 ObchZ může být do společnosti vložen také podnik nebo jeho část. Podnikem se dle § 5 ObchZ rozumí soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku tedy náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty patřící podnikateli a sloužící k provozování podniku alespoň vzhledem k jejich povaze. Podnik je věcí hromadnou. Pojem věci hromadné nedefinuje výslovně zákon, ale s její charakteristikou se vypořádala teorie, když je obvykle pokládána za „soubor samostatných věcí, který zpravidla tvoří hospodářský celek“.⁷¹

Při vkladu podniku se proto vkládají veškeré movité a nemovité věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování podniku a patří tomu, kdo podnik vkládá. Nezapomeňme, že se tímto automaticky vkládají taktéž závazky, které jsou součástí podniku. Obchodní zákoník nepřipouští vložení závazků do společnosti, jinak než právě v rámci vkladu podniku nebo jeho části. Do základního kapitálu akciové společnosti je však možno, při splnění zákonem stanovených podmínek, vložit obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Vkladem tohoto podílu přechází ze zákona na společnost i závazek splatit dlužný vklad příslušející k tomuto podílu.⁷² Pokud jde o způsob splácení podniku, přikláním se k názoru, že smlouva, kterou se podnik či jeho část převádí, není smlouvou o prodeji podniku dle § 476 odst. 1 ObchZ. Podstatnou náležitostí této smlouvy o prodeji podniku je totiž stanovení kupní ceny, jejíž ujednání smlouva o převodu podniku na společnost neobsahuje.⁷³ V případě vkladu pouze části podniku je podmínkou dle § 487 ObchZ, aby tato část byla samostatnou organizační jednotkou. Nelze tedy vložit například pouze pozemek, i když je součástí podniku.⁷⁴ Jestliže je vkládán podnik nebo jeho část, použijí se, jak jsem již výše naznačila přiměřeně ustanovení o smlouvě o prodeji podniku. Navíc jsou-li součástí takového vkladu také nemovitosti, musí být ve smlouvě o vkladu podniku obsaženo též prohlášení zakladatele dle § 60 odst. 1 ObchZ s úředně ověřeným podpisem. Jestliže

---

⁷¹ Knapp, V. *Československé právo občanské I.*, 2. vydání, Praha : Orbis, 1974, s. 289.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.8.2002, sp.zn. 29 Odo 64/2002.

⁷³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář.* 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 233.

⁷⁴ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář.* I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 359.

zakladatel vložil do společnosti podnik, je oprávněn podnik provozovat až do okamžiku, kdy předmět vkladu přejde na společnost, nebylo-li určeno jinak.⁷⁵ Z ustanovení § 67a ObchZ vyplývá nutnost udělení souhlasu společníků nebo valné hromady společnosti k uzavření smlouvy o vkladu podniku. V případě zakládání společnosti lze souhlasit s názorem, že zde je souhlas společníků obsažen ve společenské smlouvě, a udělení zvláštního souhlasu již nebude třeba.⁷⁶ Je-li podnik vkládán do již existující společnosti s ručením omezeným, jde o zvyšování základního kapitálu a musí být navíc dodržena jak pravidla pro rozhodování o zvyšování základního kapitálu, tak pravidla pro rozhodování o nepeněžitým vkladu obsažená v § 127 odst. 4, 5 ObchZ a § 143 ObchZ. Bude tedy nutné dosáhnout jak 2/3 většiny hlasů všech společníků, nestanoví-li společenská smlouva vyšší počet hlasů, tak většiny potřebné pro schválení smlouvy o vkladu podniku nebo jeho části. Při vkládání podniku do teprve zakládané společnosti valná hromada ještě neexistuje, proto je její souhlas nahrazen souhlasem zakladatelů ve společenské smlouvě či zakladatelské listině.⁷⁷ V případě, že je vkladatelem akciová společnost, k rozhodnutí valné hromady o vkladu podniku či jeho části je potřebný souhlas alespoň 3/4 hlasů akcionářů přítomných na valné hromadě. Vydala-li akciová společnost více druhů akcií, tak stejná 3/4 většina u každého druhu akcií. O zmiňovaném rozhodnutí valné hromady je nutné pořádat notářský zápis dle § 80a a následujících NotŘ.

Oddíl 3.: Oceňování vkladu

Peníze jsou jmenovatelem, na který lze převést všechny skutečnosti, jež jsou předmětem účetní evidence. Jako hlavní pojem účetnictví má však zmíněné převádění také své slabiny. Převádět hodnotu konkrétních skutečností na peníze lze mnoha způsoby. Oceňování tedy můžeme definovat jako: „*postup, jehož výsledkem je určení peněžní hodnoty, v jaké mají být relevantní skutečnosti zachyceny v účetnictví.*“⁷⁸

---

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3.2003, sp.zn. 29 Odo 717/2002.

⁷⁶ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 377.

⁷⁷ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 378.

⁷⁸ Pelikánová, I. *Obchodní právo*. 1. díl, 2. vydání, Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 576.

Vhodně zvolit metodu oceňování je předpokladem pro poctivost a pravdivost účetní evidence. Tato evidence pak slouží k poskytnutí a zveřejnění informací o hospodaření a stavu společnosti.

Oceňování vkladů je v obchodním zákoníku upraveno dvojitým způsobem. První způsob platí pro všechny obchodní společnosti vyjma společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Druhý způsob poté aplikujeme pouze na společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Obě konstrukce se týkají jen oceňování vkladů nepeněžitých, a to jak při zakládání společnosti, tak při zvyšování jejího základního kapitálu. Hodnotu nepeněžitého vkladu stanoví znalec ve znaleckém posudku nebo společníci ve společenské smlouvě. Hodnotou nepeněžitého vkladu stanovenou znalcem jsou vázání společníci i společnost při nepeněžitých vkladech do akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným. Lze dovést, že zakladatelé ani společníci na valné hromadě se od takto stanovené hodnoty nemohou odchýlit.⁷⁹ Dle znění § 59 odst. 3 ObchZ účinného od 1.1.2001 je již jednoznačné, že vyžaduje-li se ocenění „podle posudku znalce“ nikoliv „na základě posudku znalce“, nelze se od ocenění stanoveného v posudku odchýlit ani směrem nahoru, ani směrem dolů.⁸⁰ Jestliže jsou nepeněžitě vklady podhodnoceny, do společnosti vstupuje hodnota nižší, než je skutečná hodnota poskytnutých nepeněžitých vkladů a společnost má k dispozici větší majetek, než deklaruje hodnota základního kapitálu. V případě nadhodnocení nepeněžitých vkladů je naopak výše základního kapitálu fiktivní a tato situace vede ke zkreslení majetkových poměrů společnosti již v samém počátku její existence, což je jevem jistě nežádoucím.⁸¹

Ustanovení § 59 odst. 3 ObchZ požaduje, aby v případě poskytování nepeněžitého vkladu společenská smlouva, zakladatelská smlouva či zakladatelská listina obsahovala hodnotu vkladu. Hodnotu nepeněžitého vkladu musí taktéž obsahovat rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu, prohlášení o převzetí vkladu dle § 109 odst. 3 ObchZ, pozvánka na valnou hromadu rozhodující o zvýšení základního kapitálu dle § 202 odst. 4 písm. b) a dohoda o rozsahu účasti akcionářů na zvýšení základního kapitálu dle § 205 odst. 3 ObchZ. Nelze polemizovat s názorem, že

---

⁷⁹ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 369.

⁸⁰ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 370.

⁸¹ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 23-24.

proces oceňování nepeněžitých vkladů je jistě daleko důležitějším u společností kapitálových než v případě společností osobních. Z důvodu neomezeného, solidárního ručení všech nebo alespoň některých společníků osobních společností je jeho význam vzhledem k ochraně věřitelů společnosti dá se říci až druhořadý.⁸² Zde je vhodné poznamenat, že stanovení hodnoty nepeněžitého vkladu je nutné odlišovat od stanovení výše vkladu do základního kapitálu společnosti. Určení výše vkladu do společnosti je totiž věcí smluvní volnosti a dohody. Současná úprava oceňování vkladů, také díky harmonizaci s evropským právem, prošla výraznými změnami a vývojem. Ačkoli nelze říci, že by nadhodnocení vkladů a tedy cílené poškozování věřitelů zcela znemožnila, jistě toto riziko alespoň minimalizovala.

Oddíl 4.: Vklad jako závazková povinnost

V tomto pojetí vkladu společník přebírá povinnost vklad poskytnout. Naopak společnost má právo předmět vkladu požadovat a také tomu odpovídající povinnost předmět vkladu přijmout. Takto pojmáme vklad v závazkovém slova smyslu. Tento závazkový vztah je vždy projevem vůle, kterým se společník zavazuje poskytnout nový vklad společnosti a založen může být různými právními skutečnostmi. Příkladem lze jako důvod vzniku tohoto závazku uvést společenskou smlouvu, zakladatelskou listinu, zakladatelskou smlouvu, prohlášení upisovatelů v listině upisovatelů, dohodu akcionářů nebo prohlášení o převzetí nových vkladů. Vkladová povinnost se tak přebírá ve fázi zakládání společnosti a při zvyšování základního kapitálu. Převzetí vkladové povinnosti u kapitálových společností a komanditistů podmiňuje vznik společnosti jako takové.

Obsahem závazkového vztahu jsou práva a povinnosti jeho subjektů. Tedy především povinnost vklad řádně a včas splatit. U kapitálových společností minimální výši i lhůty pro splacení určuje společenská smlouva a podpůrně pak zákon. U osobních společností zákon pouze podpůrně stanovuje, že vklad má být splacen bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti popřípadě vzniku účasti na společnosti. Za poskytnutý vklad sice společník nabývá podíl na společnosti, ten však teorie nepovažuje za

---

⁸² Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 193.

společností poskytované protiplatební.⁸³ Společníkům nepřísluší žádné právo k majetku společnosti, ale nabývají právo se na činnosti společnosti podílet a o ní rozhodovat. Nabytí podílu a vznik účasti na společnosti spadají v jeden okamžik. Bez převzetí vkladové povinnosti sice účast na společnosti nevznikne, ale zároveň samo splacení vkladu není pro nabytí podílu podmínkou. Naopak nesplnění této platební povinnosti může následně vést až k zániku takové účasti. Současná právní úprava nepojímá společníky společnosti jako podnikatele, kterými by se stali jen z titulu své účasti na společnosti.⁸⁴ To proto, že společníci nepodnikají vlastním jménem a na činnosti jménem společnosti se pouze účastní.

Splnění vkladové povinnosti označuje obchodní zákoník jako splacení vkladu. Právě splacení je primárním způsobem, jak může vkladový závazek zaniknout. Splnit tuto povinnost je možné několika odlišnými způsoby a to dle toho, zda je plněno před vznikem společnosti nebo je plněno již za existence společnosti.

Před vznikem společnosti není společnost ještě subjektem práva a nemůže tak logicky ani být stranou smluvního vztahu. Následkem toho bylo nutné upravit situaci, kdy u kapitálových společností zákon vyžaduje splacení alespoň části každého vkladu ještě před vznikem společnosti. U osobních společností je v celku jednoduše stanovena povinnost splacení ve lhůtě bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti nebo účasti společníka na ní a tato otázka ve většině případů nebude proto řešena. V ostatních případech zákonodárce zavedl institut správce vkladu. Zákonná úprava také rozlišuje okamžik splnění vkladové povinnosti a okamžik nabytí vlastnického či jiného práva k předmětu vkladu. Vkladová povinnost je splněna v okamžiku, kdy zakladatel společnosti předá předmět vkladu určenému správci. Vlastnické právo ke vkladům splaceným před vznikem společnosti, popřípadě jiná práva k těmto vkladům poté dle § 60 odst. 1 ObchZ společnost nabývá až jejím vznikem. Specifická pravidla platí pro nabývání nemovitostí a jiné majetkové hodnoty, ke kterým se vlastnické právo nabývá až okamžikem zápisu do zvláštní evidence. Splácení vkladů je tedy speciálně upraveno pouze v případě vkladů nepeněžitých. U peněžitých vkladů se užije pouze úprava § 60 odst. 1 ObchZ, která stanovuje, že správcem vkladu je zakladatel společnosti případně

---

⁸³ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 30.

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.4.1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/1997.

banka. Dovožujeme, že takový vklad je stejně jako vklady nepeněžitě splacen okamžikem předání hotovosti nebo převedením na účet banky.⁸⁵ V případě, že by byl nepeněžitý vklad splacen, ale vlastnické právo na společnost nepřešlo, § 59 odst. 2 ObchZ zakládá povinnost společníka vklad splatit v penězích a povinnost společnosti nepeněžitý vklad navrátit.

Po vzniku společnosti je situace jednodušší. Vkladatel předá předmět vkladu statutárnímu orgánu společnosti popřípadě jiné zmocněné osobě nebo peněžitě vklady převede na účet v bance. Nabytí vlastnického či jiného práva se poté řídí obecnými pravidly pro převody věcí, práv a majetkových hodnot. U kapitálových společností se vkladová povinnost plní nejen v případě zakládání společnosti, ale také při zvyšování jejího kapitálu. Takové plnění vkladové povinnosti tedy musí být v souladu také s pravidly, která pro něj obchodní zákoník stanovuje.

Způsob plnění jednotlivých nepeněžitých předmětů upravuje zákon pouze stručně nebo výslovná pravidla vůbec neobsahuje. U vkladu podniku v ustanovení § 59 odst. 5 ObchZ, které se týká převodu práv a povinností při přechodu podniku, odkazuje zákon na smlouvu o prodeji podniku. Podnik je chápán jako věc hromadná, nicméně je zachován režim zvláštních právních předpisů pro jednotlivé součásti podniku a postup při převodu se u jednotlivých složek podniku bude lišit. V případě existující společnosti jako subjektu práva se bude přechod práv k věcem, které tvoří součást podniku, řídit § 483 ObchZ. Zákon zde říká, že vlastnické právo k věcem movitým přechází ke dni účinnosti smlouvy o převodu podniku a vlastnické právo k nemovitostem vkladem do katastru nemovitostí. Vkladatel je povinen předat a společnost poté převzít veškeré součásti převodu podniku ke dni účinnosti smlouvy. O tomto převzetí se pořizuje zápis podepsaný oběma stranami. Přechod pohledávek a závazků je upraven v § 477 ObchZ, přechod práv z duševního vlastnictví v § 479 ObchZ a přechod práv a povinností z pracovního vztahu v § 480 ObchZ. Problematickou se teorii jeví situace, kdy vkladová povinnost za trvání společnosti nevzniká na základě smluvního konsenzu, ale právním základem zde bude jednostranný právní úkon jako například zvýšení základního kapitálu rozhodnutím valné hromady. Doporučuje se analogický postup dle § 60 odst. 2 ObchZ a uzavření písemné smlouvy o vkladu převodem podniku, což by umožnilo

---

⁸⁵ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 32.

přechod movitých věcí i práv a závazků na společnost.⁸⁶ U pohledávky bude vkladatel po vzniku společnosti své požadavky obracet na statutární orgány společnosti jako orgány oprávněné uzavřít smlouvu o jejich postoupení. Jiné předměty nepeněžitých vkladů jako například cenné papíry či know-how zákon nezmiňuje. Souhlasím, že také zde by bylo nejučelnější, pokud by takové předměty tvořily součást převáděného podniku, použít úpravu pro splácení vkladu před vznikem společnosti s tím, že by nebylo nutno oddělovat okamžik splácení vkladu a vzniku vlastnického práva k předmětu vkladu. Pokud není vkladová povinnost tentokrát s peněžitým předmětem plnění splněna řádně a včas, společníkovi vznikne povinnost k úhradě úroku z prodlení, může být ze společnosti vyloučen nebo u osobních společností je možné až její zrušení.

Jestliže vklad podmiňuje pouze vznik podílu na společnosti, primárním je vztah společnosti a společníka. Účast na společnosti vzniká již převzetím vkladového závazku a její nesplnění zasahuje její existenci. U jednotlivých forem společností jsou poté upraveny konkrétní případy zániku účasti na společnosti, které se primárně uplatní. Složitá může být situace, kdy závazek převzala při zvyšování základního kapitálu společnosti s ručením omezeným třetí osoba.⁸⁷ Zvýšení je účinné až zápisem do obchodního rejstříku a účast takového společníka na společnosti vzniká až tímto zápisem. Do okamžiku zápisu zvýšení základního kapitálu by tedy mohl závazek zaniknout i jinými způsoby než splněním. Zánik by mohl nastat například dohodou se společností o zrušení vkladového závazku, která by si vyžádala mimo jiné také nové rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu. Po zápisu zvýšení základního kapitálu společnosti může být například základní kapitál opět snížen a závazek by tímto zanikl. V situaci, kdy se stane splacení nepeněžitého vkladu následně nemožným, bude nutno postupovat podle § 59 odst. 2, a na základě dohody společníka a společnosti bude nepeněžitý vklad splacen v penězích.⁸⁸

---

⁸⁶ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 33.

⁸⁷ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 34.

⁸⁸ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 34.

1. Kapitalizace pohledávek

Tímto termínem označujeme postup, při kterém je pohledávka věřitele společnosti vypořádána tím způsobem, že je mu místo jiného plnění poskytnut podíl na společnosti. Při kapitalizaci pohledávky můžeme postupovat dvěma způsoby.⁸⁹ Vklad pohledávky věřitele je považován za vklad nepeněžitý a jeho splacení proto nastane v okamžiku postoupení pohledávky. Společnost je zde jak v postavení dlužníka ve vztahu k věřiteli společnosti, tak jeho věřitelem ve vztahu k jeho vkladovému závazku. Druhým možným pohledem je ten, že věřitel se zavazuje do základního kapitálu společnosti jako svého dlužníka vložit peněžní částku ve výši své pohledávky a oba závazky jsou následně vzájemně započteny.

Obě pojetí se v obchodním zákoníku objevily. První popsany postup chápání pohledávky jako nepeněžitého vkladu byl umožněn novelizací zákonem 165/1998 Sb., který povolil vklad v podobě pohledávky věřitele vůči společnosti, i když za současně vyžadovaného souhlasu valné hromady. Vklad byl považován za splacený ke dni účinnosti smlouvy o postoupení pohledávky. Ke stejnému dni také oba závazky také zanikly. Novelizace provedená zákonem 370/2000 Sb. toto řešení nahradila druhým zmíněným způsobem a to započtením. V současnosti obchodní zákoník nepeněžitě vklady v podobě pohledávek vůči společnosti nepovoluje, ale v § 59 odst. 8 ObchZ říká, že taková pohledávka může být započtena vůči pohledávce společnosti na splacení vkladu nebo emisního kurzu, pokud tak stanoví zákon. Započtení zde tedy nezávisí pouze na dohodě stran, ale také na zákonném povolení. Problém by mohl nastat v případě veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti, kde obchodní zákoník započtení pohledávky za společností proti pohledávce společnosti výslovně neupravil a považuje se za sporné, zda je takové započtení možné. Souhlasím s názorem, že takové započtení je možné ve všech případech, které stanovuje občanský zákoník v § 580 ObčZ a § 581 ObčZ s výjimkami dle obchodního zákoníku a jeho obecné úpravy započtení pohledávek v § 358-364 ObchZ. Toto dovozujeme na základě faktu, že vklady jsou v těchto formách obchodních společností dobrovolné a jejich úprava dispozitivní. Navíc ručení zmíněných společníků je zde neomezené, není proto

---

⁸⁹ Pelikánová, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 3. díl., Praha : Linde, 1996, s. 167.

důvod omezení plynoucí z § 59 odst. 8 ObchZ vztahovat též na společníky veřejné obchodní společnosti a komanditisty.⁹⁰

Naopak povolení započíst pohledávku vůči společnosti obchodní zákoník obsahuje v případě společnosti s ručením omezeným v § 108 odst. 2 ObchZ a akciové společnosti v § 163 odst. 3 ObchZ. V případě společnosti s ručením omezeným je započtení možné pouze za existence společnosti, a to jako regresní nárok z titulu splnění ručitelského závazku za dluhy společnosti nebo při zvyšování základního kapitálu se souhlasem valné hromady a na základě dohody o započtení. U akciové společnosti je možnost započtení proti splácení emisního kurzu vázána též na existenci společnosti, a to pouze při zvyšování základního kapitálu se souhlasem valné hromady na základě dohody o započtení. Kapitalizace pohledávek je tedy za určitých podmínek přípustná, a to v podobě započtení pohledávky společnosti za věřitelem společnosti v podobě jeho nesplaceného vkladu a pohledávky věřitele za společností, a je navíc vázána na zvýšení základního kapitálu. Otázkou pro teoretickou diskusi se ukázala situace, kdy by pohledávku společnosti převzal společník a zároveň by tento dluh splatil. Teorie se zabývala tím, zda by se toto splacení považovalo za splacení vkladu a tudíž se přičilo zákazu započtení. Zde bych se přiklonila k argumentaci, že vzhledem k funkci § 106 ObchZ by tento postup nebyl nezákonný, pokud by se jednalo o nespornou a splatnou pohledávku věřitele a zároveň o zbytek nesplaceného peněžního vkladu společníka splatného po vzniku společnosti. Nastíněná situace se totiž blíží úhradě na základě ručitelské povinnosti společníka a následnému započtení.⁹¹

Oddíl 5.: Vklad jako součást základního kapitálu

1. Pojem základního kapitálu

Pojem základního kapitálu souvisí se získáváním prostředků společnosti potřebných pro financování její činnosti. Ekonomické vědy se zabývají především získáváním a

---

⁹⁰ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 388.

⁹¹ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 172.

efektivitou využívání těchto zdrojů. Právní pohled na základní kapitál a funkce právní úpravy základního kapitálu je odlišný. Spolu s jinými závazkovými instituty například zajišťovacími prostředky plní tato úprava funkci ochranou. Úprava základního kapitálu se ale od úpravy zajišťovacích prostředků liší tím, že nepůsobí vůči konkrétním osobám, nýbrž obecně vůči třetím osobám a není proto vázána na žádný konkrétní právní vztah. Základní kapitál neslibuje náhradní plnění v případě nedodržení smluveného plnění, pouze poskytuje třetím osobám informace a do jisté míry tak snižuje riziko třetích osob při uzavírání právních vztahů se společností. Činnost společnosti může být financována jak ze zdrojů vlastních, pocházejících z činnosti společnosti nebo od společníků jako je například základní kapitál nebo nerozdělený zisk, tak ze zdrojů cizích, jako jsou zejména úvěry. Za prostředky poskytnuté společníky při plnění vkladové povinnosti společnost neposkytuje jiné protiplnění než nabytí účasti na společnosti. Tyto prostředky proto nezatěžují společnost povinností je v budoucnu vrátet či platit jakoukoli náhradu za jejich užívání. Společníci mohou společnosti poskytnout i cizí zdroje financování, které se poté řídí jiným právním režimem, než je režim regulující vklady. Cizí zdroje poskytují společníci nejčastěji ve formě například úvěru či půjčky.

Základní kapitál je z účetního hlediska položkou na straně pasiv v bilanci společnosti. Naproti cizím zdrojům, které jsou vnímány jako dluh společnosti, vlastní zdroje, jako je základní kapitál, se tolik jednoznačně nejeví. Základní kapitál není dluhem společnosti, ale v právním smyslu nepravým pasivem, které nezatěžuje majetkovou situaci společnosti.⁹² Základní kapitál jako číslo vyjadřuje v pasivech společnosti hodnotu součtu vkladů do společnosti. Nesporně větší význam má základní kapitál ve společnostech kapitálových, kde společníci ručí za závazky pouze omezeně. Právní funkce zde odůvodňující jeho zařazení do pasiv společnosti spočívá v požadavku vázanosti základního kapitálu v kapitálové společnosti.⁹³ Pomocí vázanosti kapitálu má být zajištěna nezávislost společnosti na situaci u jednotlivých společníků a vylučuje možnost požadovat navrácení jejich vkladů. Toto souvisí s koncepcí kapitálových

---

⁹² Eliáš, K., Bartošiková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 42.

⁹³ Kizlink K. *Akciová společnost v konkursu*. Brno : Nakladatelství Barvič a Novotný, 1924, s. 21 a následující.

společností, jako autonomně podnikajících subjektů, které se obejdou bez osobní účasti společníků na jejich podnikání.

Často bývá základní kapitál chybně ztotožňován s majetkem společnosti. V § 58 odst. 1 ObchZ je základní kapitál definován jako peněžité vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti (dále jen „vklad“). Výše základního kapitálu je dána součtem výše všech vkladů společníků do základního kapitálu bez ohledu na to, zda jde o vklady při vzniku společnosti nebo za jejího trvání. Pro vklad do základního kapitálu je v § 58 odst. 1 ObchZ používána zkratka „vklad“. Z tohoto též vyvozujeme, že mohou existovat i vklady mimo základní kapitál, které se označují odlišně například jako emisní ážio či příplatky.⁹⁴ Zákon o daních z příjmů poté používá k označení všech druhů vkladů společníků do společnosti pojem „plnění ve prospěch vlastního kapitálu“. Od vkladu do základního kapitálu je potřeba odlišit také vklad tichého společníka podle smlouvy o tichém společenství. Od vkladu, jako podílu na základním kapitálu odlišujeme též vklad, který je majetkem společníka a ten ho užívá ke splacení vkladu či emisního kurzu akcií. Takový je pojem vkladu použitý v § 59 odst. 1 ObchZ. Základní kapitál musí být vždy vyjádřen v jednotkách české měny. To dle teoretiků neznamená, že by vklad do základního kapitálu nemohl být převzat či splacen v cizí měně, jen musí být poté ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině a následně v obchodním rejstříku v české měně vyjádřen.⁹⁵ Společník se na základním kapitálu účastní vkladem. Základní kapitál je také součástí vlastního kapitálu společnosti. Povinně je dle § 58 odst. 2 ObchZ vytvářen v komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Do obchodního rejstříku se jeho výše zapisuje, stanoví-li tak zákon. Vázanost zápisu na výslovně zákonem stanovenou povinnost, výši základního kapitálu do obchodního rejstříku zapsat, je odůvodněna tím, že u komanditní společnosti se jeho výše do obchodního rejstříku nezapisuje. Do obchodního rejstříku se rovněž zapisuje zvýšení či snížení základního kapitálu, k nimž dochází až ke dni jejich zápisu do obchodního

---

⁹⁴ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 354.

⁹⁵ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 224.

rejstříku. Po novele má tedy zápis zvýšení či snížení do obchodního rejstříku konstitutivní povahu.⁹⁶

O mnoho stručněji je pojem základního kapitálu definován v návrhu zákona o obchodních korporacích. Zde se považuje za souhrn všech vkladů do základního kapitálu. Účast vklady společníků na základním kapitálu, jeho pojetí jako součásti vlastního kapitálu, povinné vyjádření v jednotkách české měny, jeho zápis do obchodního rejstříku, ani vymezení forem společností, ve kterých je povinně tvořen, již návrh nezdůrazňuje. Základní kapitál tedy zůstává zachován, i přesto, že je značně jazykově zjednodušen.⁹⁷

Nemá-li být společnost ve ztrátě, hodnota jejího majetku se má nejméně rovnat výši základního kapitálu, jen tak bude její bilance vyrovnaná. Důležité je mít na paměti, že i nesplacené vklady jsou součástí aktiv společnosti. Proto samotná výše základního kapitálu nic nevyovídá o majetku společnosti ani o jeho struktuře. V situaci, že společnost správně hospodaří a má tedy k dispozici aktiva alespoň ve výši základnímu kapitálu odpovídající, mohou třetí osoby jen doufat. Vzhledem k tomu, že faktická nesouvislost výše základního kapitálu a hospodářských výsledků společnosti je obecně známa, objevují se vážné pochybnosti o rozumnosti koncepce právní úpravy postavené na základním kapitálu. Riziku, že společnost základním kapitálem proklamovaný majetek nikdy nenabude nebo jej opět rychle pozbude, nedokáží spolehlivě zabránit ani kogentní ustanovení obchodního zákoníku. Větší vypovídající hodnotu má proto vlastní kapitál společnosti, který odráží vlivy zisku i ztráty na bilanci společnosti. Dle § 6 odst. 4 ObchZ vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku podnikatele a v rozvaze se vykazuje na straně pasiv. Základní kapitál je úzce spojen nejen s v této práci již probíraným pojmem vkladu, ale také s uzavřeným počtem společníků. Základní kapitál je totiž tvořen součtem vkladů a k tomu každý nový společník, který získává účast originálním způsobem, nutně do společnosti přináší nový vklad a tím základní kapitál společnosti zvyšuje. Naopak při vystoupení společníka ze společnosti bez jeho nástupce se základní kapitál o jeho vklad sníží.

---

⁹⁶ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 33.

⁹⁷ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 548.

Důvodem pro rozdílnost mezi skutečným kapitálem a kapitálem deklarovaným výši v obchodním rejstříku zapsaného základního kapitálu může být zejména:

- podhodnocenost nepeněžitých vkladů,
- společníci poskytli příplatky nad hodnotu vkladů,

zde bude hodnota skutečného majetku společnosti oproti základnímu kapitálu vyšší, nebo

- upsané vklady nebyly splaceny,
- pohledávky společnosti na splacení nebo doplacení vkladu se staly nedobytnými,
- nepeněžitě vklady byly nadhodnoceny nebo
- vklady nebyly splaceny, ačkoli správce vkladu vydal prohlášení o splacení,

zde skutečný majetek společnosti výše základního kapitálu nedosahuje.

Obecně lze základní kapitál charakterizovat jako fixní číselný údaj, který se automaticky nemění v závislosti na majetkových poměrech společnosti. Dalším již zmíněným znakem je jeho abstraktnost, tedy nespolehlivost základního kapitálu jako ukazatele skutečné majetkové situace společnosti. Výše základního kapitálu je tedy pouhým v podstatě neměnným číslem, které je obsaženo ve společenské smlouvě případně stanovách a změnit lze pouze změnou společenské smlouvy či stanov. Společenská smlouva či zakladatelská listina případně stanovy se pak mění ke dni zápisu zvýšení či snížení základního kapitálu do obchodního rejstříku, aniž by společníci nebo valná hromada rozhodovali o změně společenské smlouvy dle §141 ObchZ či rozhodnutím valné hromady akciové společnosti.⁹⁸ Proces jeho zvyšování a snižování je zákonem regulovaným postupem. Opačně hovoříme-li o skutečném majetku společnosti, to je číslo proměnné v čase, dané pouhým aktuálním stavem hospodaření společnosti a vyjadřuje stav skutečný.⁹⁹ Základní kapitál tedy vyjadřuje alespoň minimální prostředky, které má společnost dle jejích zakládacích dokumentů

---

⁹⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 225.

⁹⁹ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 210.

mít, ale také mít nemusí. Obchodní jmění definované v § 6 odst. 2 ObchZ jako soubor obchodního majetku a závazků pak vyjadřuje skutečný majetek, který společnost má.

Česká právní úprava stále vychází z garanční funkce základního kapitálu, a proto je základní kapitál povinně tvořen ve všech kapitálových společnostech. Jeho tvorba sebou tedy přináší vkladovou povinnost společníků. Novela obchodního zákoníku z roku 2000 stanovila povinnost vytvořit základní kapitál také pro komanditní společnost. Vkladová povinnost zde stíhá pouze komanditisty.

Náš obchodní zákoník používá, stejně jako je tomu u pojmu vklad, pojem základní kapitál ve více smyslech¹⁰⁰:

- jako vyjádření pro předmět vkladu, zdůrazňuje tedy, že společníci poskytli do společnosti majetkový vklad,
- jako vlastní zdroj společnosti, ze kterého svou činnost financuje, což navazuje na chápání vkladu jako vkladové povinnosti,
- jako vodítko a veličinu potřebnou pro určení velikosti podílu společníka na společnosti.

První pojetí zdůrazňuje, že společníci poskytli společnosti majetek, vklad s různým předmětem. Majetek vložený do společnosti má různé formy, od čehož se odvíjí jeho struktura a způsob využití k financování společnosti. Společníci nemohou požadovat jeho navrácení, ale následkem poskytnutí majetku do společnosti se podílí na zisku společnosti. Při skončení jejich účasti na společnosti mají společníci nárok na vypořádací podíl a při likvidaci společnosti na likvidační zůstatek. Základní kapitál není nepoužívanou rezervou společnosti pro případ vzniku ztráty. Struktura základního kapitálu se v průběhu existence společnosti mění v návaznosti například na její výrobu, odbyt nebo fakturaci. Stejně jako struktura se mění také velikost majetku společnosti. K porovnání výše majetku společnosti s výší základního kapitálu tedy dochází jen k určitému časovému okamžiku zachycenému účetní uzávěrkou. Základní kapitál v pojetí takovém, že vyjadřuje skutečnost splnění vkladové povinnosti společníků, tedy

---

¹⁰⁰ Eliáš, K., Bartošiková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 44.

poskytnutí vlastních zdrojů společnosti, má podobu čísla. Toto číslo je součtem všech vkladů do společnosti, v průběhu existence společnosti zůstává stejné a vyjadřuje velikost zdrojů společníky do společnosti vložených. Tato hodnota nevyjadřuje konkrétní majetek společnosti, nýbrž ukazuje, nakolik je činnost společnosti financována ze zdrojů patřících společnosti. Význam tohoto ukazatele spočívá v tom, že čím více je společnost financována z vlastních zdrojů, které ji nezatěžují povinností takové zdroje v budoucnu vracet, tím větší je pravděpodobnost tvorby čistého zisku společnosti. Společnost je tedy na cizích zdrojích závislá minimálně, což svědčí o její stabilitě a pro věřitele je toto porovnání financování z vlastních a cizích zdrojů měřítkem, dle kterého posuzují hospodářskou situaci společnosti. Základní kapitál i cizí zdroje společnosti jsou uvedeny na pasivní straně bilance společnosti. Na straně aktiv je poté uvedena struktura majetku společnosti v daném okamžiku a na pasivní stránce bilance se objeví, z jakých zdrojů je jednotlivý majetek financován. Ideálním stavem pro společnost je ten, kdy je poměr vlastních a cizích zdrojů nastaven tak, aby se nedostávala do platebních potíží a plnila včas své závazky. Tento poměr však zákon neupravuje, proto zcela závisí na uvážení společnosti. Z právního pohledu má tedy základní kapitál plnit především funkci garanční. Má ukazovat jak rozsáhlé je úvěrové zatížení společnosti a odpovídá-li vybavení společnosti vlastními zdroji financování předmětu jejího podnikání a z jakých zdrojů společnost pokrývá pohledávky třetích osob. Třetí osoby se dle těchto ukazatelů rozhodují, zda společnosti disponuje dostatečným rozsahem základního kapitálu, aby s ní vstupovali do právních vztahů a například poskytli úvěr. Reálně však společnost majetek vlastnit nemusí a zákon se snaží tuto nerovnost mezi výší základního kapitálu a skutečným majetkem společnosti minimalizovat. Mezi taková ochranná pravidla patří:

- povinnost základní kapitál v určité minimální hranici vytvářet, výše povinného základního kapitálu je určena zákonem pro konkrétní typy společností odlišně (§58 odst. 2 a 108 odst. 1 ObchZ),
- povinnost splácet alespoň část vkladu ještě před vznikem společnosti nebo zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku, zbytek pak v zákonných lhůtách (§111 ObchZ),

- zákaz poskytovat z majetku společnosti úvěry a půjčky za účelem nabytí podílu společnosti (§120a ObchZ),
- zákaz vracení vkladů, jejich prominutí nebo započtení vkladové povinnosti na jinou pohledávku společníka za společností s výjimkou kapitalizace pohledávek (§ 128 ObchZ, §113 ObchZ, § 108 odst. 2 ObchZ),
- zákaz vyplácení podílu na zisku, pokud by jeho výplata byla na úkor majetku společnosti odrážejícího se ve výši základního kapitálu (§123 odst. 2 ObchZ),
- povinnost tvorby rezervního fondu, který lze využít mimo jiné k úhradě ztrát společnosti (§ 124 ObchZ),
- zákaz nabývání vlastních podílů, až na zákonem připuštěné situace (§120 ObchZ),
- povinnosti při zvyšování a snižování základního kapitálu, které mimo jiné chrání také věřitele společnosti (§142 a násl. ObchZ).

Ocitne-li se ve ztrátě, může společnost k jejímu uhrazení použít rezervní fond, stanovit společníkům povinnost poskytnout příplatky nebo snížit základní kapitál. V případě, že by ani těmito způsoby společnost ztrátu nevyrovnala a základní kapitál by již nebylo možné snižovat pod jeho zákonem stanovenou minimální výši, společnost se dostává do předlužení a její statutární orgán je povinen podat insolvenční návrh.

U kapitálových společností se dle § 114 odst. 1 ObchZ od velikosti vkladu společníka a jeho poměru k celkové výši základního kapitálu odvozuje také míra účasti společníka na společnosti potažmo rozsah jeho práv a povinností. Velikost podílu na společnosti poté souvisí s tím, v jaké míře bude společník moci do činnosti společnosti zasahovat a prosazovat své požadavky. Pro společnost s ručením omezeným toto řešení platí jen podpůrně, protože zákon umožňuje upravit tento poměr ve společenské smlouvě odlišně. U akciové společnosti práva a povinnosti společníků i jejich rozsah představuje akcie a její jmenovitá hodnota, která tvoří část základního kapitálu. Součet nominálních hodnot všech akcií poté logicky musí být roven celkové výši základního kapitálu. V závislosti na velikosti podílu se tedy rozděluje zisk společnosti i likvidační zůstatek. Na stejném podkladě se určuje také množství hlasů, kterými bude společník disponovat při hlasování na valné hromadě. U osobních společnostech, stejně jako v případě garanční funkce vůči třetím osobám, ani při stanovení právního postavení

společníka uvnitř společnosti nehraje výše základního kapitálu roli. Podnikání společnosti je zcela závislé na osobnostech společníků, a proto jsou jejich podíly zásadně stejné.

Funkce základního kapitálu rozeznáváme také dle K. Eliáše tři.¹⁰¹ Za prvé je základní kapitál měřítkem zisků a ztrát společnosti. To je důvodem, proč se v bilanci společnosti uvádí společně například s rezervním fondem na straně pasiv. Na straně pasiv se tedy objeví i v případě, že společnost nemá žádné dluhy a sama položka základního kapitálu žádným dluhem není. Částka aktiv, která přesahuje pasiva, se nazývá ziskem společnosti. Zisk je poté rozdělován mezi společníky a u kapitálových společnostech, nelze k výplatě zisku užít právě ty prostředky, které kryjí mimo jiné částku základního kapitálu. Tato funkce základního kapitálu je ale dle jiných teoretiků problematická. Zisk a ztráta, které tvoří hospodářský výsledek společnosti, totiž patří na stejnou stranu pasiv bilance jako základní kapitál. Pokud by byl základní kapitál jejich měřítkem, pak jen ve smyslu, že skončí-li hospodaření ztrátou, může dojít i k tomu, že hodnota čistého obchodního jmění může být nižší, než je hodnota základního kapitálu a společnost je ve ztrátě anebo naopak bude-li jeho hodnota vyšší než výše základního kapitálu, společnost je v zisku.¹⁰²

Za druhé základní kapitál plní již zmiňovanou funkci jisté garance pro věřitele společnosti, že společnost disponuje alespoň takovými prostředky, které deklaruje zápisem určité výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Proto tuto funkci plní především u společností kapitálových, kde je výše základního jmění zapisována do obchodního rejstříku povinně a je téměř bez významu u společností osobních, kde jeho funkci zaujímá neomezené ručení společníků. Snaha zabezpečit tuto funkci základního kapitálu, tedy snaha zajistit věřitelům možnost uspokojení jejich nároků a poskytnutí dostatečné jistoty, se ubírá několika směry. Zákonodárce se snaží zabránit nadhodnocování nepeněžitých vkladů, zakazuje vyplácet podíl na zisku na úkor základního kapitálu, určuje pravidla pro zvyšování a snižování základního kapitálu a v neposlední řadě také stanovuje lhůty pro splácení vkladů. Právní význam základního kapitálu stručně řečeno vyplývá z požadavku chránit právní postavení třetích osob, které

---

¹⁰¹ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 214.

¹⁰² Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 35.

vstupují s kapitálovou společností do právních vztahů, před rizikem vyplývajícím z povahy kapitálové společnosti, která podniká s vlastním majetkem, nemá osobně ručící společníky a její společníci mohou být navíc zcela anonymní. Takoví společníci nejsou pro věřitele tudíž náhradním subjektem, který by postihly v případě nesplnění závazků společnosti. Ani vázanost základního kapitálu však ztrátě majetku společnosti zcela nezabrání. Při ztrátové rozvaze, kdy položka základního kapitálu na straně pasiv není dostatečně kryta aktivy, dochází k tomu, že i po započtení rezerv bude vykázaná ztráta vyšší než základní kapitál. U osobních společností je logicky v tomto směru úprava daleko více dispoziitivní než u společností kapitálových a více závisí na pravidlech dojednaných ve společenské smlouvě. U kapitálových společností, ve kterých je nutné splatit vklady nebo jejich část ještě před vznikem společnosti, ochrannou funkci věřitelů plní také odpovědnost správce vkladů za prohlášení o jejich splacení. U společnosti s ručením omezeným je uhrazovací funkce základního kapitálu omezená. Omezení vyplývá z toho, že výše povinně tvořeného základního kapitálu společnosti s ručením omezeným není tak vysoká a také z toho, že základní kapitál není zárukou, že společnost deklarovaný majetek vskutku vlastní.¹⁰³ Kapitálové společnosti nejsou povinny uhradit svou ztrátu s výjimkou situací, kdy je uzavřena ovládací smlouva nebo smlouva o převodu zisku. Předpisy o účetnictví umožňují akciové společnosti i společnosti s ručením omezeným přeúčtování ztráty na účet neuhrazené ztráty z minulých let a poté ji společnost není povinna uhradit ani ze zisku příštích let. V této situaci je garanční funkce základního kapitálu ohrožena, protože společnost může mít řádově nižší vlastní kapitál i čistý obchodní majetek, než je částka zapsaná do obchodního rejstříku jako základní kapitál. Z tohoto důvodu jsou společnosti povinny ukládat do sbírky listin jako součásti obchodního rejstříku též výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky a zprávu auditora o jejich ověření. Z nich je poté lépe zjištělné, zda výše aktiv a vlastního kapitálu odpovídá výši základního kapitálu společnosti.¹⁰⁴ Základní kapitál tedy nemůže být mírou, jíž společnost odpovídá za své závazky. Společnost odpovídá za své závazky nikoli pouze prostředky shromážděnými v základním kapitálu společnosti, ale celým svým majetkem. Na

---

¹⁰³ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 35.

¹⁰⁴ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 356.

druhou pokud společnost nemá majetek, který odpovídá výši základního kapitálu, věřitelé nemohou uspokojit své pohledávky ani ve výši základního kapitálu, nýbrž své pohledávky uspokojí do výše reálného majetku společnosti.¹⁰⁵

Poslední ze tří funkcí základního kapitálu navazuje na dikci zákona, že poměr vkladů jednotlivých společníků vůči celkové výši základního kapitálu určuje velikost jeho podílu. Výše základního kapitálu tedy určuje míru účasti společníka na společnosti, tedy i obsah a rozsah jeho práv a povinností. Toto ovšem opět platí v plné míře a především pro kapitálové společnosti. U akciové společnosti je výše popsaná funkce základního kapitálu jednoznačná, avšak v případě společnosti s ručením omezeným je oslabena § 114 odst. 1 ObchZ. Dle tohoto ustanovení účast společníka na společnosti představuje jeho obchodní podíl ve výši určené poměrem vkladu vůči základnímu kapitálu pouze v případě, že společenská smlouva nestanoví jinak.¹⁰⁶ Stejně může být dle § 123 odst. 1 ObchZ společenskou smlouvou stanovena i odchylka od obecného pravidla pro podílení se společníků na zisku, které taktéž vychází z poměru obchodních podílů společníků.

O praktickém významu základního kapitálu panují pochybnosti. Například americké právo obchodních společností od něj zcela upustilo.¹⁰⁷ Právní úpravy členských států Evropského společenství, které jsou vystaveny na základě ochranné funkce základního kapitálu, pak musí zároveň obsahovat i velké množství dalších regulačních ustanovení. Jen díky pravidlům, která zajišťují funkčnost základního kapitálu jako garance pro věřitele, může ten poté plnit funkci záruky nahrazující neomezené ručení společníků za závazky společnosti. Tato pravidla se snaží zajistit, aby společnost obdržela plnou hodnotu vkladů a aby byla nucena také nadále udržovat určitou výši aktiv společnosti alespoň na úrovni hodnoty základního kapitálu zvětšeného o povinný rezervní fond. Ze stejného důvodu je regulována také minimální výše základního kapitálu. Upsaná výše základního kapitálu musí činit minimálně 25 000 EUR, které jsou vyjádřeny v národní měně.

---

¹⁰⁵ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 354.

¹⁰⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 226.

¹⁰⁷ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 196.

2. Zásada zachování základního kapitálu

Motivací evropských úprav kapitálových obchodních společností s tvořeným fixním základním kapitálem je zajistit, aby výše základního kapitálu nepoklesla, leda zákonem stanoveným způsobem například snížení základního kapitálu, a zároveň byla zachována jeho garanční funkce ve vztahu k věřitelům společnosti. Účelem je tedy zajistit, aby společnost reálně měla majetek ve výši minimálně základního kapitálu, který by bylo možné použít k úhradě závazků společnosti. Společnost proto není oprávněna snížit svůj majetek pod určitou hranici na úkor jejích věřitelů. V účetní literatuře se setkáme i s takovou interpretací této zásady, která vychází z produkční funkce podniku. Zásada zachování fyzického kapitálu říká, že podnik je povinen se chovat tak, aby zůstala zachována jeho majetková podstata a byl tak schopen vyrábět nebo poskytovat své služby v ničem neomezené míře.

Expertní zpráva o obchodních společnostech však upozornila na již zmiňovanou skutečnost, že koncept základního kapitálu a zásada jeho zachování v současnosti již neplní funkci efektivního nástroje ochrany věřitelů a akcionářů.¹⁰⁸ Zpráva obsahuje i různá doporučení, jak právní úpravy základního kapitálu, jeho vytváření a zachování modernizovat. Tyto podněty se mimo jiné odrazily v úpravě nabývání vlastních akcií. Dřívější omezení nabytí vlastních akcií do jmenovité hodnoty 10% upsaného základního kapitálu bylo nahrazeno materiálním testem dopadu nabytí na výši vlastního kapitálu společnosti. Rozhodnutím valné hromady a současného splnění zákonných podmínek tedy společnost může nabývat vlastní akcie až do výše, jež nezpůsobí snížení vlastního kapitálu pod upsaný základní kapitál zvýšený o fondy, které dle zákona nebo stanov nelze rozdělit, a snížený o výši dosud nesplaceného základního kapitálu.

Zvýšení základního kapitálu je upraveno v návaznosti na požadavky Druhé směrnice. O zvýšení základního kapitálu tak rozhoduje valná hromada a publikuje se ve smyslu První směrnice. Druhá směrnice tak předpokládá publikaci jak v rozhodnutí orgánu společnosti, tak publikaci již provedeného zvýšení. Tuto úpravu do českého práva transponuje § 203 odst. 1 ObchZ, § 203 odst. 4 ObchZ a § 202 odst. 5 ObchZ,

---

¹⁰⁸ Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe, s. 13 a následující.

dopadající na akciovou společnost. Za určitých podmínek poté směrnice a v její návaznosti § 210 ObchZ dovoluje, aby o zvýšení základního kapitálu rozhodl i jiný orgán společnosti. V praxi pověřeným orgánem bývá představenstvo nebo v monistickém systému správní rada. Směrnice tak zavádí do evropského práva instituci tzv. „schváleného kapitálu“. Pokud nebyl upsán celý rozsah základního kapitálu, nelze základní kapitál zvýšit, v této situaci by bylo zvýšení možné pouze, pokud by to emisní podmínky výslovně předvíдалy.

Stejně tak o snížení základního kapitálu musí rozhodnout valná hromada a to způsobem, jakým rozhoduje o změně stanov. V pozvánce na tuto valnou hromadu musí být uveden také důvod, pro který se základní kapitál snižuje. Výjimečnou situací, kdy o snížení kapitálu nemusí rozhodovat valná hromada, je soudně nařízené snížení základního kapitálu. Směrnice členským státům ukládá, aby založily společností povinnost přijetí opatření k ochraně věřitelů společnosti. Taková opatření nemusí být ukládána pouze v případě, že pohledávka věřitele je zajištěna jiným způsobem nebo zajištění není potřebné vzhledem k obchodnímu jmění společnosti. Není-li zajištění věřitelům poskytnuto nebo o něm soudně rozhodnuto, snížení není účinné a akcionářům nesmí být uskutečněny žádné platby. Popsané omezení se neuplatní, pokud je základní kapitál snižován k vyrovnání ztráty nebo za účelem převedení prostředků do rezervního fondu, který nepřekročí 10% sníženého základního kapitálu. Pod zákonem stanovenou minimální výši lze základní kapitál snížit pouze tehdy, kdy je zároveň jeho účinnost podmíněna rozhodnutím o jeho následném zvýšení alespoň na požadovanou minimální výši. Směrnice upravuje umorování základního kapitálu, které česká právní úprava zcela opomíjí. Směrnice také reguluje možnost nuceného stahování akcií z oběhu, na které poté navazuje ustanovení § 213b ObchZ o vzetí akcií z oběhu na základě losování a § 213 odst. 4 ObchZ.

Na evropské úrovni se diskutuje a velmi zdůrazňuje, že právo obchodních společností nemá být harmonizováno tzv. „za každou cenu“, ale naopak má tendovat spíše k posílení efektivity konkurenceschopnosti evropských podniků. Tyto teoretické požadavky vysílá a velmi vítá především podnikatelská praxe. Právní úprava tvorby a udržení základního kapitálu je obsažena v Druhé směrnici. Jedním z cílů směrnice v ní deklarovaných je především umožnit přeshraniční podnikání a usazování zahraničních osob. Harmonizace pravidel pro tvorbu a udržení základního kapitálu má tomuto

přispět. Dle názoru vysloveného S. Černou, paradoxně právě podrobnost a přísnost zmíněné směrnice je při cestě k tomuto cíli překážkou a působí kontraproduktivně. Založení směrnice na koncepci reálné tvorby a udržení základního kapitálu je poté jedním z důvodů, proč se v praxi stále častěji zakládají společnosti s ručením omezeným, které evropské právo ovlivňuje v menší míře než společnost akciovou.¹⁰⁹ Právní úpravy států, které minimální výši základního kapitálu nepředepisují, bych proto hodnotila jako pro podnikatelské prostředí příznivější.

Zásada tvorby a udržení základního kapitálu byla oproti americkým státům v Evropě vždy chápána, jako základní nástroj ochrany věřitelů. Tvorba a následná nedotknutelnost a ochrana základního kapitálu představuje zdroj financování činnosti společnosti, který ji má zaručit snadnější začátek podnikání a financování její činnosti. Oproti cizím zdrojům má základní kapitál výhodu v tom, že finančně nezatežuje společnost v budoucnu a nedovoluje společníkům jejich vklady vrátit. Evropský přístup k základnímu kapitálu za trvání společnosti vychází z francouzské ideje nedotknutelnosti základního kapitálu z 19. století, kterou převzaly evropské právní řády, ale zároveň nedovedly do důsledků. Ani zákon totiž nemůže zabránit například živelným pohromám či ztrátám společnosti způsobeným špatným podnikatelským rozhodnutím. Tyto situace budou nároky věřitelů stále ohrožovat. Z tohoto důvodu se v evropském právu prosadila koncepce udržení základního kapitálu v širším smyslu. To znamená, že evropské právní řády obsahují řadu kogentních ustanovení, která mají vést k odpovědnému chování společnosti, předcházet potenciálním zdrojům ohrožení majetku a dostatečnému reálnému krytí základního kapitálu. Tato ustanovení společnosti určité dispozice s jejím majetkem zakazují nebo je omezují, čímž mají základní kapitál chránit. V praxi se ale ukázalo, že základní kapitál v popsané garanční funkci často selhává a jako ukazatel hospodářského stavu společnosti je velmi nespolehlivý. Daleko důležitějším ukazatelem se tedy stávají čistá aktiva a platební schopnost společnosti, kterou mimo jiné ukazuje její bilance.

Zdrojem pro úvahy nad funkcí a schopnostmi základního kapitálu je primárně americký přístup k ochraně věřitelů. Největší tlak na změnu přístupu k základnímu kapitálu vyvíjela Velká Británie, naopak český zákonodárce šel za hranice evropské

---

¹⁰⁹ Černá, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22, s. 816.

úpravy, když některá ustanovení týkající se pouze společnosti akciové vztáhl i na společnost s ručením omezeným. Novela Druhé směrnice sice přinesla určité změkčení úpravy například v otázce oceňování nepeněžitých vkladů, ale přístup k institutu základního kapitálu zůstal nezměněn.

3. Vklad a základní kapitál

Vykládat vklad v jeho dalším a též posledním významu tedy jako součást základního kapitálu lze v návaznosti na § 58 odst. 1 ObchZ, který stanovuje, že základní kapitál je číselně vyjádřený souhrn všech vkladů do společnosti. Základní kapitál je zdrojem financování společnosti a navíc také tvoří majetek, který by společnost měla mít k dispozici a jehož výše odpovídá výši zapsané v obchodním rejstříku. Judikatura navíc dovodila, že vklady uhrazené z prostředků společnosti do základního kapitálu společnosti za společníky a jejich jménem nelze pokládat za prostředky rezervního fondu, za obchodní jmění, případně za obchodní podíl.¹¹⁰ Pro svou obecnou povahu ustanovení § 58 odst. 1) ObchZ dopadá na všechny obchodní společnosti včetně těch osobních, ve kterých se základní kapitál povinně vytvářet nemusí. Pomezí postavení zaujímá společnost komanditní, kde se sice základní kapitál vytváří obligatorně, ale jehož výše se do obchodního rejstříku zapisovat nemusí a zákon ani nestanovuje pravidla pro jeho snižování či zvyšování.

Zejména u kapitálových společností tedy základní kapitál hraje důležitou roli a je jejich významným charakteristickým rysem. Poukazuje na rozsah, v němž je majetek společnosti financován z vlastních zdrojů, a nepřímo tak dovoluje být v některých případech zkreslený úsudek o platební schopnosti společnosti. Pro společnost s ručením omezeným platí, že stanovení minimální výše vkladu je zde projevem zásady zachování základního kapitálu. U akciových společností minimální hodnota jedné akcie přikázána není.

Číselný součet hodnot všech vkladů tedy tvoří základní kapitál společnosti, který je po celou dobu trvání společnosti fixní. Lze ho pouze zákonem stanoveným způsobem zvýšit či snížit. Pro kapitálové společnosti platí, že vklad je majetkovým základem

---

110

podílu společníka na společnosti, jeho velikost ovlivňuje velikost podílu na společnosti a tím pádem i význam právního postavení společníka ve společnosti. Je zde nutnou podmínkou pro nabytí účasti na společnosti a určuje především rozsah práva na podíl na zisku a hlasovacího práva společníka. Speciální úprava je stanovena pro společnost s ručením omezeným. Ustanovení § 114 odst. 1 ObchZ říká, výše obchodního podílu se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Ustanovení § 127 odst. 2 ObchZ poté navazuje tím, že každý společník má jeden hlas na každých 1 000 Kč svého vkladu, neurčuje-li společenská smlouva jiný počet hlasů. V osobních společnostech vklad poskytují pouze komanditisté. Z důvodu současné existence neomezeně ručících komplementářů je poté velikost podílu komanditisty na velikosti jeho vkladu nezávislá a velikost podílu je určována dle pravidla pro osobní společnosti a je tedy pro všechny stejná. Výslovně tyto zásady v zákoně vysloveny nejsou, ale dá se tak usuzovat například z § 78 odst. 3 ObchZ, který upravuje hlasování o změně společenské smlouvy ve veřejné obchodní společnosti.¹¹¹ Dispozitivnost úpravy pak dovoluje ve společenské smlouvě i pro osobní společnosti stanovit pravidla odlišná a závislost velikosti obchodního podílu na velikosti vkladu zavést.

Vklad do společnosti s ručením omezeným musí být ve výši alespoň 20 000 Kč a velikost obchodního podílu je stanovena jako poměr vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak. I rozsah jednotlivých práv lze určit od zákona odlišně, i když s přihlédnutím k neodůvodněným rozdílům mezi jednotlivými společníky. Ani pro počet hlasů se tak nemusí uplatnit pravidlo, že každý společník má jeden hlas na každých 1 000 Kč poskytnutých jako vklad. Též vypořádací podíl, podíl na likvidačním zůstatku a podíl na zisku nemusí být závislé na velikosti obchodního podílu. U akciové společnosti není stanovena minimální výše její jmenovité hodnoty, proto se práva spojená s kmenovými akciemi odvozují od souhrnu jmenovitých hodnot akcií akcionáře. Podíl na zisku pak podle § 178 odst. 1 ObchZ odvisí od poměru jmenovité hodnoty akcií akcionáře k souhrnu jmenovité hodnoty akcií všech akcionářů. Na akcie s totožnou jmenovitou hodnotou pak musí připadat stejný počet hlasů, jak přikazuje § 180 odst. 2 ObchZ. Likvidační zůstatek se dle § 220 odst. 1

---

¹¹¹ Eliáš, K., Bartošiková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnické osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 37.

ObchZ dělí mezi akcionáře v poměru jmenovitých hodnot akcií, které jednotlivých akcionáři vlastní.

Teorie si klade otázku, je-li nabytí podílu na společnosti vázáno na splacení vkladu nebo již na samotné převzetí vkladové povinnosti.¹¹² V obchodním zákoníku výslovně upravené řešení této nejasnosti nenalezneme, ale odpověď lze hledat v konstrukci vkladové povinnosti. Vzhledem k tomu, že vkladatel se stává společníkem společnosti již při jejím vzniku a nikoli až po splacení svého vkladu, souhlasím, že k nabytí podílu postačí převzetí vkladové povinnosti.

Laik by se mylně mohl domnívat, že základní kapitál musí mít v průběhu existence společnosti stále stejnou podobu či strukturu. Tedy že nepeněžitě vklady do společnosti nelze zcizit a částka, která byla vytvořena pomocí peněžitých vkladů, stále musí být k dispozici na účtu společnosti. Základní kapitál ale není souhrnem prvotních vkladů do společnosti vkládaných při jejím založení, nýbrž pouhou účetní hodnotou. Vklady tedy mohou být využívány k činnosti společnosti. Nepeněžitě vklady mohou být využívány po jejich splacení, peněžitě vklady po zápisu společnosti nebo zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku. Tato pravidla by neplatila, jak dovedíme například z § 109 odst. 3 ObchZ ve vazbě na § 163a odst. 4 ObchZ, jednak pokud by se jednalo o prostředky získané z peněžitých vkladů k úhradě zřizovacích výdajů. A tatáž situace neuplatnění zmíněných pravidel by nastala, kdyby soud zamítl zapsání společnosti či zvýšení jejího základního kapitálu do obchodního rejstříku, a tím by vkladatelům vznikl nárok na vrácení již splacených vkladů.¹¹³

a) Správa vkladu

V období mezi založením společnosti a jejím vznikem je z důvodu neexistence právní subjektivity společnosti správou předmětu vkladu dle § 60 ObchZ pověřen již zmíněný správce vkladu. Proto, pokud se vklady splácejí ještě před vznikem společnosti, společenská či zakladatelská smlouva, musí obsahovat také ujednání o

---

¹¹² Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 38.

¹¹³ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 34.

správci vkladu. Z povahy věci vyplývá, že pověření správou vkladu by měla obsahovat též zakladatelská listina.¹¹⁴ Správcem vkladu může vždy být pouze zakladatel k tomu výslovně pověřený společenskou smlouvou. Zadáním této povinnosti výslovně jen zakladateli společnosti se česká právní úprava odlišuje od jiných zahraničních úprav, které pojem správy vkladu neužívají a tímto úkolem pověřují především jednatele společnosti. Osobně mi tento koncept zahraničních úprav vzhledem k povaze funkce jednatele připadá pro praxi přirozenější a praktičtější. Dle § 60 odst. 1 ObchZ správcem peněžitého vkladu může z praktických důvodů být i banka, která není v pozici zakladatele společnosti. Zatímco zakladatel je pověřen ve společenské nebo zakladatelské smlouvě či v zakladatelské listině, banka je z takového pověření vyloučena. Vzhledem k tomu, že banka, není-li jedním ze zakladatelů, nemůže být účastníkem smlouvy, bude možné ve společenské nebo zakladatelské smlouvě či v zakladatelské listině jen deklarovat přání banku správcem učinit.¹¹⁵ Smlouvu o zřízení účtu, kam mají být spláceny vklady, sice dle § 163a odst. 4 ObchZ uzavírá správce vkladu na firmu zakládané společnosti, ale souhlasím s názorem, že tato úprava se uplatní právě a pouze tehdy, kdy správcem vkladu není samotná banka. Pokud by správcem vkladu byla banka, zmíněnou smlouvu budou nuceni uzavřít zakladatelé. V opačném případě by totiž byla banka jako správce vkladu nucena uzavírat smlouvu o založení účtu s jinou bankou nebo ji neuzavírat vůbec, což by bylo buď zbytečně finančně náročné a proces založení společnosti zdržující nebo v případě neuzavření smlouvy o založení účtu dokonce v rozporu s účelem ustanovení § 163a odst. 4 ObchZ.¹¹⁶ Dle J. Dědiče by banka s odkazem na § 64 ObchZ a jeho úpravu jednání před vznikem společnosti mohla uzavřít smlouvu o zřízení zvláštního účtu sama se sebou, a to i přesto, že by pak současně byla oprávněnou i zavázanou stranou této smlouvy.¹¹⁷ Toto řešení se mi však zdá spíše nelogické a ve snaze držet se čistě jazykového výkladu

---

¹¹⁴ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 244.

¹¹⁵ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 4.

¹¹⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 244.

¹¹⁷ Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 392.

zákonu zbytečně vykonstruované. S bankou, která je zároveň v postavení správce vkladu, tedy zakladatelé uzavírají zvláštní smlouvu, ve které se banka zaváže převzít správu vkladu za podmínek určených smlouvou, a zakladatelé se zaváží bance za správu peněžitých vkladů zaplatit. Může se jednat o samostatnou smlouvu obstaravatelského typu či lze včlenit závazek ke správě vkladů do smlouvy o běžném účtu, který na firmu společnosti banka zřídí dle § 109 odst. 3 ObchZ ve vazbě na § 163a odst. 4 ObchZ. Ujednání o správě vkladu by se poté stejně řídily úpravou příslušného obstaravatelského smluvního typu, který určuje obsah konkrétních ujednání a bude se zde jednat dle § 275 odst. 1 ObchZ o smlouvu smíšenou.¹¹⁸ Naopak uzavření běžné smlouvy o zřízení účtu by zřejmě dostačujícím řešením nebylo, a to protože ke správě vkladu by se banka měla zavázat a se správou souhlasit výslovně.¹¹⁹ Povinností banky jako správce vkladu bude jednak umožnit složení vkladů na účet, a poté o splacené vklady pečovat v souladu se zákonem a smlouvou. Není-li správcem banka, zmiňovanou smlouvu s vybranou bankou uzavře správce vkladu, a to v podobě smlouvy o zřízení zvláštního účtu. Zákon nevyklučuje, aby se vkladatel zavázal i ke vkladu vyčíslenému v cizí měně. Teorie takový vklad logicky považuje za peněžitý a proto i k jeho splacení bude nutné založit zvláštní účet u banky.¹²⁰ Otázka vyvstala v situaci, zda je možné takový vklad splatit v české měně. Přikláním se k závěru, že pokud nedojde k její změně, splacení v české měně by bylo v rozporu se společenskou smlouvou.¹²¹ Je-li správcem vkladu jeden ze zakladatelů, funkci smlouvy o správě vkladu plní společenská či zakladatelská smlouva. Společnost se z důvodu chybějící právní subjektivity nemůže stát vlastníkem splacených vkladů před jejím vznikem zápisem do obchodního rejstříku. Vlastnické právo ke vkladům splaceným před vznikem společnosti popřípadě jiná obdobná práva včetně jejich užitků a plodů přechází na společnost dle § 60 odst. 1 ObchZ až v den jejího vzniku. Vlastnické právo k nemovitosti nabývá společnost vkladem vlastnického

---

¹¹⁸ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 48.

¹¹⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 245.

¹²⁰ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 53.

¹²¹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 53.

práva do katastru nemovitostí na základě prohlášení zakladatele. Dle ústavního nálezu návrh vkladu vlastnického práva k nemovitosti je možno podat v časově neomezené lhůtě, neboť ani uplynutím času se nic nemění na vázanosti účastníků smlouvy projevy jejich vůle.¹²²

Logickým a na důvodovou zprávu zákonodárce navazujícím argumentem, proč se správcem vkladu může stát pouze zakladatel společnosti, se může zdát fakt, že před vznikem společnosti její orgány z právního pohledu neexistují a tudíž nemají k takové činnosti žádnou legitimaci. Ovšem například v případě zápisu společnosti do obchodního rejstříku jsou k tomuto kroku také zákonem zmocněni de facto neexistující jednatelé a není tedy důvod se stejně nevyrovnat i se správou vkladu. Stanovení jediného správce vkladu a nepřipuštění správy kolektivní ve shodě s K. Eliášem považuji za jistě praktické řešení, které předchází konfliktům a jasně určuje osobu za předmět vkladu odpovědnou.¹²³ Zároveň ale dle mého názoru může nutnost pověřit správou vkladu pouze jediného zakladatele klást na tohoto konkrétního zakladatele nepřiměřené nároky a je jistým omezením smluvní volnosti. V návaznosti na popsany problém se přikláním k názoru, že ačkoli z dikce zákona vyplývá spíše možnost určit ve společenské smlouvě správce jen jednoho, v případě, kdy bude společnost zakládána jak peněžitými vklady, tak nepeněžitými vklady, je vzhledem k povaze věci možné kromě správce nepeněžitých vkladů z řad zakladatelů správcem peněžitých vkladů určit navíc banku.¹²⁴ Návrh zákona o korporacích naznačeným praktickým problémům předchází a již umožňuje správcem určit jak zakladatele společnosti, tak také jinou třetí osobu. Toto řešení mi v souladu s potřebami praxe a dodržení koncepce maximální smluvní volnosti připadá velmi vhodné.

Otázkou se stává, co by bylo následkem chybějícího ustanovení určité osoby správcem vkladu, zda lze proto společenskou smlouvu prohlásit za neplatnou. V případě osobních obchodních společností, kde by společenská smlouva nad rámec zákona stanovila povinnost vklady splatit ještě před vznikem společnosti, bych souhlasila s názorem, že smlouva by se pro rozpor se zákonem za neplatnou prohlásit nedala.

---

¹²² Ústavní nález, sv. VI, č. 96 (1996).

¹²³ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 140.

¹²⁴ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 245.

Vzhledem k účelu ustanovení § 60 odst. 1 ObchZ tvrdím, že v situaci, kdy garanční funkci pro věřitele dostatečně zajišťuje neomezené ručení společníků, není podstatné, zda a kdy bude vklad splacen, ani kdo takové vklady před vznikem společnosti spravuje.¹²⁵ Ani zapsanou obchodní společnost by nebylo možné z tohoto důvodu pro rozpor se zákonem zrušit. U kapitálových společnostech, kde je splacení celého či části vkladu podmínkou jejího vzniku je situace odlišná. Zde je ustavení správce vkladu podstatnou náležitostí společenské smlouvy. Pouze prohlášení správce vkladu poté osvědčuje skutečnost, že vklady byly splaceny. Z tohoto důvodu by se pro chybějící podstatnou náležitost společenské smlouvy a praktickou nemožnost vzniku společnosti taková smlouva neplatnou nejspíše stala.

Mezi nejdůležitější povinnost správce vkladu patří požadovat, aby mu byly vklady společníky vydány. V případě porušení této povinnosti společníky se může jejího splnění správce vkladu domáhat i prostřednictvím soudu. Vklad se po vydání správci dostává do správcovy detence a ten je oprávněn s ním nakládat. Dále je správce povinen vklad aktivně spravovat, což mimo jiné znamená ho chránit před znehodnocením či zkázou, ledaže tuto škodu nemohl odvrátit ani s vynaložením odborné péče. Předměty vkladu je správce povinen dát též včas pojistit, pokud to vyplývá ze smlouvy o správě vkladu nebo žádají-li ho o to zakladatelé. Vzhledem k povinnosti zakladatelů doplatit v penězích rozdíl mezi hodnotou vkladu v době vzniku společnosti a částkou, kterou byl předmět vkladu ve společenské smlouvě, zakladatelské smlouvě či zakladatelské listině oceněn, může být pojištění vkladů praktickým řešením, jak předejít riziku znehodnocení vkladu. Konkrétní povinnosti správce pak může stanovovat společenská smlouva nebo se budou v případě peněžitých vkladů řídit dle § 516 a následujícími ObchZ o smlouvě o uložení věci či v případě jiných hodnot § 566 a následujícími ObchZ o smlouvě mandátní.¹²⁶

O vklady tedy správce pečuje s odbornou péčí. Teorie se též zabývala otázkou, zda má správce v době od splacení vkladu do vzniku společnosti činit právní úkony související se správou vkladu jménem společnosti nebo jménem osoby, která vklad splatila. V případě jednání jménem společnosti podle § 64 ObchZ by takové jednání až do vzniku společnosti zavazovalo osobu správce a navíc splacení vkladu nemění nic na

---

¹²⁵ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 140.

¹²⁶ Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 142.

situaci, že vkladatel i nadále může jednat svým jménem a nadále například svým jménem provozovat podnik. Vzhledem k výše uvedenému souhlasím s tím, že správce vkladu má činit úkony související se správou splaceného vkladu jménem vkladatele, nikoli jménem zakládané společnosti.¹²⁷ Je tedy potřeba rozlišovat úkony, na jejichž základě dochází ke splacení vkladu, které správce dle § 60 odst. 2 ObchZ a § 163a odst. 4 ObchZ činí jménem zakládané společnosti a právní úkony představující správu splacených vkladů, které by měl správce činit za zakladatele. K takovému jednání za zakladatele bude potřeba získat od zakladatele plnou moc. Zároveň správce odpovídá za škodu způsobenou porušením svých povinností.

Nezbytným požadavkem na správce je vydání prohlášení o splacení vkladu, které se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku a bez něj není možné společnost do rejstříku zapsat. Toto prohlášení osvědčuje, že vklady byly v zákonem požadované výši a lhůtách splaceny, a to částečně nebo v plné výši. Správce odpovídá za obsah prohlášení, jeho pravdivost a především výši částky, která je v něm uvedena jako splacená. Potvrdí-li splacení částky vyšší než je ve skutečnosti, následkem toho ručí věřitelům společnosti za závazky společnosti až do výše tohoto rozdílu. Právo regresu vůči společníkům správce sice nemá, ale v určitých případech by jistě bylo možné, aby po společnících požadoval náhradu škody. Ručení správce je časově omezené a trvá po dobu pěti let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku. V případě prohlášení potřebného ke splacení vkladu spočívajícího v nemovitosti toto prohlášení bude muset obsahovat ty náležitosti, na základě kterých bude možné provést vklad do katastru nemovitostí dle § 1-3 KatZ.¹²⁸ Pro společnost s ručením omezeným obchodní zákoník nepředpokládá povinnost správce vkladů předat vkladateli písemné potvrzení o splacení vkladu. Důvodem je to, že o splácení nepeněžitých vkladů se uzavírá písemná smlouva a peněžité vklady se splácejí na účet u banky. Výjimečně by bylo vystavení potvrzení praktické v případě předávání nemovitosti správci vkladu, při kterém se písemná smlouva neuzavírá.¹²⁹

---

¹²⁷ Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 394.

¹²⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 245.

¹²⁹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 49.

Závěrečnou povinností správce dle § 60 odst. 4 ObchZ je po vzniku společnosti vklad bez zbytečného odkladu společnosti předat a to včetně všech plodů a užitků, ledaže jde o peněžité vklady, jež jsou uloženy na zvláštním účtu u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva. Jedná se o speciální účet zřízený pro tuto společnost před jejím vznikem, jehož majitelem se stává společnost okamžikem svého vzniku. Do vzniku společnosti vlastnické právo svědčí vkladateli, nestanoví-li zákon jinak. V případě například vkladů nemovitostí do společnosti patří vlastnické právo k nemovitosti vkladateli až do chvíle, kdy vlastnické právo společnosti je vloženo do katastru nemovitostí. V situaci, kdy by společnost nevznikla, vklad by správce včetně plodů a užitků vrátil tomu, kdo ho poskytl. Lhůta pro navrácení vkladu je opět stanovena jako vrácení bez zbytečného odkladu. Za toto vrácení vkladu správcem v případě, že společnost nevznikne, ručí společně a nerozdílně zakladatelé společnosti. Toto znění § 60 odst. 3 ObchZ je nepřesné, protože společně a nerozdílně nemohou ručit všichni zakladatelé vždy. Zakladatel, který splatil vklad, nemůže sám sobě ručit za splnění tohoto závazku navrácení splaceného vkladu. Stejnou námitku lze učinit v případě, je-li správcem vkladu některý ze zakladatelů. Ani ten nemůže být povinen k navrácení vkladu včetně plodů a užitků z nich a zároveň ručit za toto navrácení. Ručí zde tedy pouze ti zakladatelé, kteří správou vkladu nebyli pověřeni. Zvláštní úpravu obsahuje obchodní zákoník v případě akciové společnosti v § 167 odst. 2 ObchZ. V situaci, kdy je neúčinné upisování akcií, jejichž emisní kurs je splácen peněžítým vkladem, povinnost vrátit splacené vklady včetně úroků stíhá nejen správce vkladu, ale také společně a nerozdílně všechny zakladatele. Zakladatelé jsou zde tedy místo pouhého ručení přímo solidárně zavázáni k navrácení splacených vkladů. Pokud by správcem vkladu byla banka, z § 109 odst. 3 ObchZ a § 163a odst. 4 ObchZ by pro ni vyplývala povinnost neumožnit dispozici se splacenými vklady, jestliže by nebylo prokázáno, že půjde o úhradu zřizovacích výdajů či vrácení vkladů. Toto bude platit pro banku, která vede účet s uloženými peněžitými vklady i v případě, že tato banka sama není správcem vkladu.¹³⁰

Správce vkladu má dle § 571 ObchZ právo na úplatu za správu vkladu. Její výše je sjednána nebo určena jako obvyklá úplata v době uzavírání smlouvy za obdobnou

---

¹³⁰ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 4.

činnost, k níž byl povinen, a to bez ohledu na výsledek jeho činnosti. Tuto úplatu hradí společně a nerozdílně všichni zakladatelé. Z § 572 ObchZ navíc vyvozujeme, že správce vkladu má nárok také na náhradu nutně či účelně vynaložených nákladů, pokud z povahy věci nevyplývá jejich zahrnutí do výše úplaty. Nelze také vyloučit, že by úplata správce vkladu a úhrada jeho nákladů byla zahrnuta do zřizovacích výdajů a po vzniku společnosti by tak mohla být zakladatelům společnosti proplacena.

b) Správa vkladů před vznikem společnosti s ručením omezeným

Povinnost splácet vklady a emisní ážio před vznikem společnosti si vyžádala zvláštní úpravu. Splácet nelze neexistující společnosti, proto vznikl institut správce vkladu. Také přechod předmětu vkladu splacených před vznikem společnosti a splaceného emisního ážia bylo nutné speciálně vyřešit. Naopak při zvyšování základního kapitálu podobný problém neexistuje a vklady se splácejí přímo společnosti. Obecně pro všechny obchodní společnosti upravuje splácení vkladu § 60 ObchZ. Obchodní zákoník sice výslovně neříká, že stejná úprava se užije i pro splácení emisního ážia před vznikem společnosti, nicméně ve shodě s teorií dovozují, že také na emisní ážio lze tuto úpravu vztáhnout.¹³¹ Odchyly úpravy splácení vkladů před vznikem společnosti s ručením omezeným od výše již rozebrané obecné úpravy nalezneme v § 111 ObchZ a 113 ObchZ. Dle § 110 ObchZ je podstatnou náležitostí společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným též určení správce vkladu. Z ustanovení §163 odst. 1 písm. g) totéž vyplývá pro zakladatelskou smlouvu akciové společnosti.

c) Splácení jednotlivých druhů nepeněžitých vkladů

Pro nepeněžitá vklady způsob splácení není upraven jednotně, nýbrž závisí na jejich předmětu. Obchodní zákoník nejprve stanovuje obecný způsob splácení vkladu a poté pro některé druhy vkladů obsahuje způsoby specifické. Splácení jednotlivých nepeněžitých vkladů před vznikem společnosti je upraveno v rámci úpravy správy

---

¹³¹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 46.

vkladů před vznikem společnosti. Ke splacení vkladu nepostačuje jen převzetí závazku ke splacení nepeněžitého vkladu, ale také převedení předmětu vkladu na společnost.

V případě nemovitosti je ke splacení potřeba nejprve předání písemného prohlášení o splacení vkladu spočívajícího v nemovitosti osobě, která byla určena správcem vkladu. Prohlášení musí být opatřeno ověřeným podpisem. Dále je vkladatel povinen předat onu nemovitost. Teprve v momentě, kdy jsou předány jak prohlášení tak samotná nemovitost správci vkladu, považujeme vklad dle § 60 odst. 2 ObchZ za splacený. Společnost dle § 60 odst. 1 ObchZ nabyde vlastnické právo k nemovitosti vkladem tohoto práva do katastru nemovitostí. Do katastru nemovitostí je vlastnické právo společnosti vloženo na základě jednostranného písemného prohlášení vkladatele. Náležitosti prohlášení zákon výslovně nestanovuje, proto plynou z povahy věci, úpravy určitosti právních úkonů a požadavků vyhlášky č. 190/1996 Sb. Ustanovení § 33 odst. 1 písm. g) této vyhlášky říká, že prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem o vložení nemovitosti do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným musí být doloženo společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou a projevem vůle společnosti, že nemovitost do základního kapitálu přijímá. Ustanovení § 60 odst. 1 ObchZ sice platí pro všechny vklady spočívající v nemovitosti, nicméně některé nemovitosti jako například drobné stavby se v katastru nemovitostí neevidují. Proto teorie dovozuje, že v těchto případech nelze postupovat dle § 60 odst. 1 ObchZ, ale užití § 133 odst. 3 ObčZ, podle kterého převáděla-li by se nemovitost, která není předmětem evidence katastru nemovitostí, vlastnictví bude přecházet účinností smlouvy, která je právním důvodem převodu. Na společnost toto právo přechází po jejím vzniku a to na základě smlouvy mezi vkladatelem a správcem vkladu.

Movité vklady jsou dle § 60 odst. 2 ObchZ splaceny okamžikem jejich předání správci vkladu, ledaže by společenská smlouva nebo listina stanovila jinak. Vlastnické právo k movité věci podle § 60 odst. 1 ObchZ nabývá společnost dnem svého vzniku.

Je-li předmětem vkladu do základního kapitálu podnik nebo jeho část, vklad je dle podle ustanovení § 60 odst. 2 ObchZ splacen uzavřením smlouvy o vkladu, kterou jménem společnosti uzavřel správce vkladu a zároveň předáním podniku témuž. Náležitosti smlouvy o vkladu podniku vyplývají v návaznosti na § 59 odst. 5 ObchZ z přiměřeného užití ustanovení o smlouvě o prodeji podniku upravené v § 476 ObchZ a následujících. Ustanovení § 60 odst. 2 ObchZ k tomuto pouze určuje, že smlouva musí

také zajistit dohled správce vkladu nad plněním do vzniku společnosti. Jsou-li součástí podniku nemovitosti, musí být dle § 59 odst. 5 ObchZ ve smlouvě obsaženo též prohlášení podle § 60 odst. 1 ObchZ. Při vkladu podniku přecházejí na společnost všechna práva a závazky, která podniku náleží a to včetně práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů. Pod stejnou firmou s nástupnickým dodatkem by společnost, která se stala vlastníkem podniku, mohla dle § 11 ObchZ podnikat, pokud bude mít výslovný souhlas vkladatele a obsahuje-li smlouva o vkladu podniku i toto ujednání. Přejod pohledávek spojených s podnikem se poté bude řídit, jak stanovil § 477 odst. 2 ObchZ, ustanoveními občanského zákoníku o postoupení pohledávek. Na společnost přecházejí také všechna práva z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, která se týkala podnikatelské činnosti podniku. Tato specifická práva by však nepřešla, pokud by to bylo v rozporu se smlouvou o poskytnutí výkonu práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví či jejich povaze. Naopak veřejnoprávní závazky jako například daňová povinnost na společnost nepřejdou, ledaže by zákon stanovil něco jiného. Vkladatel podnik předá a správce převezme v den splacení. Následně se sepíše zápis, který podepíše buď správce vkladu a vkladatel nebo společnost a vkladatel, jde-li o zvyšování základního kapitálu. Tímto dle § 483 odst. 2 ObchZ přechází nebezpečí škody na věcech náležících podniku na společnost. Vlastnické právo na společnost přechází i zde okamžikem jejího vzniku, což neplatí pro nemovité věci, které jsou předmětem evidence katastru nemovitostí. Pro evidované nemovité vklady se uplatní již popsany režim pro přechod vkladu spočívajícího v takových nemovitostech.

Podle § 59 odst. 2 ObchZ a §60 odst. 2 ObchZ pokud je předmětem vkladu do společnosti know-how, při jeho splacení je třeba uzavřít písemnou smlouvu o vkladu a také předat dokumentaci, ve které je know-how zachyceno. Smlouvu stejně jako v předchozích případech uzavírá správce vkladu a to jménem společnosti. Taktéž ve smlouvě musí být zajištěn dohled správce vkladu nad vkládaným know-how do vzniku společnosti. O zmíněném předání dokumentace se mezi vkladatelem a správcem vkladu sepíše zápis.

Při vkládání pohledávky do společnosti se dle § 59 odst. 6 ObchZ přiměřeně použijí ustanovení o postoupení pohledávky. Dle § 524 a následujících ObčZ je pohledávku možné převést pouze na základě písemné smlouvy, není zde třeba souhlasu

dlužníka, ale vkladatel má povinnost bez zbytečného odkladu postoupení pohledávky dlužníkovi alespoň oznámit. Pokud by k takovému oznámení nedošlo nebo nebylo možné jeho prokázání, dlužník se zprošťuje závazku plněním původnímu věřiteli, tedy vkladateli. Důsledkem přechodu vlastnického práva k pohledávce, ale fakticky bez jakékoli hodnoty by mělo následky dle § 57 odst. 7 ObchZ. Bylo by tedy nutné její doplacení v penězích osobou vkladatele. Smlouvu o postoupení pohledávky uzavírá jménem společnosti správce vkladu a je nutné zajistit jeho dohled nad pohledávkou do doby vzniku společnosti. Vklad je splacen uzavřením smlouvy, ale společnost se stává věřitelem až po svém vzniku. S pohledávkou přechází veškeré její příslušenství a práva s ní spojená. Vkladatel je také povinen poskytnout k předmětné pohledávce veškeré dokumenty i potřebné informace.

Je-li předmětem vkladu právo věc na dobu určitou požívat či užívat, platí pro tento vklad také jistá specifika. Dle § 59 odst. 7 ObchZ zanikne-li právo cizí věc nebo jinou hodnotu užívat či požívat dříve, než bylo určeno, je vkladatel povinen nahradit tímto vzniklou újmu v penězích. Pro teorii tím byla založena otázka, zda nepeněžitým vkladem může být také zřízení práva užívání a požívání na dobu neurčitou. K řešení, že takové právo vkladem spíše být nemůže, vede argument, že obchodní zákoník poté neřeší důsledky jeho zániku a způsobené škody společnosti. Tento argument znásobuje i požadovaná zjistitelnost hospodářské hodnoty všech nepeněžitých vkladů do společnosti, která je v tomto případě velmi těžko určitelná. Není však vyloučeno, že například v případě věcného břemene nebude jeho ocenění činit v praxi velké problémy, a proto dle mého názoru by takový vklad měl být umožněn. V případě tohoto typu vkladu je též nutné uzavřít o zřízení či převedení práva písemnou smlouvu, kterou uzavírá jménem společnosti správce vkladu. Jako v předešlých případech, i zde je smlouva povinna zajistit nad plněním do vzniku společnosti správcův dohled. Pokud by právo užívání bylo zřízeno k nemovitosti jako věcné břemeno, řešila se otázka, zda se také v tomto případě aplikuje úprava § 60 odst. 2 ObchZ o splácení vkladu. Dle § 151o odst. 1 ObčZ totiž věcná břemena vznikají také uzavřením písemné smlouvy, ale k nabytí tohoto práva je navíc nutný jeho vklad do katastru nemovitostí. Souhlasím, že i v tomto případě je možné za den splacení považovat den uzavření písemné smlouvy, i když samotné právo užívání vznikne až na základě vkladu do katastru nemovitostí. Při dodatečném nezapsání tohoto práva do katastru nemovitostí se jako v předešlých

případech bude postupovat dle § 59 odst. 2 ObchZ. Pokud by předmětem vkladu bylo právo k užívání k nehmotným statkům jako je vynález, průmyslový vzor či ochranná známka, smlouva by měla podobu smlouvy o poskytnutí licence dle § 508 a následujících ObchZ popřípadě tzv. nepravé licenční smlouvy na využití know-how. Zde zdůrazňuji nutnost rozlišovat poskytnutí pouhého práva užívání know-how a jeho vkladu do společnosti. V momentě, kdy vkladatel není vlastníkem věci či práva, ke kterému převádí právo užívání či požívání, je k takovému převodu potřeba souhlas vlastníka, nestanoví-li zákon něco jiného. Za užívací právo společnost ničeho nehradí.

V situaci, kdy vkladatel poskytuje společnosti vklad v podobě cenného papíru, u některých druhů, jako jsou například skladištní listy, bude kladen důraz na posouzení a splnění podmínky využitelnosti takového vkladu vzhledem k předmětu podnikání společnosti. U jiných druhů jako například v případě směnek je jejich využitelnost zřejmá. Cenné papíry jsou považovány za věci movité a na jejich splácení se proto vztahuje režim splácení věcí movitých, pokud zákon o cenných papírech nebo zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Je nutné posoudit, zda při splácení zejména zaknihovaných cenných papírů a listinných cenných papírů na řad, obsahuje obchodní zákoník a jeho § 60 odst. 2 ObchZ speciální úpravu, kterou § 1 odst. 2 CenP předpokládá. V tomto případě by se na cenné papíry nevztahovala obecná úprava platná pro věci movité ale úprava speciální. Poté je nutné posoudit, zda-li takovou speciální úpravou není úprava převodu cenných papírů zákona o cenných papírech. Pokud by touto speciální úpravou úprava zákona o cenných papírech byla, tak také následně posoudit, zda je tato úprava speciální též vzhledem k úpravě § 60 odst. 2 ObchZ, což by znamenalo, že toto ustanovení se pro splácení cenných papírů neužije. Úprava § 60 odst. 2 ObchZ je dle mého názoru správně teorií považována za obecně platnou pro všechny nepeněžité vklady, a proto by ani cenné papír neměly být výjimkou.¹³² Je-li použitelný režim splácení movitých věcí nebo je-li režim movitých věcí vzhledem ke specialitě § 60 odst. 2 ObchZ vůči zákonu o cenných papírech nepoužitelný, použije se tedy režim splácení vkladů ostatních. Zde je třeba uzavření písemné smlouvy zaručující dohled správce. Pokud by pro cenné papíry byla použita úprava věcí movitých, je otázkou, zda ke splácení listinných cenných papírů je třeba mimo předání také dalších

---

¹³² Bartošiková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 64.

náležitostí jako například na řad rubopisu, který je jinak k jejich převodu potřebný. Vzhledem k tomu, že režim upravující nakládání s věcmi movitými nelze bez dalšího užít pro zaknihované cenné papíry, které díky jejich povaze předat nelze, a také nepraktičností a nechutí pro oba typy cenných papírů užívat úpravu odlišnou, se přikláním k následující interpretaci. Režim splácení cenných papírů by měl být jednotný. O všech cenných papírech by tedy měla být uzavřena smlouva o vkladu dle § 60 odst. 2 ObchZ a tedy úprava vztahující se na ostatní nepeněžitě vklady.¹³³ Následně je tedy třeba správci vkladu cenné papíry předat či je předat do úschovy podle § 34 CenP a správce vkladu určit. Ze smlouvy o úschově musí být rovněž patrné, jakým způsobem se bude postupovat, pokud nedojde ke vzniku společnosti. Aby mohl správce vkladu provádět do doby vzniku společnosti dohled nad zaknihovanými cennými papíry, bude zřejmě jedinou možnou variantou jejich převedení na účet správce vkladu. Pro převod cenných papírů je třeba písemné smlouvy a pro listinné cenné papíry na řad převáděné rubopisem bych souhlasila s řešením, že vklad je sice splacen v okamžiku uzavření smlouvy, ale vlastníkem se po svém vzniku společnost stane až provedením rubopisu a jejich předáním.¹³⁴ V případě zaknihovaných cenných papírů nabude společnost vlastnictví až jejich připsáním na účet vlastníka v evidenci investičních nástrojů.

Zbytkovou kategorii ostatní nepeněžitě vklady upravuje též § 60 odst. 2 ObchZ. Toto ustanovení stanovuje, že ostatní nepeněžitě vklady, jsou splaceny uzavřením písemné smlouvy o vkladu. Jak již bylo řečeno, tu uzavírá jménem společnosti správce vkladu a ta má zaručit jeho dohled nad předmětem vkladu do doby vzniku společnosti. Typově bude smlouva odpovídat smluvnímu typu upravenému pro převod vkládaného předmětu. Stejně se budou splácet též vklady nehmotných statků, jako jsou převody patentů a podobně. V případě, kdy je třeba takové vklady zapsat do příslušného rejstříku, platí, co bylo již řečeno u vkladu práva užívání či požívání nehmotných statků.

---

¹³³ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 66.

¹³⁴ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 66.

d) Splácení nepeněžitých vkladů při zvyšování základního kapitálu

Pro splácení nepeněžitých vkladů při zvýšení základního kapitálu a převod předmětu vkladu se užije vždy odpovídající typ smlouvy, který takový převod umožňuje. Takovou smlouvou může být například smlouva kupní, licenční nebo dokonce nepojmenovaná.

Pro splácení vkladů při zvyšování základního kapitálu, jejichž předmětem je nemovitost, neplatí, jako pro jejich splácení před vznikem společnosti, povinnost předání písemného prohlášení věřitele a současného předání nemovitosti dle § 60 odst. 1 ObchZ ještě před zápisem zvýšení základního kapitálu. Důvodem je existence společnosti a tedy již chybějící potřeba použití konstrukce platné pro situaci, kdy společnost ještě neexistovala a nebyla tak schopna nabýt vlastnictví. Pro splácení nemovitostí při zvyšování základního kapitálu by tedy měla postačit obecná úprava nabývání vlastnictví. Správně bylo kritizováno, že problém tohoto řešení v praxi nastane tehdy, kdy nepeněžitě vklady musí být splaceny ještě před zápisem zvýšení základního kapitálu a bude proto nutné posečkat s podáním návrhu na zápis zvýšení základního kapitálu až bude vlastnické právo k nemovitosti vloženo do katastru nemovitostí.¹³⁵ To vše při časové prodlevě mezi podáním návrhu na vklad a samotným vkladem vlastnického práva může společnosti způsobit nemalé potíže.

Nepeněžitě vklady, jejichž předmětem je movitá věc, budou při zvyšování základního kapitálu splaceny v momentě předání jejich předmětu společnosti. Stejným momentem nabude společnost také vlastnictví k předmětu vkladu.

Na vklad podniku při zvyšování základního kapitálu dle § 59 odst. 5 ObchZ přiměřeně uijeme úpravu smlouvy o prodeji podniku. Vlastnické právo tím pádem na společnost přejde účinností smlouvy o vkladu podniku. Výjimkou budou věci nemovité, které podléhají evidenci v katastru nemovitostí, a uplatňuje se pro ně režim odlišný. Dále platí vše, co bylo výše uvedeno u vkladu podniku do základního kapitálu při vzniku společnosti.

Při vkladu know-how na zvýšení základního kapitálu je mezi společností a vkladatelem uzavřena smlouva o převodu. Ke splacení dojde účinností smlouvy,

---

¹³⁵ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 67-68.

nedohodnou-li se strany smlouvy odlišně. Také v tomto případě by měla být předána veškerá související dokumentace a vyhotoven o tom zápis.

O převedení pohledávky se též uzavírá smlouva mezi společností a vkladatelem. Splacení nastává účinností této smlouvy. Ve stejném momentě se společnost stane též věřitelem pohledávky. Dále platí vše, co bylo zmíněno u vkladu pohledávky při vzniku společnosti.

Při vkladu práva užívacího a požívacího při zvyšování základního kapitálu je jako v předchozích případech uzavírána smlouva a účinností této smlouvy je vklad pokládán za splacený.

V případě vkladu cenných papírů na zvýšení základního kapitálu uzavírá společnost a vkladatel smlouvu o jejich převodu a pro nabytí vlastnictví platí podmínky stanovené předpisy pro konkrétní formy a podoby cenných papírů.

V návrhu zákona o obchodních korporacích může být napříště správcem vkladu nejen zakladatel nebo banka, ale také třetí osoba, kterou zakladatelé určí. K povinnostem správce vkladu se pouze uvádí, že správce vkladu provádí svou činnost dle ustanovení o příkazu podle občanského zákoníku. Vykonávat správu vkladu bude určený správce na základě písemné smlouvy uzavřené mezi ním a všemi zakladateli a to zpravidla za úplat. I zde bude povinen dodržet míru péče řádného hospodáře a zachovávat v tajnosti informace, které se dozvěděl v souvislosti se svou funkcí a jejichž vyzrazení by společnosti mohlo způsobit škodu. Zachována zůstává také povinnost předat po vzniku společnosti splacené vklady i vrátit splacené vklady včetně užitků a plodů oprávněným osobám v případě, že společnost nevznikne. Ručení zakladatelů je rovněž zachováno. Stejně tak správce vydává prohlášení o splacení vkladu a ručí v případě, že v prohlášení uvedl částku, která neodpovídá skutečnosti. Nově ručí pouze, uvede-li správce vkladů v prohlášení vyšší částku, než ve které byla vkladová povinnost splněna. Ručí věřitelům obchodní korporace za její dluhy až do výše tohoto rozdílu. Ručení správce vkladů zaniká, nebyla-li pohledávka vůči obchodní korporaci uplatněna u soudu do 4 let od jejího vzniku. Nová úprava nahradila původní ručení správce vkladu po dobu 5ti let od vzniku společnosti. Lhůta je určena dle obecné promlčecí doby a aplikuje se tedy obecná úprava.¹³⁶

---

¹³⁶ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 548.

e) Splácení vkladu ve společnosti s ručením omezeným

Peněžité vklady, jak již bylo zmíněno, se podle ustanovení § 109 odst. 3 ObchZ ve vazbě na § 163a odst. 4 ObchZ splácejí na zvláštní účet u banky, který je pro tento účel na firmu zakládající společnosti správcem vkladu zřízen. Nejasná se zdála situace, kdy by se splácel peněžitý vklad určený ke zvýšení základního kapitálu. Vzhledem k odkazu na úpravu akciové společnosti a její § 163a odst. 3, 4 ObchZ a v situaci, kdy splácení peněžitých vkladů při zvyšování základního kapitálu upravuje speciálně § 204 odst. 2 ObchZ, nebylo zřejmé, zda je možné přiměřeně § 163a odst. 3, 4 ObchZ užit i v případě vkladů při zvyšování základního kapitálu společnosti s ručením omezeným. Světlo do této problematiky vnesl až Nejvyšší soud, který se usnesl, že celé ustanovení § 109 ObchZ upravuje vklady společníků do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, a to jak vklady při založení společnosti, tak vklady při zvýšení základního kapitálu.¹³⁷ K uvedenému závěru Nejvyšší soud došel v návaznosti na fakt, že je-li úprava tohoto ustanovení použitelná obecně pro oba případy vkladů, ustanovení užívá jednotnou formulaci. Naopak není-li použitelná pro vklady v rámci zvyšování základního kapitálu, formulace oba typy vkladů výslovně rozlišuje, jako například v § 109 ve větě první odstavce 3 ObchZ. Rozpaky vyvolalo též to, že § 109 odst. 3 ObchZ upravuje pouze nepeněžité vklady. Ustanovení § 163a odst. 4 se sice naopak jasně týká pouze vkladů peněžitých, ale přiměřenému užití pro splácení peněžitých vkladů do společnosti s ručením omezeným toto, i když nevhodné zařazení § 109 odst. 3 ObchZ, nebrání.¹³⁸ Výše popsany výklad je navíc podpořen také argumentem, že úprava akciové společnosti obsahuje zvláštní úpravu zvyšování základního kapitálu. Úprava společnosti s ručením omezeným tuto speciální úpravu zvyšování základního kapitálu nemá. Z toho důvodu souhlasím s názorem teorie, že je § 109 ObchZ, zařazený do prvního oddílu upravujícího základní úpravu platnou pro společnost s ručením omezeným, aplikovatelný na celou další úpravu včetně zvyšování základního kapitálu. Úprava § 109 ObchZ tedy i zmiňovaného odstavce 3 se vztahuje nejen na vklady zakladatelů při zakládání společnosti, ale i na vklady při zvýšení kapitálu, což vyplývá již z dikce

---

¹³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9. 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.

¹³⁸ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 49-50.

ustanovení, které používá spojení „nebo v písemném prohlášení o zvýšení vkladu nebo v prohlášení o převzetí vkladu.“¹³⁹

Účelem ustanovení o splácení peněžitých vkladů a jím založená nemožnost disponovat se splacenými peněžitými vklady před vznikem společnosti má chránit investory či menšinové společníky jako vkladatele před tím, že společnost použije peněžité vklady před zápisem společnosti nebo výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Pokud by totiž k takovému zápisu finálně nedošlo, společnost by nemusela mít prostředky, ze kterých by byla schopna následně tyto vklady vrátit. Při zvyšování základního kapitálu se tato ochranná funkce ještě zvýrazňuje o ochranu třetích osob. Pohledávky věřitelů by zde mohly být ohroženy z důvodu předčasného užití prostředků splacených peněžitých vkladů a jejich následného vrácení, které může způsobit ekonomickou destabilizaci společnosti. Není tedy účelné tuto ochranu investorů, společníků a při zvyšování základního kapitálu též třetích osob neposkytnout také při zvyšování základního kapitálu a omezovat ji jen na založení společnosti s ručením omezeným.¹⁴⁰ Při zvyšování základního kapitálu zřizuje zvláštní účet pro splacení vkladů sama společnost. Podle § 163a odst. 3,4 ObchZ je rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a jmenovitou hodnotou akcií, které mají být vydány akcionáři jako protiplnění, se považuje za emisní ážio, pokud stanovy, zakladatelská smlouva, zakladatelská listina či usnesení valné hromady neurčí, že se tento rozdíl případně jeho část vyplácí upisovateli, anebo že se bude jednat o tvorbu rezervního fondu. Při přiměřeném použití tohoto ustanovení v případě společnosti s ručením omezeným vyplývá, že emisní ážio považujeme rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a výší, kterou se započítává na vklad společníka, není-li stanoveno ve společenské smlouvě, zakladatelské listině nebo usnesení valné hromady odlišně.¹⁴¹ Je-li částka placená na splacení vkladu nebo hodnota splaceného nepeněžitého vkladu nižší než vklad, započte se plnění nejprve na emisní ážio, nestanoví-li společenské smlouva jinak.

---

¹³⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 367.

¹⁴⁰ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 51.

¹⁴¹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 366.

Kogentnost úpravy splácení peněžitých vkladů před vznikem společnosti či zvyšování základního kapitálu nedovoluje jiný způsob jejich splácení. Peněžitý vklad plněný na účet je splacen až okamžikem připsání bankou ve prospěch příslušného účtu nikoli jeho odepsání z účtu vkladatele nebo odeslání. Ztotožňuji se též s názorem, že po vzniku společnosti nebo zvýšení základního kapitálu se později splatné peněžité vklady na zvláštní účet již splácet nemusí a zbylé části lze splácet i odlišným zákonem dovoleným způsobem.¹⁴² Výslovně tuto situaci zákon sice neřeší, ale z popsaného účelu § 163a odst. 4 ObchZ lze dovodit, že další omezování ve způsobu splácení vkladů není třeba. Zbylé vklady je proto možné splatit v hotovosti, směnkou, šekem a podobně. Splacení směnkou či šekem musí být umožněno ve společenské smlouvě, zakladatelské listině nebo usnesením valné hromady. Vklad je splacen v momentě, kdy je závazek ze směnky či šeku splněn. Nemůže-li uspokojení z takového závazku společnost dosáhnout, je oprávněna požadovat splnění peněžitého závazku na vkladateli.

Splacení vkladu je důležitým předpokladem vzniku a trvání členství ve společnosti. Lhůta pro splacení vkladu je uvedena ve společenské smlouvě. Před zápisem společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku je však ze zákona nutno splatit celé emisní ážio a alespoň 30% na peněžitý vklad. Pro peněžité vklady poté také platí, že musí být celé splaceny do pěti let od vzniku společnosti, převzetí závazku ke zvýšení vkladu nebo k novému vkladu. Ještě přísnější pravidlo platí pro nepeněžité vklady do společnosti s ručením omezeným, které musí být dle § 59 odst. 2 ObchZ a § 111 odst. 1 ObchZ splaceny ještě před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku anebo před podáním návrhu na zápis zvýšení jejího základního kapitálu. Zároveň dle § 111 odst. 1 ObchZ celková výše splacených peněžitých a nepeněžitých vkladů do společnosti s ručením omezeným musí činit alespoň 100 000 Kč. Pro splacení vkladů splacených v rozsahu stanoveném zákonem před zápisem společnosti do obchodního rejstříku nestanoví obchodní zákoník konkrétní lhůtu, určuje jen, že to musí být před podáním návrhu na zápis společnosti. Lhůtu by tedy měla nejlépe určit společenská smlouva. Pokud by ji neurčovala ani ta, souhlasím s tím, že vklad bude splatný podle § 340 odst. 2 ObchZ na výzvu správce vkladu.¹⁴³ Před

---

¹⁴² Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 52.

¹⁴³ Dědič, J. *Obchodní zákoník*. Komentář. II. Díl. Praha : Polygon, 2002, s. 989.

podáním návrhu na zápis zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným také musí být splaceno 30% na každý peněžitý vklad nebo zákon v § 145 ObchZ připouští namísto toho také uzavření dohody o započtení.

Ustanovení § 111 odst. 2 ObchZ poté ještě zpřísňuje úpravu splácení vkladů jednočlenné společnosti a stanovuje, že, je-li společnost založena jen jedním zakladatelem, může být zapsána do obchodního rejstříku, jen když je v plné výši splacen celý její základní kapitál. Stejně pravidlo dle § 145 ObchZ uplatníme také v případě zápisu zvýšení základního kapitálu jednočlenné společnosti. Další zpřísnění splácení vkladu, které má chránit věřitele společnosti, je obsaženo v § 119 ObchZ. Dle něj pro osoby, které se staly jediným společníkem až v průběhu života společnosti, tedy při spojení všech obchodních podílů do jedné rukou, je takový společník nejpozději do 3 měsíců od spojení obchodních podílů povinen zcela splatit všechny peněžité vklady anebo část obchodního podílu převést na jinou osobu.

Z ustanovení § 109 odst. 3 ObchZ odkazujícího na přiměřené použití § 163a odst. 3 a 4 ObchZ poté vyplývá, že peněžité vklady nelze splatit v hotovosti správci vkladu. Peněžité vklady se splácí na zvláštní účet banky, který za tím účelem zřizuje správce vkladu. Účet je zřízen na firmu zakládané společnosti. S peněžními prostředky na takovém účtu lze disponovat až po zapsání společnosti do obchodního rejstříku. Výjimku z tohoto omezení tvoří úhrady zřizovacích výdajů nebo případ vrácení vkladu zakladatelům. Nesplacení vkladu v zákonné či společenské smlouvou stanovené lhůtě je vážným porušením společníkovi povinnosti. Prodlení ve splácení může být důvodem pro společnost vklad začít vymáhat a podat žalobu o splacení vkladu. Druhým následkem prodlení se splácením vkladu je povinnost společníka platit úrok z prodlení ve výši 20% z nesplacené částky, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného. Ve společenské smlouvě tedy může být upraveno, že úroky z prodlení v případě nesplacení vkladu budou vyšší či nižší anebo je dokonce až úplně zrušit. V případě nesplacení nepeněžitého vkladu obchodní zákoník majetkové sankce nestanovuje. Takovou by ale také bylo možné fakultativně založit ve společenské smlouvě. Při prodlení jediného společníka se splněním povinnosti splatit do tří měsíců od spojení obchodních podílů celý vklad nebo převést část obchodního podílu na jinou osobu soud dokonce společnost i bez návrhu zruší a nařídí její likvidaci.

Dle § 59 odst. 2 ObchZ nepřejde-li na společnost právo k takovému předmětu nepeněžitěho vkladu, který je již považován za splacený, je následně společník povinen jako náhradu poskytnout peněžitý ekvivalent hodnoty tohoto nepeněžitěho vkladu. Společnost je poté povinna vrátit nepeněžitý vklad, který převzala. Předmět vkladu vydává společnost tomu, komu svědčí majetkové právo, nikoli tedy automaticky vkladateli.¹⁴⁴ V praxi toto může jednoduše nastat například při vkládání nemovitosti do společnosti, pokud z jakéhokoli důvodu následně již nedojde také ke vkladu vlastnického práva ve prospěch společnosti. Důvodem, proč by vlastnické právo k nepeněžitěmu vkladu, který je považovaný za splacený, nepřešlo, může být například, pokud společník nemá příslušné právo nebo není oprávněn ho zřídit, jeho právo zaniklo ještě před přechodem na společnost, věc byla zničena a podobně. Přikláním se k názoru J. Dědiče, který podotýká, že na tento případ nebude možno užít ustanovení obchodního zákoníku o nabytí od nevlastníka. Podle § 446 ObchZ nabývá kupující vlastnické právo i v případě, že prodávající není vlastníkem zboží, ledaže kupující v momentě, kdy měl vlastnické právo nabýt, věděl, že prodávající není vlastníkem a není oprávněn se zbožím nakládat za účelem prodeje. Ustanovení o kupní smlouvě se dle § 261 odst. 6 ObchZ navíc přiměřeně užití i na smlouvu směnnou související s podnikáním. V tomto případě se ale nejedná o smlouvu směnnou související s podnikáním, a toto ustanovení se tedy neužije.¹⁴⁵ Je-li předmětem vkladu cenný papír, je dobrá víra chráněna ustanovením § 20 CenP a § 21 odst. 2 CenP, které říkají, že majitelem se stane ten, na koho je cenný papír převáděn, i v případě, že převodce neměl potřebné právo k jeho převodu, ledaže věděl nebo vědět musel, že toto právo převodce neměl. Dodávám, že pokud by se společnost vlastníkem nestala a zároveň byla v dobré víře, že takovým vlastníkem je, předmětné vlastnické právo by dle občanského zákoníku mohla vydržet. Jinou situací, která velmi reálně může nastat, je i taková situace, kdy se splacení nepeněžitěho vkladu stane nemožným. Mezi důvody nemožnosti splacení vkladu můžeme vyjmenovat například zničení předmětu vkladu nebo se pokud se jeho splacení dostane do rozporu se zákonem. Tyto případy, protože nejsou zákonem řešeny explicitně, bude nutné řešit dle obecných ustanovení obchodního a občanského zákoníku. Z toho pro teorii

---

¹⁴⁴ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 231.

¹⁴⁵ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 365.

vyplývalo, že dle § 575 odst. 1 ObchZ by tato povinnost z důvodů následné nemožnosti plnění nejspíše zanikla, a to aniž by bylo nutno uhradit cenu předmětu nepeněžitěho vkladu v penězích.¹⁴⁶ To by mimo jiné znamenalo obtížné řešení následných vztahů s ostatními společníky nebo společností. Zánik závazku splatit vklad by se dotýkal také společenské smlouvy, především jejích ustanovení o výši základního kapitálu. Praktickým řešením by zde vzhledem k chybějící výslovné zákonné úpravě bylo na tuto situaci pamatovat a následky upravit ve společenské smlouvě, společenskou smlouvu následkem nastalé nemožnosti plnění změnit či se dohodnout na jejím zrušení.

Z dikce § 59 odst. 7 ObchZ vyplývá, že pro případ, kdy v době vzniku společnosti nedosáhne hodnota nepeněžitěho vkladu částky stanovené při založení společnosti, je společník společnosti s ručením omezeným, který nepeněžitý vklad již splatit povinen doplatit rozdíl v penězích. Reálně tato situace nastane například při znehodnocení vkladu poškozením či poklesem jeho hodnoty na trhu. Stejná povinnost bude platit v případě společníka, který splatil nepeněžitý vklad při zvyšování základního kapitálu a jehož hodnota v době splacení nedosáhla částky, na kterou byl oceněn. Společenská smlouva nebo stanovy společnosti s ručením omezeným nemohou určit, že společník nebude nucen zmiňovaný rozdíl doplácet, mohou jen společníkovi založit právo výběru jiného způsobu náhrady než v penězích.¹⁴⁷ Plně souhlasím s názorem, že vzhledem k účelu této zákonné úpravy a podobnosti obou situací, následkem nedoplatení vkladu do stanovené výše může být stejně jako v případě prodlení se splácením vkladu dokonce až vyloučení společníka v kadučním řízení.¹⁴⁸ Nárok společnosti na splacení vkladu dle § 108 odst. 2 ObchZ je s jakýmkoli nárokem společníka vůči ní nezapočitatelný. Výjimkou je nárok vzniklý vůči společnosti z důvodu ručení společníka. Uvedené omezení započitatelnosti neplatí, pokud s takovým započtením vysloví souhlas valná hromada při zvyšování základního kapitálu. Vkladové povinnosti lze dle § 113 odst. 1 ObchZ společníka zprostit pouze,

---

¹⁴⁶ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 163.

¹⁴⁷ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 164.

¹⁴⁸ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 164.

jde-li o snížení základního kapitálu prominutím dluhu. Splacení vkladu bez zbytečného odkladu rejstříkovému soudu oznamují jednatele společnosti. Dohoda o vzdání se práva na splacení vkladu či dohoda o prominutí dluhu dle § 574 ObčZ by tedy byla absolutně neplatná.¹⁴⁹ Jak stanovil § 68a odst. 4 ObchZ, v případě prohlášení společnosti soudem za neplatnou, povinnost splatit nesplacené vklady trvá jen, jestliže to vyžaduje zájem věřitelů na splnění závazků neplatné společnosti.

Přikláním se k názoru, že nedojde-li k přechodu vlastnického práva a následkem je dle § 59 odst. 3 ObchZ povinnost společníka uhradit takový nepeněžitý vklad v penězích, nejedná se o nový závazek, nýbrž o jeho změnu v souvislosti s odpovědností za vady.¹⁵⁰ Opačného názoru, tedy že se spíše jedná o závazek nový, a to z důvodu považování vkladu za splacený a následného zániku vkladové povinnosti, která tudíž nemůže být měněna, je J. Dědič.¹⁵¹ Dále také dovozuje, že pro nesplacení této peněžitě náhrady nezakládá právo společnosti vést proti společníkovi kaduční řízení.¹⁵² Dle mého názoru by se popsaná situace spíše měla hodnotit jako následek odpovědnosti za právní vady, tedy změnu závazku, a i pro nesplnění této povinnosti společníka by byl umožněn postup stejný, jako v případě nesplnění vkladové povinnosti včetně zahájení kadučního řízení. Naopak souhlasím s výkladem, že zmiňovaná povinnost nesleduje právní osud podílu, ale je vázána na osobu společníka, který se k tomuto vkladu zavázal. K názoru, že jde o oddělitelný samostatný závazek, vede jazykový a gramatický výklad dikce § 59 odst. 2 ObchZ.¹⁵³ Nabyvatel podílu poté pouze ručí za splnění závazku osobou, která se k nepeněžitému vkladu zavázala. Toto ručení nevzniká při každém nabytí podílu. Vzniká jen v případě, že zavázaný společník převedl podíl na jiného, nikoli při jeho přechodu. Ručení též nevzniká tehdy, nabyla-li osoba podíl na veřejném trhu. Důvodem pro vyloučení ručení při takovém nabytí podílu je ochrana

---

¹⁴⁹ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 45.

¹⁵⁰ Plíva, S. Změny v obecné úpravě obchodních společností. *Právo a podnikání*, 1996, č. 7-8.

¹⁵¹ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 366.

¹⁵² Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 366.

¹⁵³ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 366.

investorů na veřejných trzích, kteří nemají možnost si ověřit, od koho podíl nabývají a jsou-li převodcem splněny všechny povinnosti.¹⁵⁴

V kapitálových společnostech je pak další možnou sankcí za nesplacení vkladů vyloučení společníka ze společnosti v tzv. „kadučním“ řízení. Je-li společník v prodlení se splacením vkladu, může ho společnost pod pohrůžkou vyloučení nejprve vyzvat, aby svoji povinnost splnil. Splnit je poté společník povinen v takto stanovené lhůtě, která však nesmí být kratší než tři měsíce. Zákon formu výzvy nijak neupravuje a nestanoví-li formu výzvy ani společenská smlouva, je možné ji učinit ve formě libovolné. K. Eliáš k tomuto vyslovil, že dle jeho názoru lze připustit i výzvu ve formě usnesení valné hromady.¹⁵⁵ Osobně se ale přikláním k výkladu, že přijetí takového usnesení samo o sobě nelze považovat za výzvu, ale za pouhé dobrovolné rozhodnutí o učinění takové výzvy. Rozhodnutí o učinění výzvy je poté pouhým předpokladem pro následující vyloučení společníka valnou hromadou. Výzvou ke splacení vkladu by poté mohlo být až doručení rozhodného usnesení valné hromady společníku, popřípadě také jeho seznámení s takovým usnesením.¹⁵⁶ Poskytnutí určité lhůty k plnění je odchylkou od obecné úpravy odstoupení od smlouvy v případě podstatného porušení smlouvy dle § 345 ObchZ. Sankce v podobě kadučního řízení je navíc doplněna právem kteréhokoli společníka podat proti dlužícímu společníkovi žalobu jménem společnosti. Na výše popsanou první fázi kadučního řízení, jak bylo naznačeno, fakultativně navazuje fáze druhá. Obsahem druhé fáze řízení je konečné vyloučení společníka usnesením valné hromady. Valná hromada v tomto případě rozhoduje o změně společenské smlouvy. Zde je nutné splnit podmínky § 127 odst. 1 ObchZ, že musí být přítomni společníci mající alespoň polovinu hlasů a poté valná hromada rozhoduje dle § 127 odst. 3 ObchZ prostou většinou hlasů přítomných, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Ustanovení § 125 odst. 1 písm. h) ObchZ je speciální úpravou rozhodování o změně společenské smlouvy. Pro změnu společenské smlouvy se sice obecně vyžaduje kvalifikovaná většina, ale vzhledem ke specialitě ustanovení zmíněného paragrafu se pro vyloučení společníka taková většina nepožaduje. I přes chybějící výslovnou úpravu je společnost

---

¹⁵⁴ Dědič, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002, s. 366.

¹⁵⁵ Eliáš, K. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : PROSPEKTRUM, 1997, s. 125.

¹⁵⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 378.

jistě oprávněna kaduční řízení vést jak pro nesplacení vkladu peněžitého, tak pro nesplacení vkladů nepeněžitého.¹⁵⁷ Nejasné se zdálo, zda z ustanovení § 113 odst. 3, 4 ObchZ ve vazbě na ustanovení § 149 ObchZ vyplývá, že je v souladu se zákonem v případech umožňujících vyloučení společníka ze společnosti pro prodlení se splácením vkladu namísto toho, aby valná hromada rozhodla o jeho vyloučení, požadovat rozhodnutí soudu o vyloučení společníka podle §149 ObchZ. Teorie i soudní praxe dospěla k výkladu, že není opodstatněná pro to, tento alternativní postup nepovolit.¹⁵⁸ Diskuse probíhala i nad otázkou, jestli je možné volit mezi vyloučením společníka ze společnosti pro prodlení se splácením vkladu a vymáháním splacení vkladu soudní cestou. Ze znění § 131a odst. 1 dovodíme, že lze postupovat oběma způsoby.¹⁵⁹ Možnost vyloučení společníka dle § 113 odst. 4 ObchZ za prodlení se splácením vkladu pak zaniká momentem jeho splacení, tedy bez ohledu na dodržení stanovených lhůt.¹⁶⁰

Bez zbytečného odkladu dle § 113 odst. 1 ObchZ oznamují jednatele splacení celého vkladu každého společníka. Z ustanovení § 32 odst. 3 ObchZ navíc vyplývá povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na povolení zápisu změn zapisovaných skutečností do obchodního rejstříku a oznámení o splacení vkladů tedy bude mít formu návrhu na zápis změny do obchodního rejstříku. Proto i přesto, že § 113 odst. 1 ObchZ hovoří pouze o oznámení splacení vkladu v plné výši, z ustanovení § 36 písm. c), které stanovuje, že u společnosti s ručením omezeným se zapisuje do obchodního rejstříku rozsah splacení vkladu každého společníka a z ustanovení § 32 odst. 3 ObchZ vyplývá, že jednatele musí navrhnout rejstříkovému soudu zápis všech změn ve výši splaceného vkladu včetně splacení jen jeho pouhé části.¹⁶¹

---

¹⁵⁷ Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. II. díl. Praha : Polygon, 2002, s. 1010.

¹⁵⁸ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 379.

¹⁵⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 379.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997.

¹⁶¹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 378.

f) Neplatnost společnosti z důvodu nesplacení části vkladů

Jedním z důvodů vyslovení neplatnosti společnosti je dle § 68a odst. 2 písm. d) ObchZ nedodržení ustanovení o minimálním splacení vkladů. Český zákonodárce tak mluví o ustanoveních o minimálním splacení vkladu, zatímco směrnice mluví o povinnosti splatit minimální část vkladu. Teorie se tedy pozastavila nad otázkou, zda bude neplatností postížena i společnost, jejíž společenská smlouva či stanovy zvyšují minimální výši splacení nad tu zákonem stanovenou a splacena bude pouze částka, která přesahuje minimální výši stanovenou zákonem, ale zároveň nedosahuje výše uvedené ve společenské smlouvě. Zde se ztotožňuji s názorem, že ustanovení § 111 odst. 1 ObchZ lze považovat za dispozitivní v tom smyslu, že není důvod nepřipustit dobrovolné zvýšení rozsahu vkladové povinnosti nad rámec zákona. V návaznosti na tuto dispozitivnost a smysl ustanovení o neplatnosti společnosti bych posuzovala neplatnost společnosti pouze s ohledem na zákonem stanovené minimum.¹⁶² Účelem není společnosti klást překážky v její existenci, nýbrž ochrana věřitelů společnosti. Nebyla-li tedy částka stanovená společenskou smlouvou splacena v plné výši, dle mého názoru dostačující sankcí pro společníka by byla povinnost platit úroky z prodlení. Naopak společnosti jako celku by se nesplnění společníkovi povinnosti nedotklo a následkem nemůže být vyslovení její neplatnosti soudem.

4. Právo společníka společnosti s ručením omezeným na přednostní převzetí vkladu na zvýšení základního kapitálu

Ustanovení § 143 odst. 1 ObchZ zakládá právo společníků společnosti s ručením omezeným přednostně převzít závazek ke zvýšení vkladu v případě, když společnost zvyšuje svůj základní kapitál peněžitými vklady. Všichni společníci jsou oprávněni tento závazek převzít v poměru podle výše jejich obchodních podílů, není-li ve společenské smlouvě stanoveno jinak. Společenská smlouva může toto přednostní právo též úplně vyloučit. Tématem k diskusi se stalo, zda může společenská smlouva vyloučit toto přednostní právo jen pro část společníků. I když mám na paměti zásadu ekvity, na

---

¹⁶² Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2.díl, Praha : ASPI, a.s., 2006, s. 85-86.

keré je obchodní zákoník postaven, souhlasím s názorem, že v případě, kdy zákon povoluje změnit poměr, ve kterém společníci převezmou vklady na zvýšení základního kapitálu nebo stanovit výši obchodního podílu bez ohledu na velikost vkladu, a tím de facto založit nerovné postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným, není důvod znemožnit také vyloučení přednostního práva konkrétních společníků.¹⁶³ Výše popsané právo je též časově omezeno uplynutím jednoho měsíce ode dne, kdy se společníci dozvěděli o usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu. V praxi by subjektivní ráz této lhůty mohl působit společnosti potíže, v případě, kdy by pro neinformovanost být jediného společníka lhůta vůbec nepočala běžet. Proto je namístě doporučit její odlišnou konstrukci jako lhůty objektivní její stanovení zařadit do společenské smlouvy.¹⁶⁴ Tohoto práva se lze též předem vzdát.

5. Povinnost společníka společnosti s ručením omezeným převzít uvolněný podíl

Uvolněný obchodní podíl vyloučeného společníka ze zákona přechází na společnost, ta je až následně oprávněna jej převést na jiného společníka či jinou osobu. O převodu obchodního podílu na třetí osobu může valná hromada rozhodnout i bez výslovného povolení takového převodu společenskou smlouvou. Toto vyplývá z poměru speciality § 113 odst. 6 ObchZ k § 115 odst. 2 ObchZ. Nedojde-li k převodu obchodního podílu ani snížení základního kapitálu společnosti do šesti měsíců ode dne vyloučení společníka, dle § 113 odst. 6 ObchZ jsou poté ostatní společníci společnosti s ručením omezeným na základě rozhodnutí valné hromady povinni převzít uvolněný podíl za úplaty ve výši vypořádacího podílu, a to v poměru jejich obchodních podílů. V opačném případě by mohl soud i bez návrhu společnost zrušit a nařídít její likvidaci. Volný obchodní podíl může být převeden ve smyslu § 113 odst. 5 ObchZ i po uplynutí šestiměsíční lhůty. Jestliže k takovému převodu dojde a zároveň ještě není pravomocně

---

¹⁶³ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 176.

¹⁶⁴ Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 177.

rozhodnuto o zrušení společnosti, zaniká možnost soudu společnost zrušit dle § 113 odst. 6 ObchZ.¹⁶⁵ Dnes již nevznikají pochybnosti o tom, zda je k splnění této povinnosti převzít uvolněný vklad třeba úkonu společníka. K přechodu příslušné části obchodního podílu dochází jednoznačně ze zákona tím, že valná hromada přijme usnesení o převzetí uvolněného obchodního podílu všemi zbývajících společníky. Z § 141 odst. 1 ObchZ vyplývá, že k usnesení o této otázce postačí prostá většina přítomných společníků, protože není rozhodováním o změně společenské smlouvy, a pořizuje se o něm notářský zápis. Účinností usnesení na společníky přecházejí odpovídající části obchodního podílu. Ve stejném momentě se mění společenská smlouva, přestože o ni valná hromada nemusí přijímat usnesení. Jednatelé společnosti jsou však v návaznosti na tuto změnu povinni vyhotovit nové úplné znění společenské smlouvy a to založit do sbírky listin vedené rejstříkovým soudem.

Zvýšení základního kapitálu novými vklady je možné až následně po splacení vkladů dosavadních. Součet hodnot vkladů označujeme jako „základní kapitál“. Vklady se stávají majetkem společnosti a společník nemůže žádat jeho navrácení, k jeho částečnému vrácení může však dojít při snížení základního kapitálu. Ustanovení § 108 odst. 2 ObchZ říká, že nelze nárok společnosti na zaplacení nesplacené části vkladu započíst proti žádnému nároku společníka vůči společnosti. Povinnost tvorby základního kapitálu a toto pravidlo pak nazýváme „zásadou zachování základního kapitálu“, která odráží jeho garanční funkci. Z tohoto pravidla však existují dvě výjimky. První výjimka spočívá v tom, že společníkem poskytnuté plnění na úhradu závazků společnosti z důvodů ručení, se započítává na splacení vkladu dle § 106 odst. 2 ObchZ. Druhá výjimka pak připouští započtení jakéhokoli nároku společníka vůči společnosti na vklad převzatý v rámci zvýšení základního kapitálu a to za současné podmínky schválení takového započtení valnou hromadou.

---

¹⁶⁵

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.12.2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000.

6. Americké pojetí základního kapitálu a ochrany věřitelů

V americkém právu obchodních společností má základní kapitál malý význam a to i přes fakt, že vychází ze stejného základu jako evropské právo.¹⁶⁶ První úpravy v 19. a 20. století dokonce stanovovaly minimální výši jmenovité hodnoty akcie a preferovaly vysoké jmenovité hodnoty akcií. Po následném rozšíření akcií s nízkou jmenovitou hodnotou, byl ale již jen krůček k připuštění vydávat akcie bez jmenovité hodnoty. Dnes většina amerických států neukládá zakladatelům povinnost vnést do společnosti vklady. Východiskem pro odklon od garanční funkce kapitálu se stala koncepce adekvátní kapitalizace. Ta je postavena na premise, že odpovídající výši základního kapitálu nelze určit jednotně zákonem a vždy záleží na oblasti podnikání, hospodářské situaci, zkušenostech zakladatelů a podobně. Při založení podkapitalizované společnosti nejsou postihnuti omezeně ručící společníci, ale vychází se z předpokladu, že věřitelé znali pravý stav společnosti a při uzavření smluvního vztahu se společností z něj vycházeli.

Dalším ohrožením pro věřitele je výplata dividend akcionářům a jiné rozdělování majetku společnosti. V evropském právu bývá možné rozdělovat majetek pouze v případě, že společnost má pokrytý základní kapitál a vázané rezervy. Americké právo naopak poskytuje orgánům společnosti větší volnost uvážení při rozhodování o výplatě dividend v závislosti na konkrétní aktuální hospodářské situaci společnosti. Společnost tak není nucena použít zisk primárně k rekonstituování svého kapitálu, ale výplatou dividend se může pokusit získat nové akcionáře, i když momentálně není v nejlepší kondici. Některé americké státy dokonce úplně vyloučily základní kapitál jako kritérium pro rozdělování zdrojů společnosti. Výplata je poté vázána na akumulovaný zisk společnosti nebo není-li takového zisku, tak na splnění dalších finančních kritérií, která jsou vázána na vlastní kapitál. Tento přístup zaručuje větší pružnost společnosti, nepožaduje existenci volných rezerv a podnikatelům poskytuje větší možnosti investic, výdělků, ale i ztrát souvisejících se špatným podnikatelským rozhodnutím.

Nejrozšířenějšími testy, které jsou americkými státy používány jako kritérium pro výplatu dividend, jsou test insolvence, test solventnosti nebo kombinace obou. Dle

---

¹⁶⁶ Černá, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22, s. 819.

testu insolvence a jeho pravidel, která vycházejí z rozhodnutí Wood vs. Dummer, společnost není oprávněna rozdělovat majetek, pokud by se následkem takového rozdělení stala insolventní. Pro určení insolventnosti se pak používají odlišné testy a kritéria například test čistých aktiv či test likvidity. Ochrana věřitele je více zajišťována ujednáními ve smlouvě, než požadavky na základní kapitál společnosti. Kritérium základního kapitálu je tedy v americkém právu nahrazeno kritériem vlastního kapitálu. Toto kritérium v souladu například se S. Černou považují za realističtější a lépe odrážející aktuální ekonomickou situaci společnosti. Řídícím osobám jsou tak do rukou dány tolik potřebné nástroje, kterými mohou na konkrétní situaci reagovat případně ji řešit.¹⁶⁷

Ochrana věřitelů je zaručována již zmiňovanými ustanoveními začleňovanými do smluv uzavíraných se společnostmi a tedy soukromou iniciativou věřitelů. Taková ustanovení mohou být začleňována též do stanov společnosti. Dojednané ochranné klauzule mohou mít podobu například stanovení maximální hranice závazků, které společnost může převzít, omezení možnosti zajišťovat vlastním majetkem závazky třetích osob, stanovení nejvyšší částky, do níž může společnost rozdělovat své prostředky nebo určení jiných podmínek pro rozdělování zisku. Smlouva může stanovit také účetní principy, které společnost musí dodržovat pro vykazování svých hospodářských výsledků. Taková ochranná ustanovení jsou poté stejně veřejná a známá jako výše základního kapitálu. Nevyplacení dividend je pak signálem pro akcionáře, že společnost se dostala do potíží, Pro ostatní věřitele společnosti jsou smluvní ustanovení prospěšná z toho důvodu, že jim zaručují rovné zacházení. Negativem může být přílišné omezení společnosti a jejích řídicích orgánů. Řídící osoby však mohou předem posoudit, zda je klauzule neomezuje příliš a neměla by tedy být odmítnuta. Oprávněnou poznámkou je ta, že smluvní ochrana je důležitá a přínosná především pro větší věřitele. Pro drobné věřitele bez významného vlivu zůstává základem ochrana zákonná.¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 821.

¹⁶⁸ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 821.

Následkem výše popsaného evropská doktrína, jurisprudenc e i právní praxe hledí na institut základního kapitálu mnohem kritičtěji. K jeho funkci jako záruky pro věřitele se staví skepticky, což se projevuje jak v soudních rozhodnutích, tak v samotné praxi. O malém významu základního kapitálu vypovídá také fakt, že ani hlavní evropské burzy nezařazují mezi podmínky kótace cenného papíru kritérium základního kapitálu. Transparentnost je zde zajišťována pomocí informací o skutečné finanční situaci společnosti a jejích předpokládaných a reálně dosažených výsledcích. Zpochybňována je i funkce základního kapitálu ve významu pro vyplácení dividend. Věřitelé totiž nejsou ohroženi tímto rozdělením základního kapitálu, ale především tím, že důsledkem rozdělení bude insolventnost společnosti. Dle tvrzení S. Černé, se kterým se ztotožňuji, se proto americká kritéria jeví jako daleko schopnější komplexnějšího posouzení ekonomické situace společnosti.¹⁶⁹

Návrh zákona o obchodních korporacích pozměňuje koncepci a funkci základního kapitálu v tom směru, že pro kapitálové společnosti, které uvádí na obchodních listinách údaj o svém základním kapitálu, platí povinnost, aby se údaj týkal pouze upsané a splacené části základního kapitálu. Kapitálová společnost je nově také povinna bez zbytečného odkladu po svém vzniku zřídit internetové stránky, na kterých bude údaje o základním kapitálu a další zákonem stanovené údaje zveřejňovat. Do zákona se diskuse v rámci o přehodnocení pojetí základního kapitálu neprojeví a to především z toho důvodu, že shoda v této otázce se bude hledat ještě několik následujících let.¹⁷⁰ Změny nalezneme pouze v úpravě společnosti s ručením omezeným, kde garanční funkci základního kapitálu, který zde již do budoucna nebude nutno povinně vytvářet, nahrazuje test insolvence, přísnější pravidla pro správu společnosti, pravidla pro podnikatelská seskupení a jiné instituty.

---

¹⁶⁹ Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005, s. 823.

¹⁷⁰ Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 548.

Kapitola 3.: Návrh zákona o obchodních korporacích

Oddíl 1.: Obecná východiska

Stávající obchodní zákoník z roku 1991, vycházející z prvorepublikové úpravy, zákoníku mezinárodního obchodu a německé úpravy, je z hlediska dnešní doby zastaralý a nevhodný. Vývoj společnosti, podnikání a také praktické problémy s dvojkolejností regulace závazkového práva v obchodním a občanském zákoníku vedou k návrhu jak nového občanského zákoníku, tak zákona o obchodních společnostech a družstvech, zkráceně zákona o obchodních korporacích. Podotkněme, že bez schválení návrhu občanského zákoníku, který je podkladem pro navazující a jeho doplňující zákon o obchodních korporacích, je navrhovaný zákon o obchodních korporacích samostatně nepoužitelný. Nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a také zákon o mezinárodním právu soukromém mají být vzhledem ke své provázanosti schvalovány v „jednom balíku“.

Zákon o obchodních korporacích se snaží neopakovat pravidla obsažená v návrhu občanského zákoníku, jen je modifikuje, doplňuje a reaguje na odlišnosti profesionální podnikatelské sféry. Výraznou a dle mého přesvědčení velmi přínosnou novinkou je jeho propojení s insolvenčním zákonem. Lze tak říci, že zdravá společnost je regulována korporačním právem, nemocná, tedy v úpadku či úpadku hrozícím pak právem insolvenčním. Projevem takového propojení je například fakt, že omezení výplaty zisku či jiných vlastních zdrojů společnosti, či záloha na ně, nejsou vázány na základní kapitál, respektive rezervní fondy, ale nově na test insolvence, a také v zavedení pravidla známého jako „wrongful trading“. První z pravidel zakazuje výplatu prostředků, pokud by tím mělo dojít k úpadku podle insolvenčního zákona, druhé pak zavádí možnost ručení členů statutárních orgánů za splnění povinností zrušené společnosti, je-li v úpadku a ručící osoby tomu rozumnými prostředky nezabránily.

Návrh zákona stál před rozhodnutím, zda dále lpět na „národní“ tradici a stejně jako stávající obchodní zákoník se nechat inspirovat maximálně Německou úpravou nebo hledat inspiraci i v jiných právních řádech. Následkem toho, že evropské regulace doznaly významného vývoje a současně je tvořen nový občanský zákoník, který se

rozkořčil napříč komparovatelnými právními řády, zákon o obchodních korporacích nakonec ovlivnili i další evropské právní řády.

Cílem návrhu obchodního zákona je jednak nezatěžovat soukromé osoby vynakládáním zbytečných nákladů tehdy, pokud to není potřebné pro ochranu slabších nebo třetích stran a také jeho propojení s ekonomikou a ekonomickými jevy, tedy zvažování nákladů regulace. Dle B. Havla z návrhu plyne zejména: *„upřednostnění soukromé vůle, tedy smlouvy, jakožto stavebního kamene každé obchodní korporace a navazujících vztahů, a také příklon k dispozitivnosti těch pravidel, která nejsou zákonem nebo povahou věci prohlášena za kogentní. Návrh zákona sice ctí profesionalitu podnikatelského světa, a činí proto část své regulace liberálnější, na druhé straně však neopomíjí informační a ekonomickou asymetrii mezi členy orgánů, společníky a věřiteli a nabízí jim ochranné mechanismy. Návrh tak stojí na parémii vigilanti bus iura scripta sunt, nicméně „slabším“ či méně informovaným stranám dává specifické nástroje, byť i jejich využití předpokládá aktivní a rozumné jednání.“¹⁷¹*

Princip pojetí obchodní společnosti jako smlouvy, z toho plynoucí maximální preference smluvní volnosti, navíc v kombinaci s přísněji koncipovanou obecnou odpovědností při správě majetku společnosti, je dle mého přesvědčení krok správným směrem. Dosavadní judikatura například tendovala k neplatnosti a později k neúčinnosti těch jednání, u kterých chybí povinné souhlasy. Projevem upřednostnění smluvní podstaty společnosti je potom fakt, že návrh tuto problematiku řeší výslovně, když smlouvy uzavřené bez povinného vnitřního souhlasu považuje za platné a účinné, ale zavádí právo obou stran od takovéto smlouvy odstoupit. Chráněna je tedy jak druhá strana jednající v dobré víře, tak společnost, jejíž orgány postupovaly v rozporu se zákonem.

---

¹⁷¹ Havel, B. Předpokládané změny obchodního práva při rekonstrukci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 3.

Oddíl 2.: Konceptní změny

Navrhovaný zákon o obchodních korporacích předpokládá pouze regulaci obchodních společností a družstev. Naopak již neobsahuje ustanovení o smlouvách, obchodních závazkových vztazích, obecná ustanovení o likvidaci právnických osob, ustanovení o nekalé soutěži či ustanovení o mezinárodním obchodu. Tyto otázky napříště řeší návrh občanského zákoníku a zákon o obchodních korporacích je pouze v případě potřeby doplňuje. Také regulace obchodního rejstříku, byla v rámci připomínek vyjmuta do zvláštního zákona. Lze tak formulovat závěr, že návrh obchodního zákona je věcně jen zákon o obchodních korporacích, a to, až na drobné výjimky, pouze o těch soukromých nekótovaných, a proto se tak bude i označovat. Druhým limitem prostoru pro návrh je stávající podoba obchodního zákoníku. Návrh obchodního zákona totiž do rekodifikace vstupuje s tím, že se pokouší využít maximum možného z toho, co platí dnes. Současně návrh přebírá dílčí atomizaci stávajícího stavu, kterou přineslo vyjmutí dvou agend a jejich přesun do zvláštních zákonů, zákona o přeměnách obchodních společností a družstev a zákona o nabídkách převzetí. Oba zákony zůstávají návrhem nedotčeny. Z formální stránky jistě ku prospěchu věci se zákon snaží o jednodušší orientaci v textu, zejména o nevyužívání mnohočetných odkazů a raději pravidla opakuje.

Dalšími projevujícími se tendencemi je liberalizace korporačního práva a racionalita zapracování evropského práva. Liberace, neboli rozvolnění pravidel, je jedním z hlavních rysů změn regulace obchodních společností v Evropě. Reaguje na vývoj ekonomie a obchodu, ale zároveň se snaží nesnižovat ochranu jiných zájmů, jako například ochranu práv věřitelů či spotřebitele. Výsledkem má tedy ne jedné straně být zbytečné neomezování podnikání, na druhé straně ochrana těch, kteří nemají dostatečný vliv nebo informace. Zároveň je opakované kontrole podrobena transpozice evropských směrnic a zákonodárce je veden snahou, aby stávající i následné zapracování těchto směrnic nebylo zbytečně přísnější, než jak evropské směrnice vyžadují.

Oddíl 3.: Konkrétní změny

Nejdůležitější změny oproti současné úpravě se odehrávají v oblasti správy obchodních společností, podnikatelských seskupeníh, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti.

Více pozornosti návrh věnuje vzniku smlouvy o výkonu funkce a tím přísnější regulaci jak odpovědnosti členů statutárních orgánů za správu majetku společnosti, odpovědnosti za škodu takto způsobenou, tak také jejich odměňování.

V oblasti úpravy společnosti s ručením omezeným návrh sice vychází ze současné úpravy, ale tuto formu obchodní společnosti podstatně modifikuje a podnikatelsky ztraktivňuje, především v souladu s již výše zmíněnými tendencemi evropského práva v oblasti společnosti s ručením omezeným. V budoucnu se na společnost s ručením omezeným již nebudou vztahovat přísná evropská pravidla upravující akciovou společnost. Ochronou funkci pak budou plnit obecná pravidla o správě společností. Zrušeno bude pravidlo jednotnosti obchodního podílu, společník tak bude moci vlastnit více obchodních podílů dokonce i odlišného druhu či vyjádřeného cenným papírem a zjednodušeno bude i nakládání s ním. Do pozadí se dostává základní kapitál, který svou garanční funkci plní spíše jen teoreticky, v dnešní praxi může totiž být pouhou účetní položkou o stavu společnosti málo vypovídající. Opuštěna proto bude minimální výše základního kapitálu, jak ji známe dosud, a napříště minimální výše základního kapitálu společnosti není určena. Garanční funkci budou lépe splňovat obecná pravidla správy majetku společnosti, odpovědnosti za škodu a také pravidla testu o insolvenční. Ten spočívá v zákazu společnosti poskytnout plnění, pokud by si tím přivodila úpadek. Akcentuje se tedy reálný stav majetku společností před tím účetním.

Finanční asistenci u kapitálových společností zákon připouští s tím, že odlišuje regulaci společnosti s ručením omezeným a společnosti akciové. V případě první ze jmenovaných společností se poskytnutí finanční asistence váže na obvyklé obchodní podmínky, hodnotící zprávu jednatele a test insolvenční, u druhé je to pak rozšířeno podle požadavků Druhé směrnice o test vlastním kapitálem, tvorbu zvláštního rezervního fondu, kontrolu toho, komu je asistence poskytována, a případný přezkum poskytnutí finanční asistence nezávislým odborníkem.

Závěr:

Ideou zákonodárce bylo umožnit založení společnosti s ručením tam, kde již nepostačuje podnikání na základě živnostenského zákona a zároveň by bylo nadbytečné a zbytečně složité zakládání daleko rigidnější a strukturálně složitější společnosti akciové. Bez ohledu na formální požadavky na fungování akciové společnosti, největší překážkou jejího častějšího zakládání může být právě zákonem požadovaná minimální výše vkladů a základního kapitálu této formy společnosti. Nejnížší možná hodnota základního kapitálu akciové společnosti dnes i do budoucna plánovaná v návrhu zákona o obchodních korporacích činí 2 000 000 Kč. Tato forma společnosti má být zakládána zejména v případech složitějšího a sofistikovanějšího způsobu podnikání. Podnikání, které si vyžaduje větší ochranu investic třetích osob a zároveň větší kontrolu nad činností a hospodařením společnosti.

Naopak základní kapitál a povinné vklady společníků do společnosti s ručením omezeným by měl být spíše minimem, které by společnost měla mít k dispozici a garantovat tak, že pohledávky třetích osob budou splaceny. Předměty, poskytované do základního kapitálu při plnění vkladové povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným, tvoří výchozí majetek pro zahájení činnosti společnosti. Konečná výše základního kapitálu i struktura předmětů, které mají být do společnosti vloženy, je ponechána na vůli zakladatelů a společníků, k předmětu podnikání se nijak neváže. Tato rozhodovací volnost je návrhem ještě posílena, když minimální výše vkladu se snižuje na 1,-Kč.

Minimální číselná hodnota vkladů společníků a základního kapitálu společnosti s ručením omezeným v současnosti není vysoká, ale zároveň by měla mít schopnost zabránit zakládání společností tam, kde to není hospodářsky nutné. Souhlasím ale s kritikou, že v současnosti je atraktivita omezeného ručení za závazky společnosti natolik vysoká a hranice základního kapitálu natolik nízká, že v praxi často vznikají společnosti s ručením omezeným i tam, kde to není nezbytně nutné a konkrétní podnikání by se dalo provozovat ve formě živnosti.¹⁷² Proto také mohu říci, že snížení výše povinného vkladu do společnosti a základního kapitálu společnosti s ručením

---

¹⁷² Autorský kolektiv. *Obchodní právo*. Praha : ASPI, 2005, s. 318.

omezeným dle mého názoru dnešní situaci nijak dramaticky nezmění. Již popsané pochybnosti o garanční funkci základního kapitálu mě též vedou k přesvědčení, že ani ochrana třetích osob nebude nijak extrémně snížena nebo dokonce nevytizí. V podnikatelském prostředí a ve vztazích mezi podnikateli již dnes zákon vyžaduje větší míru opatrnosti a větší míru informovanosti všech účastníků těchto vztahů. Celá obchodněprávní úprava se od klasické občanskoprávní úpravy závazkových vztahů liší právě tím, že předpokládá, že v obchodněprávních vztazích vystupují osoby informovanější a „profesionálnější“, které proto není nutné chránit jako slabší stranu jako jsou např. spotřebitelé. Však i definice pojmu spotřebitele je postavená na faktu, že spotřebitelem je ten, kdo nejedná jako podnikatel při své podnikatelské činnosti.

Dle mého názoru je lepším východiskem dát podnikatelskému prostředí maximální prostor, volnost a možnost pro co největší rozvoj, než slepě a za každou cenu bránit věřitele společností. Spíše bych vycházela z myšlenky, že je nutné každého, kdo se chce stát účastníkem obchodněprávního vztahu, naučit ostražitosti a donutit ho všemi prostředky, na základě maximální osobní snahy a informovanosti bránit svá práva. I sebelepší zákonná úprava totiž není schopna postihnout veškeré nastalé situace a sebelepší znění zákona lze v praxi obejít či dezinterpretovat. Je potřeba klást důraz na poctivost podnikání, která se má vyplatit. Nepoctivost, nedůslednost a laxnost je pak naopak nezbytné potrestat. O to se dle mého správně snaží návrh zákona o obchodních korporacích tím, že zvyšuje odpovědnost jednatelů společností s ručením omezeným.

Návrh zákona o obchodních korporacích sice podstatně změnil výši nutných minimálních vkladů do společnosti s ručením omezeným, ale již nemění pojem a pojetí vkladů, jejich podobu a možnost volby zakladatelů a společníků společnosti, v jaké formě a podobě vklad do společnosti vloží. Kladně hodnotím též fakt, že zůstává zachován princip správy vkladu před vznikem společnosti osobou správce společnosti. Touto osobou už ale napříště nemusí být jen zakladatel společnosti, ale i odlišná třetí osoba. Ve způsobu splácení vkladů a přechodu jejich vlastnického práva na společnost se z podstaty věci změny neudály.

Lze říci, že paradoxním mi přijde fakt, že na jednu stranu se návrh zákona snaží o umírněnou implementaci evropské legislativy a v podstatě následuje moderní evropský vývoj a trendy. Na druhou stranu jedním z koncepčních východisek návrhu je namísto horlivé snahy implementovat vše, co evropská legislativa vytvořila, zamyslet se

nad smyslem jednotlivých ustanovení a zákonných restrikcí. Zákonných povinností užil český zákonodárce pouze tam, kde je to nezbytné. Implementace má do budoucna probíhat pouze takovým způsobem, aby veškerá omezení a povinnosti plnily svůj ochranný účel, ale zároveň neomezovaly ekonomický růst více, než je třeba. Implementace „dopředu“ tj. implementace toho, co je například zatím na evropské půdě jen diskutováno a ve finále nebylo ani na evropské úrovni přijato, a vztažení mnohých povinností vztahujících se k akciové společnosti též na společnost s ručením omezeným jistě nebylo ideálním řešením. Navíc ani tyto často zbytečné povinnosti nedokázaly věřitele společností dostatečně ochránit.

Problematika vkladů do společnosti s ručením omezeným, předpokládám, nebude mít s přijímanými změnami větší problémy. Vývoj této problematiky je totiž vcelku konstantní a současná judikatura bude moci být použita i do budoucna. Dle mého názoru jde spíše o upřesňování smyslu konkrétních ustanovení, než že by zákonná úprava vkladů do základního kapitálu společnosti byla výrazněji judikaturou dotvářena.

Někteří tvrdí, že s novým občanským zákoníkem se zhroutl svět a nastane všeobecné právní bezvědomí. S tímto katastrofickým scénářem však nesouhlasím. Jak uvedl autor návrhu nového občanského zákoníku K. Eliáš : *„Nestalo se tak nikde, kde se rekonfigurovalo. Nestalo se tak ani u nás s novým trestním zákoníkem, s novým správním řádem, novým insolvenčním zákonem. Uzavře se jedna kapitola a počne se otvírat nová.“*¹⁷³

Málokdo by napsal na adresu nového občanského zákoníku něco výstižnějšího než J. Dědič, který uvedl: *„Žádné dílo není dokonalé, ale to není důvod pro jeho zavržení. Je lepší stavět na dobrých základech než bořit a hledat svatý grál.“*¹⁷⁴

Počátek účinnost tohoto zákona je dnes plánován na 1.1.2013 a já tomuto novému zákonu a tím i celému podnikatelskému prostředí v České republice přeji mnoho úspěchů při jeho aplikaci v praxi.

---

¹⁷³ Eliáš, K. Svobodně žít a svobodně se spolu domlouvat. <http://obcanskyzakonik.justice.cz>, 24.1.2011

¹⁷⁴ Dědič, J. *Právní rádce*, XVII, 2010, č. 11, s. 1

Seznam zkratek:

ObčZ - občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších změn

ObchZ - obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších změn

OSŘ - občanský soudní řád č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších změn

ÚčZ - zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších změn

ZPr - zákoník práce č. 65/1961 Sb.

NotŘ - notářský řád č. 358/1992 Sb., ve znění pozdějších změn

KatZ- o katastru nemovitostí České republiky č. 44/1992 Sb., ve znění pozdějších změn

CenP- o cenných papírech č. 591/1992 SB., ve znění pozdějších změn

Seznam literatury:

Monografie:

Autorský kolektiv. *Obchodní právo*. Praha : ASPI, 2005

Bartošíková, M., Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006

Dědič, J., Kunešová-Skálová, J. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha : BOVA POLYGON, 1999

Dědič, J., Lasák, J. *Právo kapitálových obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem*, I. díl, Praha : Linde Praha, a.s. , 2010

Dvořák, T. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha : Aspi-Wolters Kluwer, 2008

Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994

Eliáš, K. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : PROSPEKTRUM, 1997

Eliáš, K., Havel, B. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009

Forejt, A. *Obchodní společnosti*. Praha : Prospektrum, 1992

Malovský-Wenig, A. *Příručka obchodního práva*. Praha : Československý kompas, 1947

Knapp, V. *Československé právo občanské I.*, 2. vydání, Praha : Orbis, 1974

Kizlink K. *Akciová společnost v konkursu*. Brno : Nakladatelství Barvič a Novotný, 1924

Pokorná, J. *Obchodní společnosti a družstvo*. Brno : Masarykova univerzita- právnická fakulta, 1993

Pokorná, J. *Subjekty obchodního práva. Vybrané problémy*. Brno : Masarykova univerzita, 1997

Reiser, T. *Recht der Kapitalgesellschaften*, Verlag Franz Vahlen, München, 1992

Ševčík, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha : PROSPEKTRUM spol. s.r.o., 2001

Komentáře:

- Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl, Praha : Polygon, 2002
- Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. II. díl, Praha : Polygon, 2002
- Dědič, J. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl. Praha : Polygon, 2002
- Pelikánová, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 2. díl, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Praha : Linde Praha, 1998
- Pelikánová, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. 3. díl., Praha : Linde, 1996
- Pokorná, J., Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. I. díl. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009
- Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010

Učebnice:

- Černá, S. *Obchodní právo*, 3. díl. Akciová společnost, Praha : Aspi, 2006
- Eliáš, K., Bartošíková M., Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé, Praha : C. H. Beck, 2005
- Pelikánová, I., Černá, S. a kol. *Obchodní právo*, 2. díl, Praha : ASPI, a.s., 2006
- Pelikánová, I. *Obchodní právo*. 1. díl, 2. vydání, Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010

Články:

- Černá, S. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22
- Havel, B. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1
- Plíva, S. Změny v obecné úpravě obchodních společností. *Právo a podnikání*, 1996, č. 7-8
- Westhof, A. O. Die Verbreitung der englischen Limited mit Verwaltungssitz in Deutschland, *GmbHR* 9/2007

Eliáš, K. Svobodně žít a svobodně se spolu domlouvat.
<http://obcanskyzakonik.justice.cz>, 24.1.2011

Judikatura:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.3.1995, sp. zn.7 Cmo 89/1994

Ústavní nález, sv. VI, č. 96 (1996)

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8.7.1997, sp. zn. III. ÚS 77/1997, Ústavní soud ČR
Sbírka nálezů a usnesení. Svazek 8. Praha : C. H. Beck, 1998

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.4.1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/1997

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.4.1998, sp. zn. 1 Odon 132/1997

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.12.2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.4.2001, sp.zn. 22 Cdo 1143/2000

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.8.2002, sp.zn. 29 Odo 64/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3.2003, sp.zn. 29 Odo 717/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9. 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2.11.2005, sp. zn. 7 Cmo 209/2005

Další zdroje:

Report of the High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory
Framework for Company Law in Europe

<http://www.nsoud.cz/>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz>

Resumé:

Téma předkládané práce jsem si zvolila v návaznosti na svou diplomovou práci, ve které jsem se zabývala obecně právy a povinnostmi společníků ve společnosti s ručením omezeným. Jednou z hlavních povinností společníka společnosti s ručením omezeným je právě povinnost vkladová. Při studiu této problematiky mě zaujala právě relativně viditelná a diskutovaná změna výše minimálního vkladu do společnosti, kterou přináší návrh zákona o obchodních korporacích. Tato navrhovaná změna souvisí s diskusemi o funkci základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným a odklonu od jeho garanční funkce. Návrh zákona o obchodních korporacích tak zachovává a dovoluji si tvrdit, že dokonce ještě více podporuje zákonodárcem zamýšlenou povahu společnosti s ručením omezeným jako povahu formy společnosti, která má být zakládána s minimálními požadavky tam, kde již nepostačuje podnikání ve formě živnosti. Právě levné a jednoduché založení má této společnosti napomoci uspět v soutěži právních řádů. Ačkoli jinak se návrh zákona snaží o promyšlenou a umírněnou implementaci evropského práva, právě snížení vkladové povinnosti společníků společnosti s ručením omezeným a odklon od ochranné funkce základního kapitálu je v souladu s moderními tendencemi jiných evropských právních řádů.

Práce je tvořena třemi vzájemně na sebe navazujícími kapitolami. V první kapitole popisují a s pomocí odlišností od ostatních forem společností charakterizují společnost s ručením omezeným. V druhé kapitole detailně rozebírám hlavní aspekty vkladu do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným a to jak před jejím vznikem, tak v průběhu její existence. Zcela záměrně jsem pak z důvodu přiměřené délky práce opomenula vkladovou povinnost společníků do společnosti mimo základní kapitál. Právě propojenost vkladů do základního kapitálu a jeho funkce mě vedla k tomu, abych se věnovala i problematice základního kapitálu společnosti s ručením omezeným a jeho ustupující ochranné funkce. Třetí kapitolu pak tvoří popis obecných východisek, koncepčních změn i konkrétních změn, které přináší návrh nového zákona o obchodních korporacích.

Cílem mé práce je právě charakteristika společnosti s ručením omezeným, vkladu do základního kapitálu společnosti a její vhodnosti či nevhodnosti pro určitý typ podnikání. Právě proto, že jedním z hlavních důvodů, proč je společnost s ručením

omezeným řazena k společnostem kapitálovým, je vkladová povinnost jejích společníků a tvorba základního kapitálu, problematika vkladů do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným je meritem této práce. Závěrečnou kapitolu pak tvoří popis obecných východisek a koncepčních i konkrétních změn v návrhu zákona o obchodních korporacích. Všechny kapitoly tak mají na sebe navazovat a tvořit logický celek, který popisuje dnešní i budoucí úpravu vkladové povinnosti do společnosti s ručením omezeným.

Předkládaná práce nemá být pouhým výčtem pozitiv navrhovaného zákona o obchodních korporacích, nicméně většinu navrhovaných změn vnímám pozitivně a návrh hodnotím velmi kladně. Ačkoli jedním z hlavních charakteristických rysů kapitálových společností je povinnost společníků vložit do společnosti vklady a vytvořit její základní kapitál, návrh zákona ji přímo zařazuje mezi kapitálové společnosti. Snížení vkladové povinnosti do základního kapitálu společnosti na minimum a ústup garanční funkce základního kapitálu tak společnosti s ručením omezeným nijak neuškodil, její povahu nijak dramaticky nezměnil a zároveň tak má větší šanci uspět v soutěži právních řádů.

Summary:

The theme of this thesis, I chose to follow in my dissertation, in which I dealt with general rights and duties of members of limited liability company. One of the main duties of members in this type of company is to provide the contribution to the registered capital of the company. During the studying this issue my attention has been caught by a relatively visible and discussed change of the minimal contribution to the registered capital, which is included in a draft of the new Commercial Code. This proposed change relates to discussions about the capital of limited liability company and a diversion from its guarantee function. The draft preserves and let me say than even more support the nature of a limited liability company, how it is considered by legislators, as a form of the company which has the minimum of regulations and is formed when the undertaking due to trade Act is not sufficient. It's cheap and simple foundation should help the company to succeed in the competitions of law regulations. Although otherwise the Czech legislators tries to deliberate the prudent implementation of European law, the reduction of the contribution obligation and a diversion from the protective function of the registered capital of limited liability company is in line with modern tendencies in other European jurisdictions.

This thesis consists of three interconnected chapters. In the first chapter I try to describe the nature of the limited liability company. The characterization by the differences of this type of company from the other types helps me with this task. In the second chapter I focus on the main aspects of the issue of contribution and contribution obligation to the registered capital of limited liability company, both before its creation and during its existence. Absolutely deliberately and due to a reasonable length of this thesis I failed the contribution obligation outside the registered capital. Because of interconnectedness of the issue of contribution and issue of registered capital and its function I also deal with the issue of the registered capital and its function in the limited liability company. The third chapter is a description of the general basis, conceptual changes and specific changes which are brought by the new Commercial Code.

The aim of this thesis is to characterize the limited liability company, the contribution to the company and its suitability or unsuitability for a particular type of business. One of the main reason, why the limited liability company is classified as a

capital company is just the contribution obligation of its members and the formation of registered capital. That is also why the issue of the contribution to registered capital is a merit of this work. The final chapter is a description of the general basis, conceptual changes and specific changes in the draft of the new Commercial Code. All chapters builds on each other and forms a logical whole, which describes the current and also future construction of the contribution obligation to the limited liability company.

This work does not simply list the positives of the draft, but most of proposed changes I perceive positively and rate as a step in a right way.

Although one of the main characteristic of limited liability company is the contribution, contribution obligation and the creation of its registered capital, new Commercial Code directly classifies this type of company as a capital. Reduction of the contribution obligation to registered capital to the minimum and the diversion from its guarantee function does not hurt or dramatically change the nature of this company and even more give it a great chance to succeed in the competition of law regulations.

Název práce v anglickém jazyce:

**Contribution to registered capital of limited
liability company**

Klíčová slova:

Společnost s ručením omezeným

Základní kapitál

Vklad

Keywords:

Limited liability company

Registered capital

Contribution